

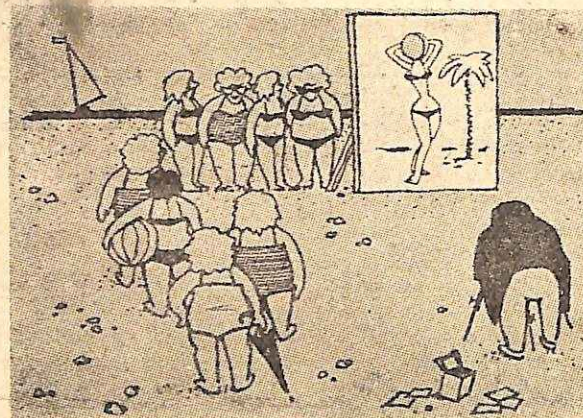
ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

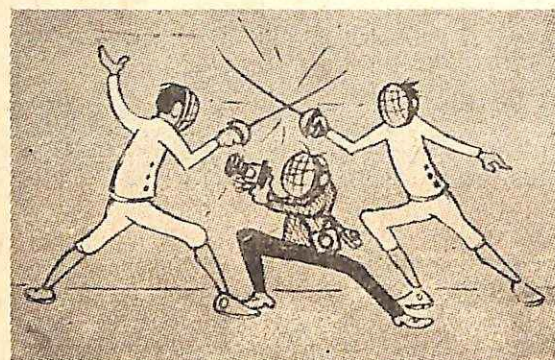
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Ένα δωρακι-
σμένο τραίνο,
πού μετέφερε
τόν Λένιν στη
Ρωσία, άλλαξε
τή μορφή του
κόσμου.

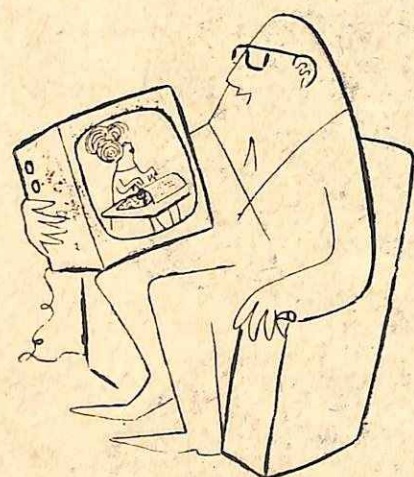

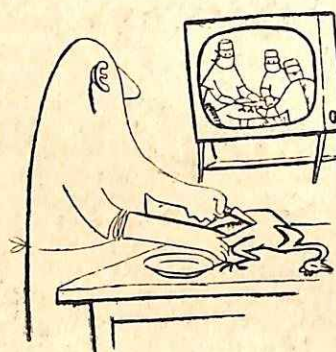
Ο φωτογράφος: Πώς ν' άδυνατίζετε
σε πέντε λεπτά!

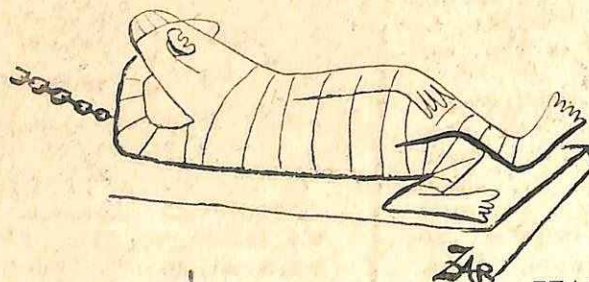
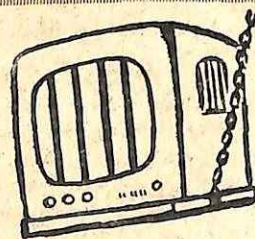
Ο ασυνείδητος φωτορεπόρτερ

Όταν ή τηλεόραση θυμίζει στο διευ-
θυντή τις συνήθειες του γραφείου

Το μάθημα της χειρουργικής στην τη-
λεόραση και ή νοικοκυρά στην κουζί-
να της

Χωρίς λόγια

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ φ.ρ. Σιαβ
ΗΜΕΡΟΜ. 14-6-98
ΑΡΙΘ. 45573

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έκδοτης — Διευθυντής ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ
Διευθυντής Συντάξεως Έπιμελητής Έγλης
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ

ΕΤΟΣ Γ' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 119 ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 4
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 636 τηλ. 813.180

Οι φίλοι μας — η έρεϊς.

ΜΙΑ ΘΕΩΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΤΛΑΝ-
ΤΙΔΑ

Κόριε Διευθυντά,

Παρακινημένος από το σχό-
λιο του κ. Π. Καζάκου για τις
«Καταποντισμένες πολιτείες»
παραθέτω σε συντομία τη θε-
ωρία του Έταλντ Άνθρωπο-
λόγου Λίντιο Τσιπριάν, σύμ-
φωνα με την οποία οι κάτοι-
κοι της Κρήτης ήσαν μετα-
νάστες από την Άτλαντίδα.
Η χαμένη ήπειρος, ισχυρίζε-
ται ο Τσιπριάν, υπάρχει ση-
μερα, αλλά είναι ένας νεκρός
χώρος, μια σκιά του παλιού έ-
αυτού της. Άφού παραθέτει
ισχυρά επιχειρήματα καταλή-
γει στο συμπέρασμα ότι δεν
μεσολάβησε ήπειρος ανάμεσα
στην Εύρώπη και την Άφρική
άφ' ενός και την Άμερική άφ'
ετέρου, όπου ο Άτλαντικός Ό-
κεανός.

Σύμφωνα με τη θεωρία του
ή Άτλαντίς ήτανε συνδεδεμέ-
νη με την Κεντρική και Βό-
ρειο Άφρική. Καί σήμερα ά-
κόμα μπορούμε να δούμε την
παλιά κοίτη του Νίγηρος.

Έκεί στην κεντρική και
βόρεια Άφρική ζούσαν οι
«Άτλαντες» — φυλή λευκή,
τά χαρακτηριστικά της οποί-
ας πλησίαζαν τα χαρακτηρι-
στικά της μεσογειακής φυλής
(μαλλιά μαύρα, ανάστημα μέ-
τριο κτλ.). Άλλά, κάποτε,
κάτι συνέβη. Κάτι που είναι
πιθανόν να ήρχισε από μιάν ά-
σήμαντη άφορμή. Μιά δυνατή
βροχή π. χ. που έκανε τα
νερά του Νίγηρος να ξεχει-

λίσουν. Πόσο διάστημα χρειά-
ζεται για να δημιουργηθεί
μιιά νέα κοίτη: Μιά έβδομά-
δα, ένας μήνας, δυό μήνες;
Στό διάστημα αυτό ή μοίρα
έβαλε την όπογραφή της κάτω
από τον άφανισμό της Ά-
τλαντίδος. Ο Άτλαντικός άρ-
χισε ν' άπορροφά με άπλη-
στία τα νερά του Νίγηρος και
μιιά περιοχή 30 εκατομμυρίων
τετραγωνικών χιλιομέτρων κα-
ταδικάστηκε σε θάνατο.

Τότε άρχισε μιιά άπεγνω-
σμένη μετακίνηση των λαών
της Άφρικής προς βορρά. Τό
φάσμα της ξηρασίας τους κα-
τεδίωκε. Έφθασαν στη Λι-
βύη που ήταν τό κέντρο του
πολιτισμού των κι' έπειτα έ-
καμαν τό άτελμασμένο έλμα
στη Μεσόγειο.

Λένε, ότι όταν είναι καλο-
καιρία φαίνονται άχνά από
τις άκτές της Λιβύης τά βου-
νά της Κρήτης. Δεν είναι
λοιπόν περίεργο, γιατί κα-
τευθύνθηκαν προς την Κρήτη.
Δεν αποκλείεται να την είχαν
έπισκεφθεί και προηγουμένως.
Κατά τη γνώμη του Έταλντ
έπιστήμονος οι «Άτλαντες» ή-
σαν οι πρώτοι κάτοικοι της
Κρήτης.

Έπάρχουν πολλά στοιχεία
που συνηγορούν υπέρ αυτής
της άπόψης. Στην Άφρική
όπου παρέμεινε 10 χρόνια
βοήκε χιλιάδες αντίκείμενα
παλαιολιθικής έποχής που άπο-
τελούν λείψανα της έποχής
της Άτλαντίδος. Στη Λιβύη
τά εδρήματα είναι καταπλη-

ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τό έξώφυλλο του «Κόσμου»

Η σημερινή εικόνα του έξωφύλλου μας είναι ένα
άπό τά πιο αξιόλογα έργα της Νεοελληνικής Ζω-
γραφικής. Είναι «τό πορτραίτο ενός κοριτσιού» του
Π. Λεμπέση κι' ανήκει σε μιάν άπό τίς μεγάλες
ιδιωτικές συλλογές του Ε. Κουτλίδη.

Έπικαιρότητες

- Οί φίλοι μας κι' έμείς
- Άντίλογοι

Σελ. 3
» 5

Έπιστήμη και Τεχνική

- Ζ. ΒΕΡΝΕΣ: Η ζεστή σούπα της ζωής
- Υ. ΝΤΟΜΠΡΙΕΡ: Η άνεπαρκεία του θυρεοειδούς
- Τά κοσμοδόμια του μέλλοντος
- Η κόττα και τό αύγό
- Τά φίδια
- Α. ΣΟΥΜΠΙΡΑΝ: Οί διαιτητικές συνή-
θειες κι' ή ύγιεινή των δοντιών

» 11
» 20
» 22
» 25
» 26
» 30

Ίστορία και Τέχνη

- ΕΙΔΙΚΟΥ: Κινηματογράφος
- Ένα θωρακισμένο τρένο άλλαξε τη μορφή του κόσμου (Λένιν)
- ΕΡΑΝΙΣΤΗ: Οί πρώτες έκλογές
- ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Οί μαντόνες του Ρα-
φαέλο
- Ρεζά Παχλεβί ο ίδρυτής της περσι-
κής δυναστείας

» 7
» 14
» 29
» 31
» 33

Διάφορα

- Τά χρυσά άλογα του Λυσίππου

» 4

Μυθιστόρημα και Διήγημα

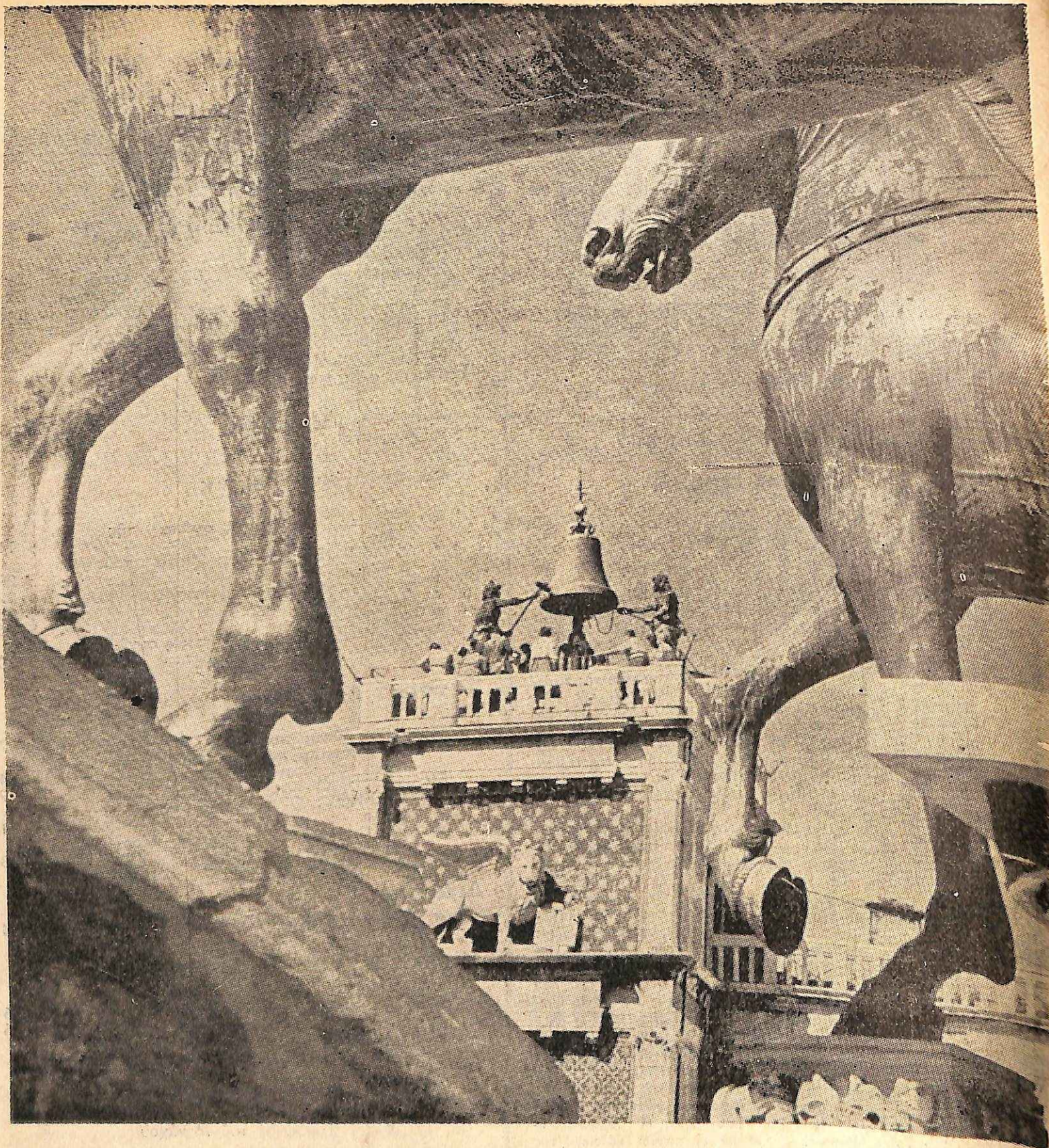
- Ν. ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Μικρό όδοιπορικό
- Ζ. ΣΥΠΕΡΒΙΑ: Η κιβωτός του Νώε
- Ζ. ΣΙΜΕΝΟΝ: Πέτρος ο Λιθουανός

» 6
» 36
» 41

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΤΕΥΧΟΣ

- Η Συμφωνία του Μονάχου
- Οί έξερευνήσεις του δυθού
- Καί ο θάνατος γιατρεύεται!...

ΣΤΗΝ ΑΡΟΜΕΣ: Έσωτερικ ού: έτησία (τεύχη 52) δρχ.
210 έξάμην δρχ. 110. Έξωτερικ ού: έτησία (άπό τα-
χυδρομείο) δρχ. 300 (αεροπορικώς) για Άγγλία 5 λίρες
για Άμερική 28 δολλ. Για τις άλλες χώρες έτησία
συνδρομή 210 δρχ. (7 δολλ.) επί πλέον τά ταχυδρομι-
κά. Έμβάσματα και έπιταγές προς τον εκδότη και διευθυντή
του «Κόσμου» Λουκή Άκρίτα, δδδς Πατησίων 636, Ά-
θήνα.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΑΛΟΓΑ
ΤΟΥ ΛΥΣΙΠΠΟΥ

Ο καθεδρικός ναός του 'Αγίου Μάρκου, στη Βενετία, συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πιο επιβλητικά άριστουργήματα, που έχει να παρουσιάσει ο κόσμος. Μίγμα αρχιτεκτονικών στοιχείων της 'Ανατολής και της Δύσεως, γοητεύει με την αρμονία και το κάλλος του. Μεγαλοπρεπής τινάζει το ανάστημά του μέσα στην ιστορία δέκα αιώνων, δεμένης με τα πεπρωμένα της Μεσογείου, όταν η θαλασσοκράτειρα Νύμφη της 'Αδριατικής είχε κυριαρχήσει με το στόλο της στην αρχαία θάλασσα. Στο ναό του 'Αγίου Μάρκου είναι τοποθετημένα τα περίφημα «Χρυσά αλογα του Λυσίππου». Το εξάιρετο αυτό μνημείο έχει επίσης μια παλκούμενη ιστορία: Τό άρπαξαν οι Ρωμαίοι από την 'Αθήνα, για να συνοδεύσει έπειτα τον Μ. Κωνσταντίνο στη νέα πρωτεύουσά του, στις άκτες του Βοσπόρου. 'Από τὸ Βυζάντιο, λεία πολέμου, τὰ χρυσά αλογα είχαν μεταφερθεί στη Βενετία κι' έπειτα στο Παρίσι. Τελικά, ξαναγύρισαν στη Βενετία, στήθηκαν στην πρωτερινή θέση τους, όπου, τινάζοντας τις όπλές τους, δείχνουν σάμπως να ξεκινούν μέσα στους ούρανους, για να συνεχίσουν τὸ πολυτάραχό τους ταξίδι και να ξανάρθουν εδώ, κοντά μας, στην αρχαία πατρίδα τους.

ΟΙ ΚΑΛΛΟΝΕΣ ΤΟΥ ΚΑΣΜΙΡ

'Η έπαρχία του Κασμίρ, τὸ μῆλο τῆς έριδας ανάμεσα στο Πακιστάν και την 'Ινδία, βρίσκεται τὸ βορειοδυτικό τμήμα τῆς ὀροσειράς τῶν 'Ιμαλαίων. Ουσιαστικά δὲν είναι παρά κοιλάδα, μήκους 150 και πλάτους 15 — 60 χιλιομέτρων. Τὸ ὕψος τῆς έπαρχίας του Κασμίρ είναι γύρω στὰ 1680 μέτρα. Οἱ φυσικές καλλονές τῶν τόπου είναι ἀπαράμιλλες, ὅπως έξαιρουσὰ είναι τὰ προϊόντα του, τὸ ἀπόσταγμα τῶν ρόδων, πρὸ παντὸς ὅμως τὸ μαλλί «κασμίρ» ἀπὸ εἰδική ράτσα κασικιῶν πὺν βοσκούνε στὶς πλαγιές τῶν βουνῶν. Τὸ Κασμίρ, ὅμως, είναι περίφημο γιὰ τὶς γυναῖκες του, πὺν θεωροῦνται και είναι οἱ πὺν ὁμορφες γυναῖκες τῆς 'Ινδίας. Μὲ κανονικά χαρακτηριστικά, μὲ θαυμάσιο δέρμα, προικισμένες μὲ ἐξυπνάδα διεκδικοῦν δικαιωματικά τὰ πρωτεία. Στὴ φωτογραφία μας, μὴ ὁμάδα κοριτσιῶν μὲ τὶς τοπικές τους ένδυμασίες.

ΑΝΤΙΠΟΛΟΙ

Η ΑΠΟΦΑΣΗ τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως νὰ έπαναρχίσει τὶς πυρηνικές δοκιμές και μάλιστα έπειτα ἀπὸ διαπραγματεύσεις πὺν κράτησαν τρία ὁλόκληρα χρόνια, εἶναι πολὺ φυσικό νὰ έμπνέει ἀπογοήτευση, θλίψη και ἀγωνία. 'Η ἀνομολόγηση τῆς ἀδυναμίας νὰ έπιτευχθεῖ συμφωνία, μ' ὅλη τὴν πίεση τῆς διεθνούς κοινῆς γνώμης, διαπιστώνει ἔνα εὐρύτατο χάσμα ανάμεσα στὶς ἀποφάσεις τῆς 'Ηγεσίας τῶν κάσμου και τῶν αὐτονόητους πόθους ὅλων τῶν Λαῶν τῆς Γῆς. 'Ενῶ εἶχαμε ὅλοι πιστεύσει ὅτι τὸ τέρμα τῶν τριετῶν συνεννοήσεων θὰ ἦταν ἡ ὀριστική καταδίκη τῶν ἐφιάλτη τῶν πυρηνικῶν δοκιμῶν, ξαφνικά τὰ ραδιεργὰ παραπετάσματα κατακαλύπτουν τοὺς οὐρανούς. Καὶ νὰ σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι τὰ πάντα γίνονται στ' ὄνομα τῆς Εἰρήνης!... Τὸ ἐρώτημα πὺν ἀνακύπτει εἶναι: Πότε, ἐπὶ τέλους, ἡ πολεμοχαρής, ἡ πυρηνική αὕτη «Εἰρήνη» θὰ παραχωρήσει τὴ θέση τῆς σὲ μὴν ἄσπλη, ταπεινή, ἀληθινὴ Εἰρήνη, πὺν θὰ φέρει σὲ ὅλους, φίλους κι' ἀντιπάλους, εὐλογία και χαρά;

2

ΟΤΑΝ οἱ Μεγάλοι διασταυρώνουν τὰ ξίφη τους, προκειμένου νὰ κατοχυρώσουν τὰ κεκτημένα προνόμια ἡ νὰ προωθήσουν τὶς θέσεις τους, φρόνιμο εἶναι οἱ Μικροὶ νὰ μὴ πολυπραγματοῦν. "Οχι, γιὰ τὸν δὲν πρέπει νὰ ἔχουν γνώμη, πρὸ παντὸς γιὰ τὰ ζητήματα πὺν τοὺς ἀφοροῦν, ἀλλὰ γιὰ τὴν μὴ διαστρεβλωμένη προβολὴ ἀπόψεων εἶναι ἐπικίνδυνο ἐπιχείρημα στὴ διάθεση ἀντιπάλου, πὺν ὀπλίζεται μὲ κακοπιστία. Βέβαια, αὐτὸ δὲν ἰσχύει ὅταν οἱ Μικροὶ δὲν εἶναι ἀπομονωμένοι, ἀλλὰ συγκεντρώνουν τὸν ὄγκο και τὴν ἐπιρροή τους σὲ κοινὴ προσπάθεια, ὅπως μὲ τὴ Διάσκεψη τῶν 'Αδεσμεῦτων στὸ Βελιγράδι. Εἰκοσιτέσσερα κράτη, πὺν ἀνεβαίνουν στὸ προσκήνιο τῆς ιστορίας, ἀποφασισμένα νὰ διατυπώσουν τὶς ἀπόψεις τους γιὰ τὰ μεγάλα προβλήματα πὺν χωρίζουν τὸν κόσμο σὲ στρατόπεδα ἀλληλομαχόμενα, ἐγκαινιάζουν νέα περίοδο στὶς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. Στὰ πυρηνικά ὅπλα τῶν Μεγάλων ἀντιπροβάλλονται ἡ λογική κι' ἡ φρόνηση, στὴν ἔπαρση τῆς ἰσχύος, ἡ μετριοπάθεια κι' ἡ ταπεινοφροσύνη. Κάτω ἀπὸ τὰ θανατηφόρα ραδιενεργὰ παραπετάσματα, ἔνα λουλούδι ἀρχίζει νὰ φυτρώνει μέσα στὶς ψυχές και τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων. 'Η πρόταση γιὰ μὴ νὰ Διάσκεψη Κορυφῆς ἴσως ν' ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο, ἀναγκαῖο στάδιο γιὰ νὰ παρακαμφθεῖ ἡ σημερινὴ ένταση.

Μέ το Φερικόσιο

Μικρό όδοιπορικό

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

Τ Ο πρώτο βράδυ που ξφτασα στὸ χωριό, σ' ἕνα λιμανάκι κοντὰ στὴ θάλασσα, ἐνοιώσα σὰ νὰ ξενητεύτηκα σ' ἕναν ἄλλο τόπο. Ἦσως ἡ λέξη ξενητεύτηκα νὰ μὴ λείει ἐκεῖνο ἀκριβῶς πὺν θέλω νὰ πῶ, γιὰτὶ δὲν ἐνοιώθα ξένος, ἀλλὰ οἰκίος, ἕνας ἄνθρωπος πὺν εἶχε ξενητευτεῖ καὶ ξαναγύρισε σ' αὐτὸ τὸ χωριό, ἕνα χωριό πὺν τὸ ἐπισκεπτόμουν γιὰ πρώτη φορὰ. Ἦταν ἕνα ψαροχώρι εἰκοσι περὶπου σπιτιῶν, ὅχι ἀκριβῶς σπιτιῶν, εἰκοσι οἰκογενειακῶν ἐσπιῶν πὺν εἶχαν στέγες καὶ δὲν εἶχαν περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἢ δυὸ δωμάτια. Ἐφτασα νύχτα, πεζοπορώντας, καὶ ὁ προορισμός μου ἦταν γιὰ μακρὺ ἔρα. Ἐνα σκυλὶ ὅμως γαύγιζε καὶ μιὰ νοικοκυρὰ βγήκε μὲ μιὰ λαμπίτσα τοῦ πετρελαίου στὸ χέρι.

— Ἐχει ἐδῶ κανένα μαγαζάκι;

Δὲν εἶχε. Ἡ γυναῖκα μοῦδειξε ἕνα πρόχειρο ὑπόστεγο στηριγμένο σὲ τέσσε- ρους στύλους καὶ σκεπασμένο μὲ κλαδιά. Ἀπὸ κάτω μερικὸι πάγκοι. Τὴν ἡμέρα μου εἶπε ἐκεῖ δίνουν κρασί καὶ φιάλων καὶ καφέ. Λιγοστὰ πράγματα. Ἐδῶ δὲν ἔχουμε ξένους. Εἰμαστε ψαράδες. Τὸ φεγ γάρι μιὰ στραφτάλιζε πάνω ἀπ' τὴ θά- λασσα. Μπήκε στὸ σπιτάκι κ' ἔβγαλε μιὰ καρέκλα, κρατώντας πάντα τὴ λαμπί- τσα στὸ χέρι. Νὰ πάρεις μιὰ μαστίχα μου εἶπε καὶ ξαναμπήκε μέσα. Δὲν ἀ- κοῦγονταν τίποτα. Ὁ φλοῖσθος τῆς θά- λασσας ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ μερικὰ τριζόνια σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, προόνιζαν τὴ σιωπὴ μὲ τὴ μουσικὴ τους. Ἦμουν ἕ- νας ἄνθρωπος ἐλευθερωμένος μέσα στὸ φυσικὸ πρωτογονικὸ στοιχεῖο. Ἐνοιώθα ἀλαφρωμένος καὶ δεχόμουν τοὺς ψιθυ- ροὺς σὰν ἕνα πολὺ τρυφερὸ καλοσῶρος. Ἀκόμα καὶ ἡ γυναῖκα πὺν μοῦ ἔφερε τὴ μαστίχα ἦταν κ' αὐτὴ ἕνα ἀπλὸ στοιχεῖο, ἕνα μέρος τοῦ καλοῦ αὐτοῦ κόσμου πὺν μᾶς ξεκουράζει κάποτε σὰν ἕνα εἶδος ἀσώλου τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ. Μὲ γάττησε ἀπὸ πὺν εἶμαι καὶ μοῦ πρότεινε ἂν ἤθελα νὰ «περάσω» στὸ φτωχικὸ της. Τὴν κῆτταξα χαμογελώντας. Κατάλαβε πὺς λογάριζα τὴν ἐπιβάρυνση πὺν θὰ τῆς ἔκανα καὶ μοῦ ἀπάντησε πὺς δὲν θὰ ἦταν κόπος, ἀλλὰ χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ. Μοῦ εἶπε ἀκόμη πὺς ὁ καπετὰν Μαθιός, ὁ ἄντρας της, πὺν θὰ γράιζε τὴν ἴδια νύχτα μὲ τὸ καϊκάκι του, ἕνα καρδοῦ τσουφλο πὺν βρισκόταν πάντοτε σὲ κίν- δυνο, θάνοιωθε κ' αὐτὸς μεγάλη χαρὰ, γιὰτὶ «τέτοιος ἦταν». Ὅταν ἔβλεπε ξένον στὸ σπιτι τοῦ ἦταν σὰν νὰ τοῦ χάριζες ἕνα βασίλειο. Τῆς εἶπα πὺς θάθελα νὰ μοῦ στρώσει ἔξω καὶ πὺς τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἤθελα. Πὺς στὸ σακκιδιό μου ἔχω τὰ ὑπόδημά μου. Αὐτὸ τῆς προ- ἔβνησε λύπη.

— Κάτι ἔχει δὰ καὶ τὸ σπιτι νὰ σὲ φιλέψει.

Σὲ λίγο κατάλαβα πὺς ἡ κυρὰ Βασι- λική — αὐτὸ ἦταν τ' ὄνομά της ἄναψε τὴ φωτιά. Εἶδα πὺν φωτίστηκε τὸ πα- ραθυράκι κ' ἔκουσα τὴ μυρουδιά τοῦ ξύλου πὺν καίγονταν. Στὸ μυαλό μου ἄρ- χισαν νὰ κάνουν τὸν περίπατό τους πολ- λές τέτοιες ἀναμνήσεις. Θυμήθηκα νύχτες, βροχές, φιλόξενα ἔξοικα σπιτάκια, ἔξε- μόνιας πὺν μὲ δίδαξαν τὸ μεγαλύτερο πρᾶγμα τοῦ κόσμου αὐτοῦ: τὴν καλω- σὺνη. Θυμήθηκα μάτια γιομάτα γλυκύ- τητα, χέρια πὺν τὰ κινούσε ἡ φιλοξενία καὶ ἡ τρυφερότητα κ' ἡ ψυχὴ μου κρά- τησε τίς κινήσεις τους ἔντονα φωτογρα- φημένες μέσα μου.

Τ Η νύχτα τὸ σκυλὶ πήδησε σχεδὸν ἀπὸ πάνω μου τρέχοντας πρὸς τὴ θάλασσα. Σύντησα ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ του γαῦγισμα. Ἦταν κοντὰ νὰ χαρά- ξει. Ἀνασηκώθηκα. Τὴν ἴδια στιγμὴ πε- τάχτηκε ἔξω ἡ κυρὰ Βασιλικὴ κ' ἔκανε κ' αὐτὴ κατὰ τὴ θάλασσα. Μιὰ βαρεῖα φωνή, βστορα μιὰ παιδική, βστορα σιγα- νὲς κουνέτες πὺν μετρεδύνταν μὲ τὸν ψιθύρο. Ἦταν ὁ καπετὰν Μαθιός μὲ τὸν δεκατετράχρονο μωτσο του. Ξανάπεσα. Πέρασε κάμποση ὥρα ὅσο νὰ δέσουν τὸ καῖμι, ἔκουσα θήματα ν' ἀνεβαίνουν κα- τὰ τὸ σπιτι. Τὸν ἔκουσα νὰ τῆς λέει:

— Καὶ τί τὸν τάισες τὸν ξένο;

Κάτι ἀπάντησε ἡ κυρὰ Βασιλικὴ πὺν δὲν τὸ ἔκουσα. Κάτι τῆς εἶπε, τοῦ ἀπάν- τησε πὺς ἦταν ἀργά. Μπήκαν στὰ νύχια. Ξανασηκώθηκα. Δὲν εἶχε ἀρχίσει νὰ κα- λοφάγγει πὺν ἔκουσα κίνηση πρὸς τὸ λι- μανάκι. Δὲν εἶχα προφτάσει νὰ ντυθῶ πὺν θρόνηκα ἀντίκρου σὶν καπετὰν Μα- θιό, ἕναν ἐβδομητάρη μὲ ἄσπρα μαλλιά καὶ μουστάκια, ψηλὸ, λιγνὸ, μὲ καλοδια- τηρημένα ἀρρενωπὰ χαρακτηριστικά. Πρὶν ἀνταλλάξουμε κουνέτα ἔστριψε πρὸς τὰ πίσω καὶ φώναξε:

— Ἀρμεξε τὴν κατσίκια!

Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα πὺν μοῦ εἶπε:

— Κάποτες μὲ μερικὸς ἀνθρώπους δυὸ κουνέτες λές καὶ νομίζεις πὺς γνω- ρίζεις! ἄνθρωποι χρόνια μαζί τους. Μὰ τὴν πίστη μου, μοῦ φαίνεται πὺς σὲ ἔξερα καὶ πὺς οἶσιν καὶ πρόπερσι κ' ἀκόμα πὺν παλιά.

Σὲ λίγο εἶχα βρεθεῖ ἀνάμεσα σὲ ψαρά- δες, πὺν μιλοῦσαν γιὰ τὰ μελτέμια καὶ τοὺς ψαροτόπους. Γιὰ τίς Κυκλάδες καὶ γιὰ τίς Σποράδες, γιὰ τὰ ξερονήσια, γιὰ τοὺς ὅρους καὶ γιὰ τὰ ψάρια. Ἐπο- λογίζανε τὸν καιρὸ καὶ γούριζαν πίσω σὲ ἄλλα χρόνια, εὐτυχὰ ἢ δυστυχὰ. Μιὰ ζωὴ καὶ μιὰ σκέψη πὺν δὲν ξεπερνοῦσε

τὴ μικρὴ ἀκτὶνα τοῦ κοντινοῦ πελάγους, μιὰν ἀκτὶνα πὺν ἤθελα νὰ περιορίσω κ' ἐγὼ τὴ σκέψη μου ἂν ἦταν δυνατό, νὰ προσαρμολοῦν, ν' ἀφομοιωθῶ, νὰ ξεχάσω.

— Τὶ τὸν ἤθελες τὸν κόκορα κύρ Μα- θιέ, ἀφοῦ εἶχαμε κακαδιά;

— Κουμάντο στὸ σπιτι σου..

Τὸ ἀπόγευμα ἐνοιώθα βαρεῖα τὰ πό- δια μου. Ἐπρεπε νὰ φύγω ἀπὸ τὸ μι- κρὸν παράδεισο τῆς γαλήνης, πὺν δὲν ἦ- ταν δικός μου, πὺν δὲν μποροῦσε νὰ γίνε- ι δικός μου. Εἶχα γίνε γιὰ πάντα ἕνας ξένος αὐτῆς τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, αὐτῆς τῆς ζωῆς τῆς γιομάτης μόχθο καὶ εἰ- λικρινείας. Ἐνοιώθα πὺς τίποτε δὲν θὰ δικαιολογοῦσε τὴν παράταση αὐτῆς τῆς φιλοξενίας, καὶ δὲν πιστεύα πὺς τὸ ἀ- πόγευμα αὐτὸ δὲν θὰ ἔφευγα. Ὅταν ἔμεις ἔκαμα νὰ σηκώσω τὸ μικρὸ μου σακ- κιδιὸ ἔκουσα τὸν κύρ Μαθιὸ νὰ μοῦ λέει:

— Δὲν σοῦ ἀρέσει τὸ κονάκι μας, δὲν σὲ κρατᾶμε.

Τὸ κονάκι τους μοῦ ἄρεσε καὶ τίποτα καλὺ ἔρο δὲν θὰ ἤθελα, ἀπὸ τὸ νὰ μεί- νω κοντὰ σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἔστω καὶ γιὰ μιὰ μέρα ἀκόμα, ἂν δέ- χονταν κάτι νὰ τοὺς πληρώσω. Φοβόμου- να ὅμως νὰ εἰπῶ κάτι τέτοιο γιὰτὶ κα- ταλάβαινα πὺς αὐτὴ τὴν προσβολὴ πὺν θὰ τοὺς ἔκανα δὲ θὰ μπορούσα νὰ τὴν ξεπλύνω ἔπειτα μὲ τίποτα.

— Βιαστικός δὲν εἶσαι, ἡ συντροφιά μας σοῦ ἀρέσει, τότε; Κάτσε χριστιανέ μου νὰ ξεκουρασῇς...

Τὰ πόδια μου ταλαντεύτηκαν, ἔτριξα μιὰ ματιὰ στὴν κυρὰ Βασιλικὴ πὺν σκού- πιζε τ' ἀλευρωμένα χέρια στὴν ποδιά της καὶ πῆρα τὴν ἀπόφαση: Ἐμείνα. Ἀλ- λωστε ὅταν κ' αὐτοὶ θὰ ὀχόντουσαν στὴν Ἀθήνα, θὰ περνοῦσαν ἀπὸ τὸ σπιτι μου. Αὐτὸ ἦταν μιὰ συμφωνία, ἕνα πρόσχημα, ἐνὸ ἤξερα πὺς ποτὲ δὲν θὰ περνοῦσαν ἀπὸ τὸ σπιτι μου κ' ἀπὸ τὴ ζωὴ μου. Δὲν νομίζω πὺς εἶχαν νὰ ξηλέψουν τίποτα. Τοὺς χωρὶς τρεῖς μέρες ζωῆς πὺν δὲν πληρώνονταν. Δὲν ἔξερα ἂν θ' ἀποχτή- σω ποτὲ τὸ ἀντίτιμο τῆς φιλίας τους καὶ τῆς ἀγάπης τους, πὺν εἶχε κάτι ἀπὸ τὴν καθαρότητα καὶ τὴ φυσικότητα τοῦ τρα- γουδιοῦ τοῦ γούλλου, πὺν κάθε βράδυ μὲ νανοῦριζε πάνω στὸ σανιδένιο κρεβα- τῆς αὐτῆς πὺν τὰ σεπτόνια του, τὸ καταλάβαινα καθαρά, εἶχαν κάτι ἀπὸ τὴ μυρουδιά τῶν χειρῶν τῆς μητέρας μου.

Τ Ο φεγγάρι πάει πρὸς τὴ γιόμωσή του. Ἐχω μπαράκει στὸ καϊκάκι μαζί μὲ τὸν κύρ Μαθιό. Παραλία — παραλία μοῦ εἶπε θὰ φτάσουμε αὔριο ὅ,τι ὥρα θελήσει ὁ Θεὸς στὴν Αἰδηψό, νὰ ξεφορτώσουμε τὰ καρπούζια.

— Νὰ ξεφορτώσουμε, καλὰ τὸ εἶπες, τοῦ ἀπάντησα. Πὺς πὺς μὲ παίρνεις μω- τσο τοῦ καραβιοῦ.

Ἐβαλε τὰ γέλια. Δὲν μποροῦσε νὰ φαντασθεῖ πὺς τοῦ τᾶλεγα σοβαρά. Ἐ- γὼ τὸ πιστεύα. Ἦθελα νὰ τὸν κάνω νὰ καταλάβει πὺς στὸ βάθος εἶμαι σὰν αὐτὸν κ' ὅτι γίναμε φίλοι. Πὺς ἂν μᾶς χωρίζουν τὰ ἐγγραμμάτα ὅπως ἔλεγε, μᾶς ἐνώνει ἡ ψυχὴ. Καὶ ἡ νύχτα ἐκείνη θὰ μοῦ μείνει ἀλησμόνητη. Οἱ βράχοι,

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ἡ πιὸ ζωντανὴ τέχνη
τῆς σημερινῆς ἐποχῆς

Ὁ κινηματογράφος ἔχει γίνε ἕνα μέρος τῆς ζωῆς μας, εἶναι ἡ τέχνη τοῦ αἰῶνα μας. Σκε- φθήκαμε, ὅμως, ποτὲ πὺς ἀρχισε καὶ πὺς ἔ- φθασε ἐκεῖ πὺν βρίσκεται τώρα, ἀπὸ ποιὲς φά- σεις πέρασε, ποιὲς τάσεις εἶχε ἄλλοτε καὶ ποιὲς σήμερα; Γιατὶ πραγματικὰ, ὁ κινηματο- γράφος τῶν ἡμερῶν μας δὲν εἶναι πιά ὁ κινη- ματογράφος τῶν πατέρων μας. Τί, ὅμως ἔχει ἀλλάξει;

ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ ΕΞΗΝΤΑ
ΧΡΟΝΩΝ ΖΩΗ, ΟΙ ΣΗΜΕ-
ΡΙΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΠΗΧΗΣΗ
ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Ἡ Μπριζίτ Μπαρντὸ μὲ τὴν ἀρι- στοτελεσματικὴ ταινία τοῦ Κλουζὼ «Ἀλήθεια» ἔχει ἀποδείξει πὺς δὲν εἶναι μονάχα ἕνα σκανδαλιστικὸ θη- λυκό, πὺν προσφέρει ὀλόγυμνο τὸ κορμί της στὴ λαγνεία τῶν θεατῶν, ἀλλὰ καὶ μιὰ πραγματικὴ καλλιτε- χνίδα, πὺν προκαλεσε ἀληθινὴ καὶ πηγαία συγκίνηση μὲ τὴν ἐξαιρετὴ τέχνη της σ' ὅλους τοὺς φίλους τοῦ κινηματογράφου. Ἡ φωτογραφία εἰ- κονίζει τὴ Γαλλίδα ἡθοποιὸ στὴ σκη- νὴ τοῦ δικαστηρίου στὴν «Ἀλήθεια» τοῦ Κλουζὼ.

Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ κινηματογράφος εἶναι μιὰ τέχνη πὺν δὲν ἔ- χει καμμιὰ σχεδὸν σχέση μὲ τὸν κινηματογράφον πὺν διασκέδαζε τὴν περασμένη γενιά. Ὅλα ἔχουν ἀλλά- ξει ἀπὸ τὴν τεχνικὴ ὡς τὴν ἡθοποι- ῖα κ' ἀπὸ τὰ θέματα ὡς τὴν αἰσθη- τικὴ. Ἀλλες ἀντιλήψεις ἐπικρατοῦν σήμερα γιὰ τὴν κινηματογραφικὴ τέχνη — ἀντιλήψεις πὺν ἐκφράζουν τίς ἰδέες καὶ τίς τάσεις τῶν σκηνο- θετῶν, τῶν σεναριογράφων καὶ τῶν ἡθοποιῶν τῆς νέας γενιάς.

Ἄλλοτε ἡ μοναδικὴ ἐπιδίωξη τοῦ κινηματογράφου ἦταν νὰ διασκεδά- σαι, νὰ ψυχαγωγήσει. Μιὰ ταινία ἦ- ταν ἀπλῶς ἕνα εὐχάριστο ἢ διασκε- δαστικὸ θέσπια, χωρὶς ἄλλες ἀξιώ- σεις. Τὸ κοινὸ δὲ ζητοῦσε τίποτε πε- ρισσότερο. Τοῦ ἀρκοῦσε νὰ βλέπει μιὰ ἱστορία ἀφηγημένη μὲ εἰκόνες, νὰ θαυμάζει τοπία πὺν διαφορετικὰ δὲ θὰ εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ τὰ ἰδεῖ, νὰ ἀντικρύζει στὴν ὁθόνη πλοῦτο

Η Εὐρωπαϊκὸς Κινηματογράφος ἀποκηρύσσει τὸν βεντετισμὸ τοῦ Χόλλυγουντ καὶ μὲ τὴ συνολικὴ ποιότητα τῶν ταινιῶν μπαίνει στὸ δρόμο τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐπικρατήσεως.

καὶ πολυτέλεια ποὺ ἦταν ἡ ἀνεκπλήρωτη ἐπιθυμία του, νὰ μπαίνει στὰ μυστικὰ μιάς προνομιακῆς κοινωνίας καὶ μιάς ἀνεπὶς ζωῆς καί, πρὸ πάντων, νὰ χαίρεται τὴν παρουσία καὶ τὸ παίξιμο ἡθοποιῶν ποὺ εἶχαν ἀποκτήσει παγκόσμια φήμη καὶ ποὺ ἡ ὁμορφιά τους, ὁ τρόπος ζωῆς τους οἱ ἐρωτικὲς περιπέτειές τους, ἡ δόξα τους γοήτευαν τὴ νεολαία καὶ κέντριζαν τὴ φαντασία της. Ὁ «βεντετισμὸς» — δηλαδή ἡ φήμη καὶ ἡ δημοτικότητα τῶν πρωταγωνιστῶν ποὺ ἐξασφάλιζε τὴν ἐπιτυχία μιάς ταινίας — ἦταν ἡ κινητήρια δύναμη τοῦ κινηματογράφου. Ὁ θεατὴς πηγαινε νὰ ἰδεῖ μιά ταινία ὄχι γιὰ τὴν

νία. «Ἡ Μέτρο Γκόλντουϊν (ἡ ὁποία δὴποτε ἄλλη ἐταιρεία) παρουσιάζει τὴν Γκρέτα Γκάρμπο (ἡ ὁποία ἄλλη δημοφιλὴ βεντέττα) στὴν ταινία...» ἦταν ἡ διαφήμιση ποὺ ἐξασφάλιζε τὴν ἐμπορικὴ ἐπιτυχία τῆς ταινίας. Τὸ κοινὸ ἔτρεχε νὰ θαυμάσει τὴ Γκρέτα Γκάρμπο ἢ τὸ Ραμόν Νοβάρο, τὴ Γκλόρια Σβάνσον, τὴν Τζὼν Τζὼν Κράουφορντ ἢ τὸν Τζὼν Μπάρρυμορ, τὴν Μπαίττυ Νταϊδὶς ἢ τὸ Λὸν Τσάνεϋ. Τὰ ὀνόματα τοῦ σκηνοθέτη, τοῦ σεναριογράφου, τοῦ ἀπειρατῆ ἦσαν ἀγνωστά — ἡ σχεδὸν ἀγνωστά: Κανένας δὲν ἐνδιαφερόταν γι' αὐτά.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ κράτησε χρό-

τῶν. Ἔτσι ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν «ἀστέρων» εἶχε γίνῃ τὸ θέμα καθημερινῆς δημοσιότητος καὶ πολὺ συχνὰ ἡ διαφήμιση δὲ δίσταζε νὰ χρησιμοποιήσει τὰ πιὸ ἀδίστακτα μέσα, ἀκόμα καὶ τὸ ψέμα, γιὰ νὰ διατηρεῖ ζωντὸ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται τὴν ψύχωση τοῦ «βεντετισμοῦ».

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ αὐτὴ ἄλλαξε στὰν ἡ Εὐρώπη, πρὶν ἀπὸ τὸ δεῦτερο παγκόσμιο πόλεμο, ἄρχισε νὰ συναγωνίζεται τὸ Χόλλυγουντ. Ἡ Εὐρώπη δὲν εἶχε τὰ οἰκονομικὰ καὶ τεχνικὰ μέσα τοῦ Χόλλυγουντ, δὲν εἶχε «ἀστέρες» με-

παγκόσμια φήμη, δὲν εἶχε τὴν τεράστια διαφημιστικὴ ὀργάνωση τῶν ἀμερικανικῶν ἐταιρειῶν. Ὁ ἀνταγωνισμὸς ἦταν ἄνιστος. Καὶ τότε ἡ Εὐρώπη εἶδε ὅτι ὁ μόνος τρόπος νὰ ἐπιβληθεῖ ἦταν νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὰ ἀμερικανικὰ πρότυπα, ν' ἀκολουθήσει ἄλλή γραμμὴ. Ἡ μόνη τῆς ἐλπίδα ν' ἀνταγωνισθεῖ μ' ἐπιτυχία, ἦταν ἡ ποιότητα — ἡ προσπάθεια νὰ γίνῃ ὁ κινηματογράφος τέχνη.

Ἔτσι ἡ Εὐρώπη ἄρχισε νὰ γυρί-

ζει ταινίες ποὺ δὲ στηρίζονταν στοὺς πρωταγωνιστὲς τους — ἦταν ἡ κατὰ τὴν ταδίκη τοῦ «βεντετισμοῦ» — στὸν πλοῦτο τῶν σκηνικῶν καὶ στὴν ἱκανοποίηση τῶν ἐνστίκτων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ θεατῆ, ἀλλὰ — καὶ πρὸ πάντων — στὸ θέμα, στὸ ὕφος, στὴν ἐκφραστικότητα τῶν εἰκόνων, στὴν πλαστικότητα τῆς φωτογραφίας, στὴν ἀλήθεια τῆς πλοκῆς, στὴν ἀφηγηματικὴ ἐνέργεια, δηλαδή γενικὰ στὴν καλλιτεχνικὴ ποιότητα. Γυρίσθηκαν τότε ἐξοχες ταινίες με ἀγνωστους σχεδὸν ἡθοποιούς καὶ εἶχαν ἐπιτυχία. Τὸ ὄνομα ποὺ κυριαρχοῦσε στὴν παραγωγή μιάς εὐρωπαϊκῆς ταινίας ἦταν τοῦ σκηνοθέτη, ὄχι τῶν πρωταγωνιστῶν. Τὸ εὐρωπαϊ-

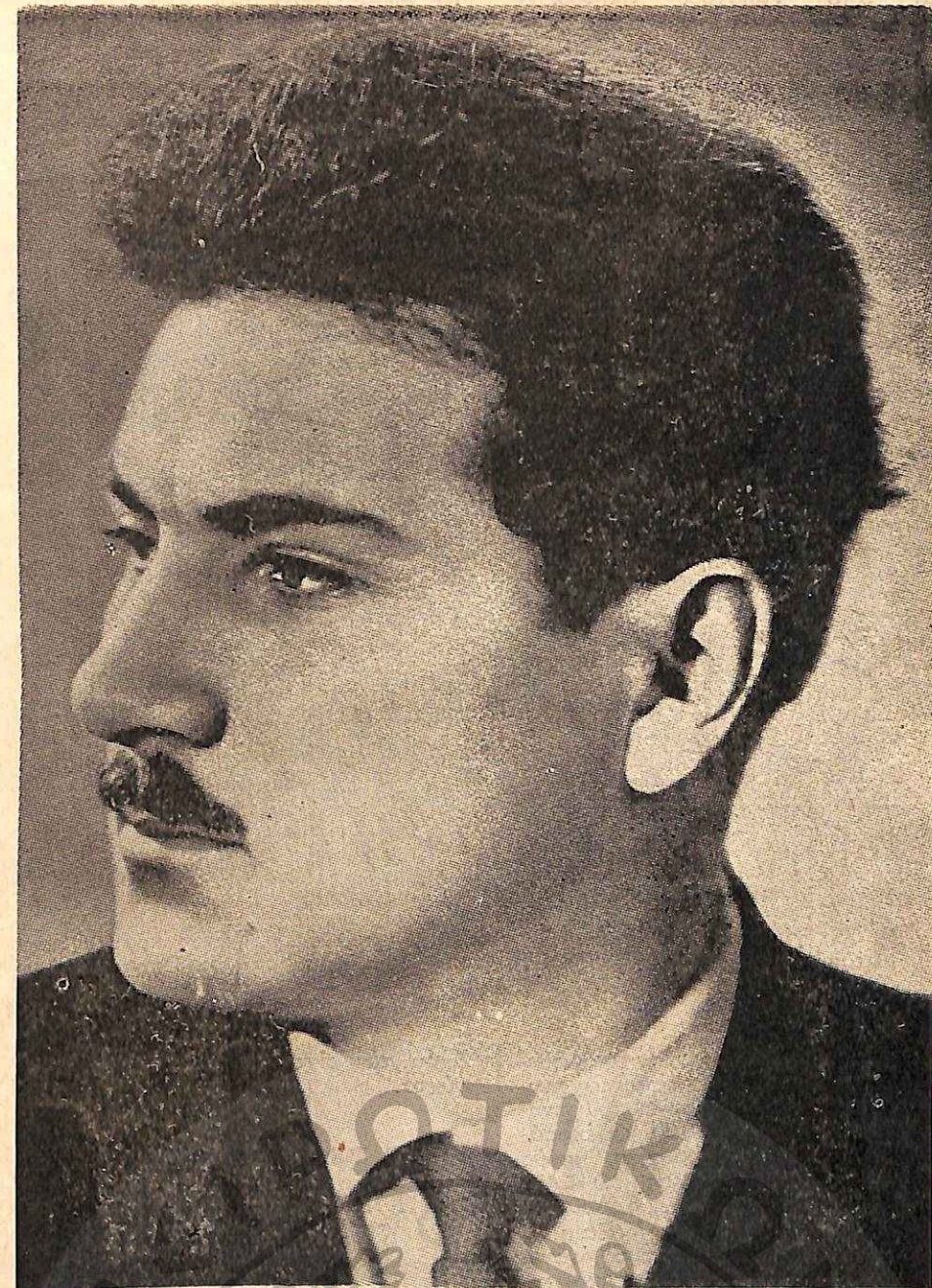
κὸ κοινὸ ἄρχισε ἔτσι νὰ μαθαίνει ποιοὶ ἦσαν οἱ πραγματικοὶ δημιουργοὶ τῶν ταινιῶν καὶ νὰ τοὺς ἐκτιμᾷ. Πήγαινε νὰ ἰδεῖ μιά ταινία γιὰτὶ ἦταν γυρισμένη ἀπὸ τὸ Ρενέ Κλαίρ ἢ τὸν Πάμπστ, ἀπὸ τὸ Ρενουάρ ἢ τὸ Χίτσκοκ, ἀπὸ τὸ Φεντέρ ἢ ἀπὸ τὸν Πουντόβκιν καὶ ὄχι γιὰτὶ πρωταγωνιστοῦσε ὁ τάδε ἢ ὁ δαίνα ἡθοποιός. Μιά καινούργια, πραγματικὰ ἐπαναστατικὴ, ἀντίληψη γιὰ τὸν κινηματογράφον εἶχε γεννηθεῖ: Τὸ κοινὸ — τουλάχιστον ἓνα μέρος του — πηγαινε νὰ ἰδεῖ μιά ταινία μὲ τὶς ἴδιες καλλιτεχνικὲς ἀξιώσεις ποὺ θὰ εἶχε βλέποντας ἓνα μελόδραμα ἢ ἀκούοντας μιά συναυλία.

Μὲ τὸ θάνατο τοῦ «βεντετισμοῦ» — μολοντὶ ἴχνη του ἐπιζοῦν ἀκόμα — ὁ κινηματογράφος σὰν τέχνη ὁρῆκε τὸ δρόμο του. Μιά ταινία δὲν ἦταν πιά ἀπαραίτητο νὰ ὑπηρετεῖ τὸν πρωταγωνιστὴ, νὰ εἶναι κομμένη στὰ μέτρα του, ἀδιαφορώντας γιὰ ἄλλα τὰ ἄλλα. Μιά ταινία ἦταν τώρα ἓνα σύνθετο ἔργο, ὅπου οἱ ἡθοποιοὶ ὑπηρετοῦσαν τὸ γενικὸ ἀποτέλεσμα. Ἔτσι ὁ σκηνοθέτης ἔγινε ὁ πραγματικὸς δημιουργὸς τῆς ταινίας — αὐτὸς ποὺ διάλεγε τὸ θέμα, ποὺ μοίραζε τὶς τεχνικὲς ἀρμοδιότητες στοὺς συνεργάτες του, ποὺ εἶχε τὴν τελευταία λέξη στὸ σενάριο, ποὺ δίδασκε τοὺς ἡθοποιούς τοὺς ρόλους τους, ποὺ ἤξερε ἀπὸ πρὶν τὶ ἤθελε καὶ πῶς θὰ τὸ πραγματοποιοῦσε.

ΟΙ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Η ΝΙΚΗ τῆς «ποιότητος» στὴν Εὐρώπη ἔκανε τὸν κινηματογράφον τέχνη. Ἡ νίκη αὕτη ἦταν φυσικὸ νὰ ἐπηρεάσει καὶ τὸ Χόλλυγουντ ποὺ ἤθελε νὰ διατηρήσει τὴν εὐρωπαϊκὴ ἀγορὰ γιὰ τὶς ταινίες του. Ὁ σκηνοθέτης ἄρχισε νὰ διεκδικεῖ τὰ δικαιώματά του καὶ στὸ Χόλλυγουντ καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ ἀποκτήσε. Ὁ Ὁρσον Οὐέλλες ἔπαιξε σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια ἀποφασιστικὸ ρόλο: Μὲ τὸν πολύκροτο (Πολίτη Κάιν) ἔδειξε ὅτι μποροῦσε ὄχι μόνο νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ ἀποπνικτικὸ μονοπώλιο τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἀνταγωνισθεῖ μ' ἐπιτυχία. Ἔτσι καὶ ὁ ἀμερικανικὸς κινηματογράφος ἄρχισε νὰ ἐπιζητᾷ τὴν ποιότητα καὶ οἱ ταινίες του δὲν ἦσαν πλέον ἐμπορεύματα μὲ «σημα κατατεθέν» τὸ δημοφιλὲς ὄνομα κάποιου ἀστέρα.

Ἡ κινηματογραφικὴ τέχνη ἄρχισε νὰ βρίσκει τὸ δρόμο της. Καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἡ ἐξέλιξή της ἦταν ραγδαία. Οἱ ἐπηρεασμένες ἀπὸ τὸ «εντοκυμαντέρ» καὶ οἱ χιουμοριστικὲς ταινίες στὴν Ἀγγλία, ὁ ἰταλικὸς νεορεαλισμὸς, ἡ «Σχολὴ τῆς Νέας Ὑόρκης» στὴν Ἡ. Πολιτείες, ἡ νέα γενιὰ τῶν Γάλλων σκηνοθετῶν, ὁ ἱγκμαρ Μπεργκμαν στὴ Σουηδία, οἱ νέες, πιὸ ἐλεύθερες τάσεις τῆς σοβιετικῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς ὑπῆρξαν ἐντελῶς καινούργιες ἐκδηλώσεις τῆς κινηματογραφικῆς τέχνης στὴ μεταπολεμικὴ ἐποχὴ. Ὁ Ντὲ Σίκα καταργοῦσε ὁλότελα, σὲ δυὸ περίφημες ταινίες του — «Κλέφτες Ποδηλάτων» καὶ «Οὐμπέρ-

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΣΟΥΧΡΑΪ

Ἔνας ἀπὸ τοὺς νέους σκηνοθέτες ποὺ ἀνανέωσαν τὸ σοβιετικὸν κινηματογράφον. Ἡ ταινία του «Ἡ μπαλλάντα ἐνὸς στρατιώτη» εἶχε παγκόσμια ἐπιτυχία.

το ΝΙ...» — τὴν χρησιμοποίησιν γνωστῶν ἡθοποιῶν καὶ ἔφτανε σὲ θαυμαστά ἀποτελέσματα μὲ ἐρασιτέχνες σφράγισαν τὶς ταινίες τους μὲ τὸ προσωπικὸ ὕφος. Ἡ ψυχολογία ἔμπαινε στὸν κινηματογράφον, ποὺ ὥς τότε παρουσίαζε στὴν ὁθόνη νευρόσπαστα. Τὰ μεγάλα θέματα εὐρίσκον τὴν κινηματογραφικὴ ἐκφράσή τους — θέματα ποὺ ὥς τότε μόνο ἡ λογοτεχνία καὶ τὸ θέατρο τολμοῦσαν νὰ τὰ θίξουν. Δὲν εἶχε πιά σημασία ἂν μιά ταινία εἶχε πλοῦσια σκηνικά, ἂν ἔδειχνε ὠρεῖα τοπία, ἂν διηγότανε μιά εὐχάριστη ἱστορία, ἂν εἶχε δημοφιλεῖς πρωταγωνιστὲς:

Εἶχε σημασία ἂν εἶχε περιεχόμενο καὶ μορφή, ἂν ἦταν ἔργο.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΘΙΣΗ

ΔΥΤΗ ὑπῆρξε ἡ μεγάλη ἐπανάσταση στὴν ἱστορία τοῦ κινηματογράφου καὶ ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση αὕτη γεννήθηκε τελικὰ ἡ ἑβδόμη Τέχνη. Ἄλλοτε οἱ ταινίες ποὺ εἶχαν καλλιτεχνικὴ ὑπόσταση ἦσαν ἐλάχιστες — σπανιότατες ἐξαιρέσεις. Σήμερα — ἂν ἐξαίρεθεῖ ἡ καθαρὰ «ἐμπορικὴ» παραγωγή, ποὺ δὲν εἶναι ἀναλογικὰ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη «ἐμπορικὴ» παραγωγή στὴ λογοτεχνία, στὴ μουσικὴ καὶ στὴς εἰκαστικὲς Τέχνες οἱ ταινίες ποὺ γυρίζον-

Δυὸ ἀπὸ τοὺς σημαντικώτερους σκηνοθέτες τῆς ἐποχῆς μας: Ὁ Ἄλφρεντ Χίτσκοκ καὶ (δεξιὰ) ὁ Ὁρσον Οὐέλλες, σ' ἓνα τελευταῖον ρόλο του. Ὁ Οὐέλλες εἶναι καὶ μεγάλος ἡθοποιός.

καλλιτεχνικὴ ἀξία της, ὄχι γιὰ τὸ θέμα καὶ τὸ ὕφος της, ὄχι γιὰ τὴν τεχνικὴ της ἀριότητα ἢ τὰ αἰσθητικὰ ἀποτελέσματά της, ἀλλὰ γιὰτὶ πρωταγωνιστοῦσε σ' αὐτὴν ὁ εὐνοούμενός του «ἀστέρας».

Ο «ΒΕΝΤΕΤΤΙΣΜΟΣ»

ΚΑΙ οἱ μεγάλες ἐταιρεῖες ποὺ ἀποκτοῦσαν σιγὰ σιγὰ τὸ μονοπώλιο τῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς, ἦταν φυσικὸ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν ἀδυναμία αὐτὴ τοῦ κοινοῦ. Τὸ μεγάλο τους «ἀτού» ἄρχισε νὰ γίνῃται ὁ «ἀστέρας». Τὸ ὄνομα τῶν πρωταγωνιστῶν ἦταν ἡ ἀποφασιστικὴ διαφήμιση γιὰ μιά ται-

νια καὶ ὁ «βεντετισμὸς» ἦταν ἐμπόδιο γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀνάπτυξη τοῦ κινηματογράφου. Τὸ μόνο ποὺ ἐνδιέφερε τὶς μεγάλες κινηματογραφικὲς ἐταιρεῖες ἦταν ὁ ἀνταγωνισμὸς μετὰ τοὺς γιὰ τὴν πρόσληψη τῶν δημοφιλῶν «ἀστέρων», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τοὺς πληρώνουν μυθώδη ποσά. Τὸ μεγαλύτερο ἔξοδο μιάς ταινίας κατανοῦσε νὰ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῶν πρωταγωνιστῶν, ποὺ ξεπερνοῦσε κάθε πιθανὸ ὄριο. Καὶ γιὰ νὰ διατηροῦν ἀμείωτη τὴ φήμη καὶ τὴ δημοτικότητα τῶν «ἀστέρων» τους, οἱ ἐταιρεῖες εἶχαν ὀργανώσει ἐιδικὲς ὑπηρεσίες ποὺ προσπαθοῦσαν μὲ κάθε τρόπο νὰ διαφημίζουν κάθε τι σχετικὸ μὲ τὴ ζωὴ τῶν ἀστέρων αὐ-

ται από γνωστούς σκηνοθέτες έχουν όλες τη φιλοδοξία να είναι «έργα» — να έχουν, δηλαδή, καλλιτεχνική ποιότητα. 'Ακόμα και στο Χόλλυγουντ — όπου ο κινηματογράφος είναι πριν απ' όλα βιομηχανία — οι καινούργιες αυτές τάσεις είναι έκδηλες σή-

σε χώρες, όπου ήταν άγνωστη πριν από λίγα ακόμα χρόνια: Στην 'Ισπανία, στην Τσεχοσλοβακία, στην Ούγγαρία, στην Πολωνία, στη Γιουγκοσλαβία, στην 'Ινδία, στην 'Ιαπωνία. Μονάχα η Γερμανία δεν έχει κατορθώσει ακόμα να ξυπνήσει τον κινηματογράφο της από το λήθαργο

πιά δεν τον άγνοεί. Διάσημοι συγγραφείς γράφουν σενάρια για ταινίες, περίφημοι μουσικοί συνθέτουν μουσικά τη μουσική υπόκρουση ταινιών, διάσημοι ζωγράφοι φτιάχνουν σκηνογραφίες, αναρίθμητα περιοδικά ασχολούνται αποκλειστικά με τον κινηματογράφο, εκπονούνται διδλγία είναι αφιερωμένα σ' αυτόν. 'Η κινηματογραφική κριτική έχει γίνει μια από τις μεγάλες αισθητικές δυνάμεις της εποχής μας και η κινηματογραφική τεχνική επηρεάζει όλες τις άλλες τέχνες. Μια ομάδα από κινηματογραφικούς κριτικούς — των γαλλικών «Τετραδίων του Κινηματογράφου» — έχει δημιουργήσει με τις καλλιτεχνικές αντιλήψεις της και τις αισθητικές τάσεις της το περίφημο «Καινούργιο Κύμα», που έχει δώσει ήδη μερικά άριστουργήματα, όπως τη «Χιρσσίμα, αγάπη μου» και το «Με κομμένη την 'Ανάσα». 'Ο Τσουκράι, ο Μποντάρτσουκ και αρκετοί άλλοι ακόμα ξανάφεραν την ανθρώπινη συγκίνηση και το λυρισμό στο σοβιετικό κινηματογράφο. Οί σημερινοί σκηνοθέτες δεν υποχωρούν μπροστά σε κανένα θέμα, ακόμα και στο πιο δύσκολο, γιατί έχουν πεισθεί ότι η κινηματογραφική τέχνη έχει τις ικανότητες να εκφράσει τα πάντα. Είναι η πιο ζωντανή τέχνη της εποχής μας, με άπειρο όριο μέσα, με παγκόσμια απήχηση, με το μεγαλύτερο κοινό. Είναι μια τέχνη συνθετική, που μπορεί να συνθέσει και ν' αφομοιώσει όλες τις άλλες και να επηρεάσει πιο άμεσα την ανθρώπινη ψυχή. Για να φτάσει, όμως, σ' αυτό το αποτέλεσμα, πέρασε από πολλές φάσεις — που πολλές ήταν άγονες κι' άρητικές. Τελικά βρήκε το δρόμο της. Και σήμερα κανένα «έργο» καμιάς τέχνης δεν έχει μεγαλύτερη απήχηση σ'ε διαρκώς μεγαλύτερο κοινό, όσο μια ταινία — αν φυσικά η ταινία αυτή είναι έργο τέχνης. Μέσα σ'ε ξήντα χρόνια ο κινηματογράφος έγινε η σημαντικότερη, η παγκοσμιότερη τέχνη.

ΕΙΔΙΚΟΣ

μερα. 'Η γενιά των νέων σκηνοθετών έχει εγκαταλείψει τις παλιές συνταγές, προσπαθεί να κάνει τον κινηματογράφο ένα μέσο που να εκφράζει τις ιδέες, τις ανησυχίες, τους παλμούς της εποχής μας. 'Ο 'Αλντριντς, ο Μάου, ο Καζάν, ο Λούμετ, ο Ρίττ, ο Κιούμπρικ, ο Ραίη, ο Ρόμπσον και αρκετοί ακόμα ανανεώνουν σήμερα τον αμερικανικό κινηματογράφο, τον απομακρύνουν από τις αναχρονιστικές συνήθειές του, τον βγάζουν από τη νάρκη του και του δίνουν ζωντάνια και αλήθεια που δεν τις είχε πριν.

Το ίδιο γίνεται στην Εύρώπη. 'Ο σοβιετικός κινηματογράφος έχει αρχίσει ν' απελευθερώνεται από τα δεσμά του και να δίνει ταινίες γεμάτες ανθρωπιά, αλήθεια και συγκίνηση. Στην 'Ιταλία, ο νεορεαλισμός, αφού δημιούργησε μερικά άριστουργήματα και μετά κινδύνευσε να γίνει μιμητής του έαυτού του, έχει παραχωρήσει τώρα τη θέση του σ'ε μια νέα γενιά σκηνοθετών — Φελλίνι, 'Αντονιόνι και άλλοι — που τον ανανεώνουν και τον προεκτείνουν. Στην 'Αγγλία, έπειτα από τη θλιβερή παρακμή που έφερε το μονοπώλιο του Ράικ, παρουσιάζεται τώρα μια καινούργια ανθιση. Στη Γαλλία το «Καινούργιο Κύμα» δημιουργεί παρόμοια με τους σκηνοθέτες της παλαιότερης γενιάς, που κι' αυτοί έχουν ανανεωθεί. Και, συνάμα, η κινηματογραφική τέχνη αρχίζει να ευδοκίμει και

όπου τον είχε θυθεί η χιτλερική νύχτα.

Η ΠΙΟ ΖΩΝΤΑΝΗ ΤΕΧΝΗ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ έχει γίνει από τις πιο ζωντανές τέχνες της εποχής μας. Κανένας

Μαδελόλι

Ένας σοβαρός κίνδυνος απειλεί τους οδοντιάτρους: η κοφτότης. Τα ηλεκτρικά τρυπάνια που χρησιμοποιούν είναι επικίνδυνα για το ατί, εξ αιτίας του εναλλασσόμενου ήχου που εκπέμπουν. Τα περισσότερα τρυπάνια εκπέμπουν ήχους πάνω από 80 ντεσιμπέλ, και αυτό είναι το ανώτατο όριο που μπορεί να υποφέρει χωρίς κίνδυνο το ανθρώπινο ατί. Συστηματικές έρευνες που έγιναν μεταξύ των 'Ελβετών οδοντιάτρων απέδειξαν ότι οι περισσότεροι πάσχουν από βαρunka περισσότερο ή λιγότερο προχωρημένης μορφής. Λοιπόν, ως προσέξουν οι οδοντίατροι: Το

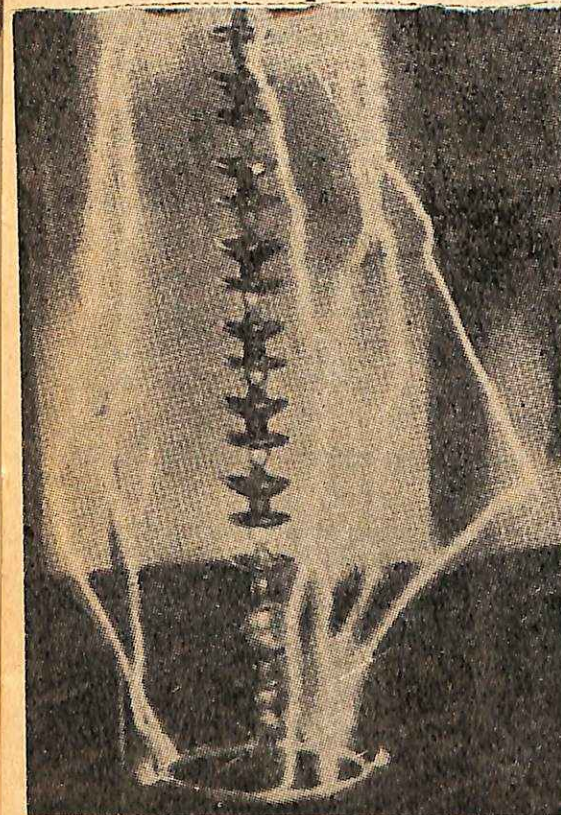
φοβερό τρυπάνι που τρυπάει τα δόντια των πελατών τους, μπορεί να τρυπήσει και τα ακουστικά τους τύμπανα.

Πέντε ώρες συνεχούς οδηγώσεως κουράζουν όσο και μια νύχτα χωρίς ύπνο. Σ' αυτό το συμπέρασμα κα έληξε ένας Σουηδός ψυχίατρος. 'Η οδηγώση του αυτοκινήτου προκαλεί τόση νευρική υπερτάση, ώστε για την ασφάλειά σας και για την ασφάλεια των επιβατών σας είναι καλύτερα να μη μένετε περισσότερο από πέντε ώρες στο βολάν. 'Από κει και πέρα, η κούραση μπορεί να προκαλέσει δυστυχήματα. Τριάντα λεπτά αναπαύσεως κάθε πέντε ώρες αρκούν για να ξεκουραστείτε.

Η ΖΕΣΤΗ ΣΟΥΠΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Τα πειράματα ενός 'Αμερικανού επιστήμονος υπήρξαν το πρώτο βήμα προς την εργαστηριακή σύνθεση της ζωής. Σ' όλο τον κόσμο, οι έρευνητές προσπαθούν κατά διάφορους τρόπους ν' αναδημιουργήσουν το αρχέγονο ζωντανό πρωτόπλασμα. Και τα συνθετικά μόρια που παρασκευάζουν, πλησιάζουν όλο και περισσότερο τον τύπο της ζωντανής ύλης.

Μέσα σ' αυτή τη συσκευή ο νεαρός βιοχημικός Στάνλεϋ Μίλλερ δημιούργησε τη «ζεστή σούπα» που βρίσκεται στη βάση της ζωής. 'Από τα απλά αέρια, οι ηλεκτρικές εκκενώσεις συνέθεσαν αμινοξέα, που είναι τα βασικά συστατικά κάθε ζωντανής ύλης.

Η ΣΤΙΓΜΗ της ήλιακής εκλείψεως πλησιάζει. Στο άστεροσκοπείο του Σαιν Μισέλ οι αστρονόμοι ρυθμίζουν τα όργανά τους.

— Έχετε ποτέ αντικρύσει το ήλιακό στέμμα; με ρωτάει ένας αστρονόμος.

— Ναί, και το θέαμα της φλογερής αυτής θάλασσας που περιβάλλει τον 'Ηλιο είναι κάτι το όλησμόντο...

— Παρατηρήστε και πάλι το ήλιακό στέμμα, κυττάζτε το σ'ε να το βλέπετε για πρώτη φορά στη ζωή σας. 'Αργότερα θα σ'ε εξηγήσω τη σημασία του.

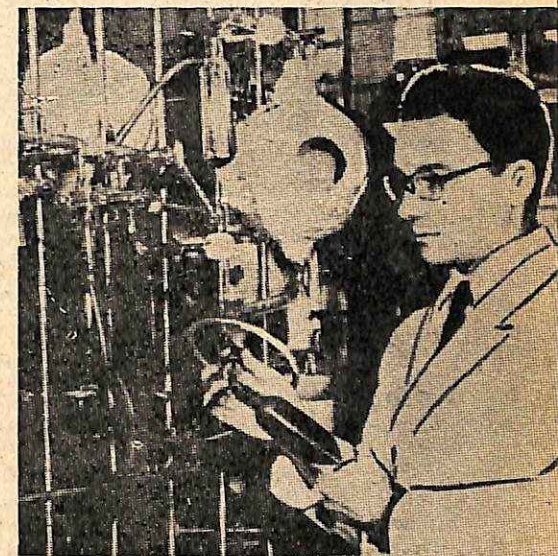
Μέσα από ένα φίλτρο που προστατεύει τα μάτια καλύτερα από τα κοινά καπνισμένα γυαλιά, κυττάζω και πάλι τον άκεσσο της φωτιάς που γίνεται όρατος όταν η Σελήνη μάς κρύβει το κέντρο του 'Ηλιου. Παρατηρώ με προσοχή τις πελώριες φλογισμένες γλώσσες που εκσφενδονίζονται από Διάστημα όγκους ύλης βαρύτερους από τη μάζα της Γης, τους φωτεινούς πίδακες των ραδιενεργών μορίων που φτάνουν άορατα ως τα κράσπεδα της γήινης ατμόσφαιρας...

— Κυττάξατε καλά; ρωτάει ο αστρονόμος. Μάθετε τώρα ότι σ' αυτό το θέαμα που μόλις αντικρύσατε οφείλεται η δημιουργία της ζωής πάνω στη Γη. Γιατί ξέρουμε τώρα ότι το φως που εκπέμπεται από το ήλιακό στέμμα διασπείρεται από το κοινό φως. Είναι ένα φως «επεπωλωμένο» και ξέρете από το γυμνάσιο τι είναι η πόλωση του φωτός: Οι παλμικές κινήσεις των ακτίνων μεταδίδονται σ' ένα και μόνο σταθερό επίπεδο, ενώ στο κοινό φως τα φωτόνια πάνονται προς όλες τις κατευθύνσεις. Και σήμερα οι έρευνητές όλου του κόσμου, που προσπαθούν ν' αναδημιουργήσουν τη ζωή στο εργαστήριο, πιστεύουν ότι το ειδικό αυτό φως του ήλιακού στέμματος δημιούργησε, πριν από τρία δισεκατομμύρια χρόνια, τα πρώτα ζωντανά μόρια από τις νεκρές ύλες των άδρανων απόμων...

Το φαινόμενο αυτό έχει μελετηθεί πειραματικά και τα πειράματα δημιουργίας της ζωής στο εργαστήριο έχουν πετύχει εν μέρει: 'Η επιστήμη βρίσκει στο κατώφλι του μεγάλου μυστηρίου της δημιουργίας. 'Ο δρόμος που οδηγεί σ' αυτή την ανακάλυψη — ίσως τη μεγαλύτερη ανακάλυψη των αιώνων — διανύθηκε σ'ε λιγότερο από δέκα χρόνια. Πρόκειται για μια επιστημονική επανάσταση χωρίς προηγούμενο.

ΜΙΑ ΤΕΧΝΗΤΗ ΚΑΤΑΓΙΔΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ μας αρχίζει σαν παραμύθι. 'Ηταν μια φορά κι' έναν καιρό (δηλαδή μόλις πριν από ξή

Στάνλεϋ Μίλλερ: 'Ο νεαρός βιοχημικός είναι υποψήφιος για το βραβείο Νόμπελ.

χρόνια, αλλά στην εποχή μας η επιστήμη κάνει άλματα και οι πριν από ξή χρόνια ανακαλύψεις είναι κιόλας «παλιά ιστορία») ήταν λοιπόν ένας νεαρός αρκετά γενναίος και λίγο πεισματάρης. Αυτός ο νεαρός λεγότανε Στάνλεϋ Μίλλερ και ήταν 24 χρονών, φοιτητής της χημείας. Το 1955 εργαζόταν στο εργαστήριο του Χάρολντ Γιούρεϋ, του διάσημου 'Αμερικανού φυσικού που πήρε το βραβείο Νόμπελ γιατί ανακάλυψε το βαρύ ύδρογόνο. 'Ο Μίλλερ είχε πολλές φορές ακούσει το δάσκαλό του να συζητάει με άλλους σοφούς έρευνητές — τον 'Αγγλο Χαλντέην, τον Ρώσο 'Οπάριν, τον Βέλγο Φλόρκιν — για την προέλευση της ζωής πάνω στη Γη. Τα πρώτα ζωντανά πλάσματα θα έπρεπε με κάτι να τρέφονται. 'Οπως έλεγε ο Χαλντέην, αυτά τα πρώτα ζωντανά πλάσματα θα πρέπει να γεννήθηκαν μέσα σ' ένα είδος «ζεστής σούπας», ενός θρεπτικού ζωμού, που έδω και πολλά δισεκατομμύρια χρόνια σκέπαζε υπό κληρη την επιφάνεια του πλανήτη μας. Για το νεαρό Στάνλεϋ Μίλλερ, που ήταν ένας έξυπνος και μελετηρός φοιτητής, η σπίθα της έμπνεύσεως ήταν η εξής: «Μήπως μπορούμε ν' ανασυνθέσουμε στο εργαστήριο αυτή τη θρεπτική σούπα όπου γεννήθηκε η ζωή;»

'Ο Μίλλερ δεν έτόλμησε να μιλήσει γι' αυτή την ιδέα στον καθηγητή του: 'Ο Γιούρεϋ θα του τραβούσε τ' αυτιά. Γιατί όλοι οι μεγάλοι επιστήμονες εκείνη την εποχή συμφωνούσαν ότι το

φυσικό περιβάλλον όπου γεννήθηκε ή ζωή έχει από πολλούς μεταβληθεί υπό την επίδραση των δυνάμεων τις οποίες αγνοούμε και συνεπώς είναι αδύνατο ν' αναπαράγουμε στο εργαστήριο. Έτσι, ο Μίλλερ έτοιμασε κρυφά το πείραμά του. Πήρε μία μεγάλη γυάλα και τη γέμισε μ' ένα μίγμα των στοιχειωδών αερίων που υποτίθεται πως υπήρχαν άλλοτε στην ατμόσφαιρα της Γης ή εξακολουθούν να υπάρχουν: Υδρατμίς, αμμωνιακό αέριο, υδρογόνο και μεθάνιο. Τότε μέσα στην έρμητικά σφραγισμένη γυάλα δημιούργησε τεχνητά, με ισχυρές εκκενώσεις, μιάν «ηλεκτρική καταιγίδα». Επί όχτω ήμερες συνεχώς ή τεχνητή καταιγίδα λυσσομανούσε μέσα στο μικρό κλειστό κόσμο της γυάλας. Οι κεραυνοί και οι αστραπές άναγκάστηκαν την «ατμόσφαιρα» της γυάλας πέντε ως δέκα φορές κατά δευτερόλεπτο. Και την όγδοή μέρα ο Μίλλερ άνοιξε τη γυάλα και άνελυσε το προϊόν αυτής της κοσμογονίας. Έκλαψε από χαρά: Μέσα στη γυάλα είχε δημιουργηθεί μία ύλη σχεδόν ζωντανή — τα άμινοξέα, που είναι ή βάση των πρωτεϊνών, από τις οποίες σχηματίζεται το πρωτόπλασμα όλων των ζωντανών πλασμάτων, φυτών και ζώων.

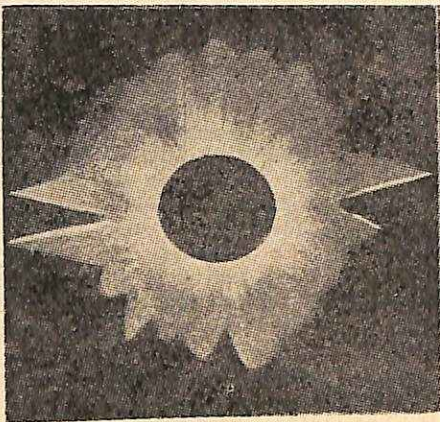
Τότε μονάχα ο Μίλλερ τόλμησε να μιλήσει στον καθηγητή για το πείραμά του. Ο Γιούρεβιτς έπαλήθευσε το πείραμα με σχολαστικότητα και το έπανελάβε. Προσπάθησε να ελέγξει όλες τις πιθανές περιπτώσεις σφάλματος: Ο Μίλλερ, που ενδιαφερόταν κυρίως για τη βιοχημεία, θα μπορούσε να είχε εισαγάγει από άπροσεξία μερικά μικρόβια στην τεχνητή «ατμόσφαιρα» της γυάλας και σ' αυτά τα μικρόβια, υπό την επίδραση των ηλεκτρικών διεγέρσεων, θα μπορούσαν να είχαν δημιουργήσει αυτά τα ίχνη της σχεδόν ζωντανής ουσίας που ανέκαλυψε ο Μίλλερ. Με την καθοδήγηση του Γιούρεβιτς, ο νεαρός φοιτητής επανέλαβε το πείραμα με άπειρες προφυλάξεις για ν' αποκλεισθεί κάθε ενδεχόμενο σφάλμα. Άλλά το αποτέλεσμα ήταν πάντα το ίδιο. Το πείραμα δημοσιεύθηκε και οι επιστήμονες όλου του κόσμου το επανέλαβαν μ' επιτυχία. Είχε γίνει το πρώτο δήμα προς την εργαστηριακή σύνθεση της ζωής.

ΟΙ ΣΧΕΔΟΝ ΖΩΝΤΑΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

ΕΙΧΕ δοθεί το σύνθημα. Σ' όλο τον κόσμο, οι έρευνήτες προσπαθούσαν με διάφορους τρόπους ν' αναδημιουργήσουν τη ζωή. Και τα συνθετικά προϊόντα που παρασκεύαζαν πλησιάζουν όλο και περισσότερο προς τον τύπο της ζωντανής ύλης. Τρεις Άμερικανοί επιστήμονες, οι Πάσκα, Τσάγκ και Γιούγκ που εργάζονται στα βιοχημικά εργαστήρια μίας μεγάλης εταιρείας ειδών διατροφής, βομβάρδισαν με ακτίνες Γάμμα μία πολύ άπλη χημική ουσία, το ανθρακικό άμμωνιο. Είναι ένα λίπασμα που παρασκευάζεται πολύ εύκολα στα βιοχημικά εργαστήρια και σχηματίζεται κάποτε και στη φύση. Οι τρεις επιστήμονες, βομβαρδίζοντας το λίπασμα με ραδιενεργές ακτινοβολίες, δημιούργησαν, όπως ο Μίλλερ, ουσίες σχεδόν ζωντανές που

περιλαμβάνονται στη σύνθεση της ζωής και της φυτικής ύλης: Τα άμινοξέα που ονομάζονται «γλυκίνη» και «άλαμίνη». Ο Ινδός βιοχημικός Μπαχαντούρα πέτυχε το ίδιο αποτέλεσμα υποβάλλοντας ώρισμα άέρια σε συμπυκνωμένες ήλιακές ακτινοβολίες μέσα σ' έναν ήλιακό κλίβανο. Στο ίδιο αποτέλεσμα κατέληξε και ο Γάλλος Μισέλ Μαγκά στο παρισινό Ινστιτούτο Φυσικής και Χημείας καθώς και ή επιστημονική ομάδα του Ρώσου καθηγητή Όπαριν στη Μόσχα.

Το 1959 οργανώθηκε στη Μόσχα ένα συνέδριο με θέμα την προέλευση της ζωής. Επιστήμονες από όλο τον κόσμο συμφώνησαν σ' ένα σημείο: Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας ή επιστήμη μπορούσε να εξηγήσει την προέλευση της ζωής, τη δημιουργία των ζωντανών πλασμάτων πάνω στη Γη. Άλλά το συνέδριο της Μόσχας δεν άσκολήθηκε με τις εκπληκτικές ανακαλύψεις που μάς προσέφερε ή εξερεύνηση του Διαστήματος πλουτίζοντας τις

Μία φωτογραφία του ήλιακού στέμματος.

γνώσεις μας για την καταγωγή της ζωής κι' ενισχύοντας την έλπίδα ότι κάποτε ο άνθρωπος θα γίνει αληθινός «δημιουργός» οργανικής ύλης από τ' άνόργανα χημικά στοιχεία.

ΤΑ ΑΣΥΜΜΕΤΡΑ ΜΟΡΙΑ

ΠΡΟΤΟΥ περιγράψουμε τις νέες αυτές ανακαλύψεις πρέπει να υπενθυμίσουμε τα σπουδαιότερα συμπεράσματα του συνεδρίου της Μόσχας. Έδώ και τεσσαράμισι δισεκατομμύρια χρόνια ή Γη δεν είχε την ατμόσφαιρα που έχει σήμερα. Η σφαιρική ατμόσφαιρα περιλαμβάνει άζωτο σε ποσοστό 79%, έλεύθερο όξυγόνο 20%, ανθρακικό αέριο, λίγους υδρατμούς και μερικά ίχνη σπανίων αερίων. Άλλά το έλεύθερο όξυγόνο της ατμόσφαιρας έχει πορσωθεί αποκλειστικά από τα φυτά. Γιατί τα φυτά εισπνέουν το διοξείδιο του άνθρακα και το άποσυνθέτουν σε άνθρακα και όξυγόνο. Συνεπώς πριν από τέσσερα δισεκατομμύρια χρό-

νια ή ατμόσφαιρα δεν περιείχε έλεύθερο όξυγόνο, έφ' όσον τα φυτά δεν είχαν ακόμα εμφανισθεί. Οι επιστήμονες που έλαβαν μέρος στο συνέδριο της Μόσχας συμφώνησαν πως ή άρχέγονη ατμόσφαιρα της Γης ήταν ένα μίγμα τριών αερίων: Υδρατμίς, αμμωνιακού αερίου και μεθανίου. Τα πειράματα του Μίλλερ και των άλλων που άσκολήθηκαν με τις ίδιες έρευνες απέδειξαν ότι το μίγμα αυτό, υπό την επίδραση των ηλεκτρικών εκκενώσεων, των ραδιενεργών ακτίνων ή των άλλων μορφών ένεργείας, μετασχηματίζεται σ' ένα «ζωμό» θρεπτικών άμινοξέων που περιέχουν όλα τα συστατικά που χρειάζονται για τη δημιουργία της ζωντανής ύλης.

Άλλά κάτι λείπει από αυτό το ζωμό για να γίνει αληθινά ζωντανός: Η δομή των μορίων. Ο Παστέρ είχε αποδείξει ότι όλα τα ζωντανά μόρια είναι «άσύμμετρα», δηλαδή δεν είναι όμοια με την εικόνα τους σ' ένα καθρέφτη. Είναι όπως τα γάντια ή τα παπούτσια. Τοποθετείστε μπροστά σ' ένα καθρέφτη το δεξί σας γάντι. Η εικόνα που θα σχηματισθεί θα μοιάζει με το άριστερό σας γάντι. Το ίδιο συμβαίνει με τα μόρια της ζωντανής ύλης, που έχουν όλα την άριστερή και τη δεξιά πλευρά τους. Άντίθετα, τα μόρια που σχηματίζονται με τις ήλεκτρικές εκκενώσεις σε μία τεχνητή ατμόσφαιρα δεν έχουν άριστερά και δεξιά: Είναι μόρια «συμμετρικά».

Άλλ' υπό την επίδραση μίας ακτίνος πεπολωμένου φωτός, τα συμμετρικά μόρια γίνονται άσύμμετρα, δηλαδή αποκτούν άριστερά, και δεξιά πλευρά. Και το ήλιακό στέμμα, που το φώς του είναι πεπολωμένο (ένω το κοινό ήλιακό φώς δεν είναι) προσφέρει άκριβώς αυτή την πηγή ενεργείας που επιδρά στα μόρια και τα κάνει άσύμμετρα. Το τελικό συμπέρασμα του συνεδρίου της Μόσχας ήταν ότι το φώς του ήλιακού στέμματος δημιούργησε τα πρώτα ζωντανά μόρια μέσα στη «ζεστή σούπα» της άρχέγονης ατμόσφαιρας. Άλλ' ή «ζεστή σούπα» της ζωής, πως δημιουργήθηκε; Η άπροσδόκητη απάντηση σ' αυτό το έρώτημα μάς ήρθε από το Διάστημα. Δημοσιεύθηκε από τις υπηρεσίες πληροφοριών της άμερικανικής αεροπορίας τον Ιούνιο του 1961.

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ο ΔΟΚΤΩΡ Ουμβέρτος Στρούγκχολντ, ένας από τους μεγαλύτερους φυσιολόγους του κόσμου, διευθύνει την υπηρεσία «διαστημικής Ιατρικής» της άμερικανικής αεροπορίας. Αυτός προετοίμασε τους έφτα Άμερικανούς αστροναύτες, εκ των οποίων οι δύο έχουν ταξιδέψει κιόλας στο Διάστημα. Ο δρ Στρούγκχολντ, όπως όλοι οι επιστήμονες του κόσμου, ενδιαφέρθηκε ζωηρά για τις έρευνες του Ρώσου Βερνύφ και του Άμερικανού Βαν Άλεν που ανέκάλυψαν γύρω από τη Γη ζώνες ακτινοβολιών που αποτελούνται από ραδιενεργά σωματίδια. Η επιστήμη ενδιαφέρθηκε κυρίως για το πρόβλημα του τρομερού κινδύνου που παρουσιάζουν οι ακτινοβολίες αυτές για τους μελλοντικούς αστροναύτες. Άλλ' ο δρ Στρούγκχολντ μελέτησε το πρό-

βλημα από μιάν άλλη άποψη. Διεπίστωσε πως οι ζώνες των ραδιενεργών ακτινοβολιών έχουν την τάση ν' απομακρύνονται από τη Γη, αλλά βρισκόντουσαν άλλοτε πολύ πιό κοντά μας. Πριν από τρία δισεκατομμύρια χρόνια, οι ζώνες των ραδιενεργών ακτινοβολιών πρέπει ν' άγγιζαν την ατμόσφαιρα της Γης κοντά στους πόλους. Συνέβη τότε ένα τρομερό βραχυκύκλωμα, μια υπερκαταιγίδα που σάρωσε την επιφάνεια της Γης επί χρόνια, ίσως επί αιώνες. Και υπό την επίδραση αυτής της καταιγίδας, της μεγαλύτερης όλων των εποχών, ή ατμόσφαιρα της Γης μετασχηματίστηκε σε μία «ζεστή σούπα» που ήταν το κατάλληλο περιβάλλον για την εμφάνιση της ζωής.

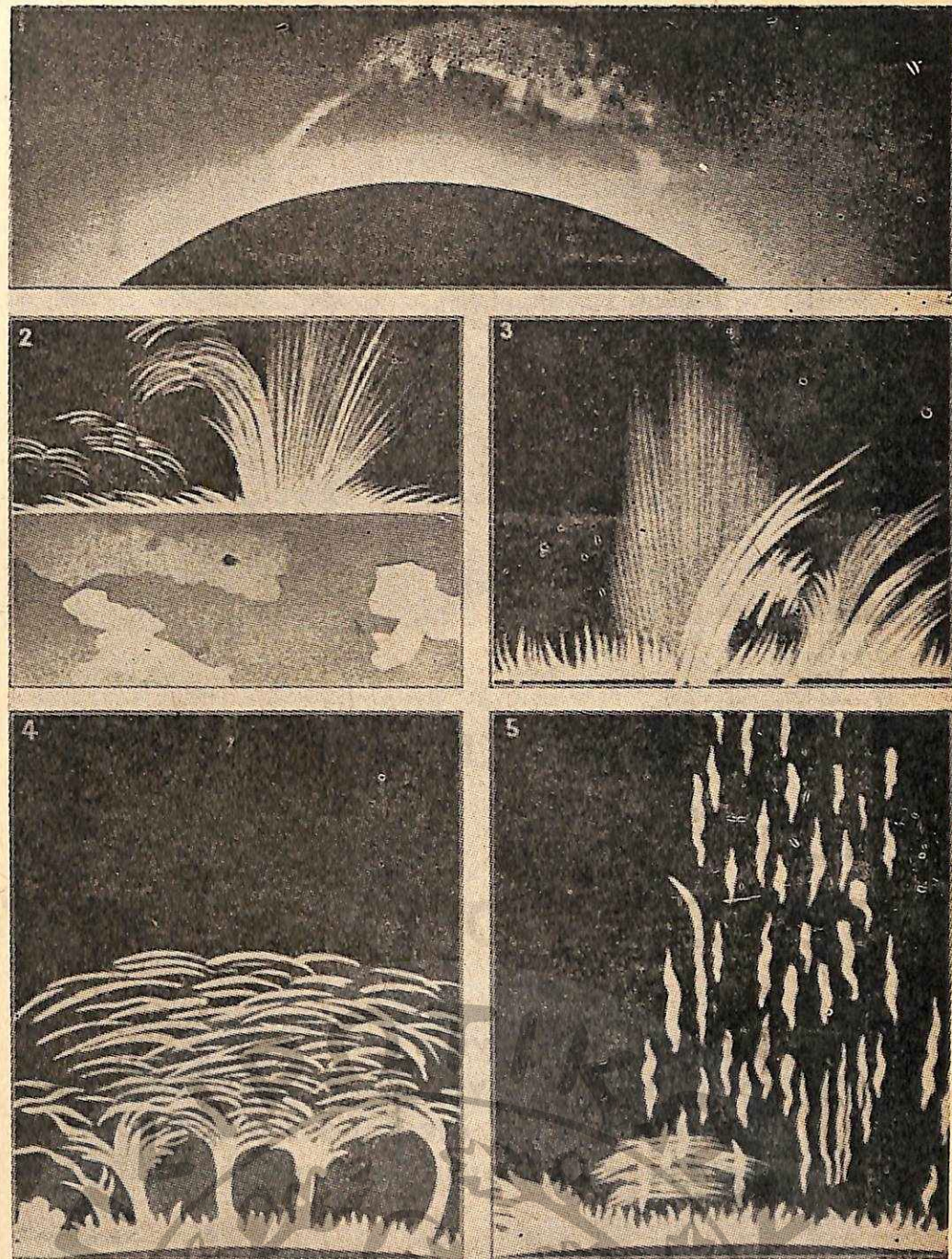
Έτσι, αυτές οι ζώνες ακτινοβολιών που αποτελούν σήμερα θανάσιμο κίνδυνο για τους αστροναύτες, υπήρξαν άλλοτε ή πηγή της ζωής, ή δύναμη που μεταμόρφωσε την ατμόσφαιρα σε φυσικό περιβάλλον κατάλληλο για τη δημιουργία των πρώτων ζωντανών μορίων.

Απ' αυτή την υπόθεση μπορούμε να δγάλουμε παράδοξα συμπεράσματα. Ζώνες ακτινοβολιών περιβάλλουν όχι μόνο τη Γη, αλλά και πολλούς άλλους πλανήτες, και υπό παρόμοιες συνθήκες πρέπει να δημιούργησαν τα ζωντανά υλικά των άλλων κόσμων. Η ζωή, συνεπώς, πρέπει να υπάρχει σχεδόν παντού, σε κάθε γωνιά του Σύμπαντος. Και ή ύπαρξη της ζωής αποδείχθηκε πειραματικά. Δεν πάει πολύς καιρός που δημοσιεύθηκαν οι εργασίες τριών Άμερικανών επιστημόνων που ανέκαλυσαν ίχνη ζωντανών μορίων σ' ένα μετεωρίτη. Το 1950, άλλοι Άμερικανοί έρευνήτες ανέκάλυσαν σ' ένα μετεωρίτη που είχε πέσει στο Κεντάκυ, μικρόβια τελείως άγνωστα στη Γη.

Είναι λοιπόν βέβαιο πως υπάρχει ζωή στο Σύμπαν. Οι ίδιες δυνάμεις που δημιούργησαν όλα τα ζωντανά πλάσματα της Γης, επιδρούν σ' όλους τους πλανήτες του ήλιακού συστήματος. Το μεγάλο έρώτημα που τίθεται σήμερα είναι αν θα μπορέσουμε και μείς να δημιουργήσουμε ζωντανές ύλες στα εργαστήριά μας.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΙΝΙΓΜΑ

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πως ή μέρα αυτή πλησιάζει. Άρκει να θέσουμε υπό την επίδραση μίας ισχυρής φωτεινής πηγής αυτή την τεχνητή «σούπα» της ζωής» που συνέθεσε ο Μίλλερ με υδρατμούς, ανθρακικό και αμμωνιακό άέριο και μεθάνιο. Άλλά για να δημιουργήσουμε αυτή τη φωτεινή πηγή δεν άρκει να συμπυκνώσουμε τις ακτίνες του ήλιακού στέμματος. Γιατί ο Ήλιος χρειάστηκε χιλιάδες ή εκατομμύρια χρόνια για να δημιουργήσει τη ζωή. Δεν μπορούμε να περιμένουμε τόσο. Αυτό που ζητούν οι επιστήμονες είναι μία πηγή πεπολωμένου φωτός που θα επιτρέψει τη δημιουργία της ζωής σ'

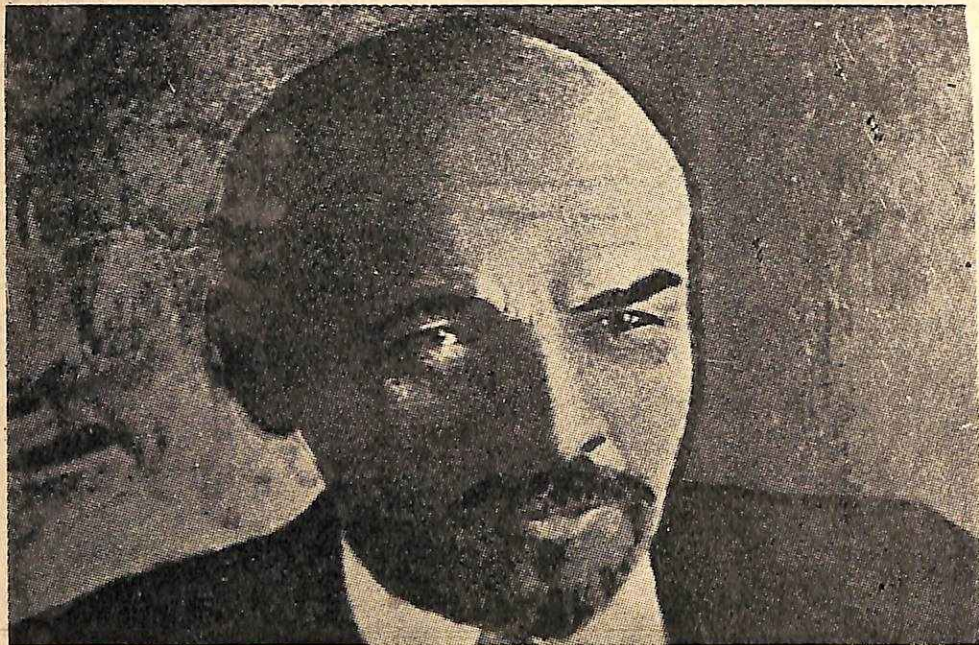

Διάφορες όψεις των προεξοχών του ήλιακού στέμματος.

ένα πείραμα που θα διαρκούσε μερικούς μήνες ή το πολύ μερικά χρόνια. Αυτή ή πηγή έχει τώρα βρεθεί. Είναι ένα μηχανήμα που ονομάζεται «λάσερ» και αποτελείται από μία συνθετική πολύτιμη πέτρα, ένα ρουμπίνι, που με τα κατάλληλα ηλεκτρικά ρεύματα εκπέμπει φώς εκατό χιλιάδες φορές ισχυρότερο από το φώς του Ήλιου. Το φώς αυτό μπορεί να πολωθεί και να δημιουργήσει ζωντανά μόρια αν άφει να επιδράσει στα άμινοξέα. Δέ θ' άργήσουμε να μάθουμε ότι το πείραμα έχει πετύχει. Όλα τα εργαστήρια βιοχημείας άσכולούνται με τέτοια πειράματα.

Και ή συνθετική ζωή με τί θα μοιάζει; Άσφαλώς ή όψη της δε θα είναι καθόλου έντυπωσιακή. Θα πρόκειται ίσως για ένα μικροσκοπικό ζωντανό πλάσμα, παρόμοιο με τα παρεχχυματικά πρωτόζωα που ονομάζουμε άμοιβάδες και έμβοδζωα. Άλλ' ή επιστημονική του άξία θα είναι άνυπολόγιστη: Θα επιτρέψει στους επιστήμονες να λύσουν το άίνιγμα της εξέλιξης των ζωικών ειδών και του ανθρώπου.

JACQUES VERNES

“Ένα δωρακισμένο τραίνο πού άλλαξε τή μορφή ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

**“Όταν τὸ γερμανικὸ ἐπιτελεῖο εἶχε διευ-
κολύνει τὸν Λένιν νὰ ἐγκαταλείψει τὴν
Ἑλβετία καὶ νὰ διεισδύσει στὴ Ρωσία νὰ
κηρύξει τὴν κομμουνιστικὴ ἐπανάσταση.**

ΣΤΙΣ 16 Μαρτίου τοῦ 1917 κατὰ τὴ μιὰ τὸ μεσημέρι, σ' ἓνα σκοτεινὸ σπίτι τῆς πύδ φτωχικῆς γειτονίας τῆς Ζυρίχης, ἓνας ἄνδρας γύρω σ' ἅ πενήντα, μὲ κυρτὸ μέτωπο, ποὺ ἡ φάλακρα του ἔδειχνε ἀκόμη πύδ μεγάλο, τέλειωνε τὸ φαγητό του κοντὰ σὺδ παράθυρο. Αὐτὸ γεύμα: ἓνα ποτήρι γάλα, ἓνα κομμάτι ψωμὶ καὶ δυὸ κομμάτια σοκολάτα. Αὐτὸ ἦταν ὅλο.

Ἐξ ἄλλου ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἔδινε καμμιά σημασία σ' αὐτὸ ποὺ ἔτρωγε. Διάβαζε. Διάβαζε μὲ μιὰ σοβαρότητα καὶ μιὰ ἐπιμέλεια ποὺ προκαλοῦσε ἐντύπωση. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ὑπογράφιζε καμμιά φράση ἢ σημείωνε κάτι σ' ἓνα σημειωματάριο μὲ δερμάτινο ξώφυλλο. Κάποτε πάλι σταματοῦσε τὸ διάβασμα. Περνοῦσε τὸ χέρι του, μικρὸ καὶ τσαχτό, πάνω σὺδ μογγολικὰ του μάτια καὶ τὰ πεταχτὰ μῆλα τοῦ προσώπου του. Μὰ ἀμέσως πάλι ἔσκυβε σὺδ βιβλίο του. Ὁ Βλαδὶμηρος Ἰλιτς Οὐλιάνωφ ἢ Λένιν, ὁ ἑπ' ἀριθμὸν ἓνα ἐχθρὸς τῆς τσαρικῆς

ἀστυνομίας, ὁ ἄνθρωπος ποὺ μετὰ τὸν Κάρολ Μάρξ θέλησε νὰ κάνει τὴν ἐπανάσταση πραγματικὴ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς μπολσεβικικῆς μερίδας σὺδ σοσιαλισμοκρατικὸ κόμμα τῆς Ρωσίας, δὲν ἀνδίαζε τίποτ' ἐκ περισσότερο ἀπὸ τὶς ἀόριστες ἰδέες καὶ τὰ ὄνειρα.

Στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς κάμαρας, μιὰ γυναίκα μὲ μέτριο ἀνάστημα καὶ ρούχα ποὺ ἔμοιαζαν πολλὸ μεγάλα γι' αὐτήν, πιάσχιζε νὰ μπαλώσει ἓνα σακκάκι μὲ γιανὰ ἀξιοματικὸ: τὸ μοναδικὸ ποὺ εἶχε ὁ Λένιν. Ἦταν ἡ Ναντίγια Κρούτσκαγια, ἡ σύντροφος τοῦ ἑξορίστου. Δὲν ἦταν ὥραία μὲ τὴν πλατσουρωτὴ μύτη της καὶ τὰ γουρλωτὰ μάτια της. Κι' ὅμως, ὅταν κύτταζε αὐτὸν τὸν κοντόσωμο ἄνδρα, μὲ τὸ πελώριο κρανίο, τὸ πρὸσωπὸ τῆς ἔπαιρνε τὴν παράξενη ἐκείνη ἐκφραση τῶν ἀσχημον γυναικῶν ποὺ τίς μεταμορφώνει ἡ ἀγάπη.

Μέσα ἀπὸ τὸ λεπτὸ τοίχωμα τῆς κάμαρας, ἀκουγόταν τὸ τὰπ — τὰπ τοῦ σφυριοῦ πάνω σὺδ δόγμα: ὁ ἰδιωκτῆς,

**ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΙΛΙΤΣ ΛΕ-
ΝΙΝ, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ
ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ
ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΛΛΟ ΤΗΝ
ΤΥΧΗ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ**

ὁ τσαγγάρης Καμιέρες, εἶχε πιάσει κούλας τὴ δουλειά του. Ξεχώριζαν ἀκόμη κουβέντες καὶ γέλια. Τὸ σπίτι ἦταν διεθνές: τέσσερα δωμάτια νοικιασμένα ἀπὸ τὴ γυναίκα καὶ τὰ παιδιὰ ἐνὸς Γερμανοῦ φούρνου, ἀπὸ ἓναν Ἰταλὸ, ἀπὸ Ἀδστριακοὺς βιοτέχνες καὶ τὴν κόκκινη γάτα τους, τέλος ἀπὸ τὸ περιπλανώμενο ἐπαναστατικὸ ζευγάρι ποὺ ἀποτελοῦσαν ἡ Ναντίγια Κρούτσκαγια κι' ὁ Λένιν.

— Θέλεις νὰ σοῦ φτιάξω ἓναν καφέ; πρότεινε ἡ Κρούτσκαγια.
Ὁ Λένιν γύρισε γιὰ ν' ἀπαντήσει. Τὴν ἴδια στιγμή δυνατὸ γρονθοκόπημα τάραιε τὴν πόρτα. Ἦταν ὁ Μπρόνσκι, ἓνας Πολωνὸς ἐπαναστάτης. Μπήκε στὴν κάμαρα σὺν σίφουνας, κουνώντας τὰ χέρια του πέρα — δῶθε. Φώναζε τόσο δυνατὰ ποὺ μὲ κόπο κατωδύναντες τὶ ἔλεγε.

— Βλαδὶμηρος Ἰλιτς! Ἐσὺ ἔδω; Τέτοια σιγμὴ; Μὰ δὲν ξέρεις τίποτε λοιπόν;

— Τί συμβαίνει; ρώτησε γαλήνια ὁ Λένιν.

— Ἐπανάσταση, σύντροφε. Ἀπλοῦσιата, ἐπανάσταση! Μόλις ἔξασπε στὴν Πετρούπολη.

Μὲ μιὰ βραδύτητα ποὺ εἶχε κάτι τὸ τρομακτικὸ, ὁ Λένιν σηκώθηκε. Εἶχε γίνεϊ κατάσπρος.

— Ἡ ἐπανάσταση, ἐπανελάβε, εἶναι δυνατό;

Μιλώντας πολὺ γρήγορα καὶ τρωγοντας τίς λέξεις του, ὁ Μπρόνσκι ἀναφεραλάωσε τὰ τελευταία τηλεγραφήματα.

Στὶς 5 τὸ πρωὶ τῆς 14ης Μαρτίου, τὸ αὐτοκρατορικὸ τραῖνο εἶχε ἀφήσει τὸ Μοχίεφ, ὅπου ἦταν τὸ γενικὸ στρατηγεῖο, γιὰ τὴν Πετρούπολη. Στὸς σταθμοὺς, σὺδ σύννομα τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ διοικηταὶ μὲ ἐπίσημη στολή, ἔρχονταν ἀκόμη νὰ χαιρετήσουν τὸν τσάρο. Ἀπὸ τὴ Βιάσμα ὁ τελευταῖος αὐτὸς εἶχε τηλεγραφήσει στὴν τσαρίνα: «Ἐνωμένωι μὲ τὴ σκέψη. Ἐλπίζω νὰ εἶσαι ἥσυχη. Καιρὸς ὑπέρροχος. Ὁ Νίκω σου ποὺ σ' ἀγαπᾷ

τρυφερά». Καὶ ξαφνικά, σὺδ μισὰ τῆς ἐπόμενης νύχτας, σὺδ μικρὸ σταθμὸ τοῦ Μαλάγια — Βυσόρα, τὸ τραῖνο σταμάτησε. Ὁ δρόμος εἶχε κοπεῖ ἀπὸ τοὺς ἐπαναστάτες. Ἐπρεσε νὰ γυρίσουν πίσω καὶ νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ Πσκώφ.

Στὸ Πσκώφ ἔφθασαν στὶς 10 τὸ βράδυ, σὺς 15 τοῦ μηνός. Ἐκαμνε τρομερὸ κρύο. Στὴν ἀποβάθρα ἓνας ἄνθρωπος κυρτὸς μὲ φαρὰ μαλλιά, σακαμμένο πρόσωπο ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν ἀσθένεια, λαστιχένιες γαλότσες σὺδ πόδια, περιμένε. Ἦταν ὁ στρατηγὸς Ρούσκι. Ἐκανε τὴν ἀναφορά του. Ἦταν ἀπὸ τίς πύδ ἀπογοητευτικῆς.

— Ἐξέγερση σὺδ Κρόνστατ. ἀπεργία σὺδ Ρεβάλ, ὁδομαχίες στὴ Μόσχα. Παντοῦ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἡ ἀναρχία. Ὅλη τὴ νύχτα προσπάθησαν νὰ ἔξθουν σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν Πετρούπολη. Ἡ πρωτεύουσα εἶχε ξεσηκωθεί. Δὲν ὑπῆρχε πύδ πιστὴ φρουρά. Ὁ τσάρος ζήτησε ὁδε νὰ τηλεγραφήσουν στὶς ἐπὶδ στρατιδές γιὰ νὰ σ'αλοῦν ἐπείγόντως δυνάμεις στὴν πρωτεύουσα ὥστε νὰ κατασταλεῖ ἡ ἐξέγερση.

Σὲ ἀπάντηση εἶχαν φθάσει ἐπὶδ τηλεγραφήματα. Καὶ τὰ ἐπὶδ ἔλεγαν: «Ὅχι». Ἐνα μόνο ὥστόσο ἔκαμε ἐντύπωση σὺδ τσάρο. Ἐφερε τὴν ὑπογραφή τοῦ θεῖου του, μεγάλου δονκὸς Νικολάου Νικολάγιεβιτς κι' ἔλεγε:

«Θεωρῶ ὑποχρέωσή μου σὺν πιστὸς ὑπῆκοος καὶ σύμφωνοι μὲ τὸν ὅρκω μου καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ὅρκω μου, νὰ παρακαλέσω γονατιστὸς τὴν Αἰτοῦ Αἰτοκρατορικὴ Μεγαλειότητα νὰ σώσετε τὴ Ρωσία καὶ νὰ ἀνεβάσετε σὺδ θρόνω ἐπὶδ διάδοχό σας. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος. Προσεύχομαι σὺδ Θεὸ φλογερά, ὅπως ποτὲ δὲν προσευχήθηκα, νὰ σᾶς δώσει δύναμη καὶ νὰ σᾶς καθοδηγήσει».

— Τί λέτε γι' αὐτό; ρώτησε ὁ τσάρος.

Ὁ Ρούσκι κατέβασε τὸ κεφάλι του. Καὶ τότε ὁ τσάρος μὲ ἄχρωμη φωνὴ ὑπαγόρευσε:

«Στὸν πρόεδρο τῆς αὐτοκρατορικῆς Δούμας. Δὲν ὑπάρχει θυσία ποὺ δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ ὑποστῶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτὸ δηλώνω πὺς εἶμαι ἔτοιμος ν' ἀπαρνηθῶ τὸ θρόνω μου καὶ νὰ τὸν παραδώσω σὺδ γιὸ μου μὲ ἀντιβασιλέα τὸν ἀδελφό μου Μιχαήλ».

Μὰ οὔτε αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετὸ, πρόσθεσε ὁ Μπρόνσκι. Τώρα ἔχει καταφύγει σὺδ Πσκώφ, ὅπου εἶναι ἀρχιδ: λατος μιᾶς προσωρινῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς.

— Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς; ἐπανελάβε ὁ Λένιν. Καὶ ποιοὶ τὴν ἀποτελοῦν;

Μὰ ὁ Μπρόνσκι δὲν ἔξερε περισσότερα. Χαιρέτησε μὲ τὸ χέρι κι' ἔφυγε τρέχοντας πάλι, νὰ μεταφέρει ἄλλωδ τὴ συγκλονιστικὴ εἰδηση.

Ἀμέσως ὁ Λένιν φόρεσε τὸ στοργγυλὸ καπέλλω του.

— Πᾶμε στὴ λήμνη, εἶπε στὴ Ναντίγια.

Κοντὰ στὴ λήμνη, ἓνα πανδὸ ἔφερε κολλημένες ἐπάνω διάφορες ἐφημερίδες. Μὰ οἱ εἰδήσεις δὲν πρόσθεταν τίποτε στὶς πληροφορίες ποὺ εἶχε φέρει ὁ Μπρόνσκι. Μέσα ἀπὸ τίς μπλεγμένες φράσεις τῶν ἀνακρινωθέντων, μάντινες ἀπλῶς δὲ στὴν ἀπέραντη ρωσικὴ αὐτοκρατορία — ὅπου τριῶν ἐτῶν πόλεμος εἶχε ἀποκαλῶψει ὅλη τὴν ἀπρονοησία, τὴ διαφθορά

καὶ τὴν μετριότητα τοῦ καθεστώτος — κάτι εἶχε σπάσει.

Η ΜΕΤΡΙΟΤΗΤΑ αὐτὴ εἶχε ἓνα νόμα: λεγόταν Νικόλαος Β'. Πρίν ἀπ' αὐτὸν ἡ Αἰλή τῶν τσάρων συγκεντρωνόταν σὺδ Τσαρκόγιε — Σέλο, τίς ρωσικῆς Βερσαλλίες. Στὰ Μεγάλα Ἀνάκτορα, ἔργο τοῦ Ραστέλλι, στὴν περφημη ἐκχερομπαρνία αἰθουσας, κατὴ μῆκος τῆς κιονοσουλίας τοῦ Καμερόν, κάτω ἀπὸ τὰ μαρμάρια ἀγάλματα, μέσα σὺδ πελώριο πάγκω μὲ τὰ συντριβάνια του, τίς λήμνες, τὰ πολυτελῆ περπτερα καὶ τὸ χαριτωμένο μικρὸ χρυσὸ

αὐτὰ τὰ ἄπειρα τιποτένια μικροπράγματα ὅπου οἱ ἐρωτευμένοι βρίσκουν τὴν εὐτυχία τους.

Ἐνοιωθαν τέτοια ἀνάγκη νὰ βρίσκονται μαζί ποὺ καμμιά φορά, τίς ὥρες ποὺ ἡ τσαρίνα εἶχε ἐπισκέψεις, ἓνα ἔλαφρὸ σφύριγμα, ὅμοιο μὲ σφύριγμα πούλιου, ἀκουγόταν ἀπὸ τὸ γειτονικὸ δωμάτιο. Ἡ Ἀλεξάνδρα κοκκίνιζε ὡς τ' αὐτιά. Ἐλεγε ὅτι τὴ ζητοῦσε ὁ τσάρος καὶ οἱ ἐπισκέψεις ἔφευγαν. Ἐτσι, ἀπὸ χρόνω σὲ χρόνω, ἡ μοναξιά μεγάλωνε γύρω ἀπὸ τὸ τσαρικὸ ζευγάρι.

Σιγὰ — σιγὰ ὅλη ἡ πολιτικὴ ζωὴ εἶχε τραδηγεῖ ἀπὸ τὸ Τσαρκόγιε — Σέλο γιὰ νὰ ξεχυθεῖ στὴν Πετρούπολη. Εἶχε συγκεντρωθεῖ σὲ πολλὰ σαλόνια. Ὅλοι

Ὁ τελευταῖος τσάρος, Νικόλαος ὁ Β' καὶ τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Ὅλοι εἶχαν ἐκτελεσθεῖ τὸ 1918 στὴν Αἰκατερίνεμπουργκ.

καὶ κόκκινο κινεζικὸ θέατρο, ὁλόκληρες γενεές τσάρων ἔβλησαν μὲ τὴν μεγαλοπρέπεια τῆς Αἰλῆς τους νὰ σβήσουν ὅλες τίς ἄλλες.

Μὲ τὸν Νικόλαο Β' ὅλο αὐτὸ τὸ μεγάλο εἶχε χαθεῖ. Ἀπότομ' εἶχε παντρευθεῖ μὲ τὴ Γερμανίδα πριγκίπισσα Ἀλεξάνδρα τῆς Ἑσθίας, ἄφησε τὰ Μεγάλα Ἀνάκτορα γιὰ τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ποὺ ἦσαν πύδ μικρὰ καὶ ποὺ ἡ τσαρίνα μίκορε ἀκόμη περισσότερο κλεινοντας τὰ δωμάτια ποὺ τῆς φαίνονταν πολὺ μεγάλα, φθάνοντας ὡς τὸ σημεῖο νὰ σκεπάσει τὰ ἀνάγλυφα καὶ τίς τοιοχορφίες μὲ μπουζερὸ ἀγγλικὸ τῆπου, σὺν τὰ ἥθελε νὰ σβήσει ὅτι μπορούσε νὰ δώσει μεγαλοπρέπεια καὶ λάμψη.

Σ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα μας, ποὺ ἡ τεχνικὴ καὶ οἱ νέες ἰδέες ἀναστᾶτων τὴ μορφή τοῦ Κόσμου, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς τῆς αὐτοκρατορίας ἔμενε ὥρες ὁλόκληρες, μὲ τὴ γυναίκα του, νὰ κρυβόταν κάτω ἀπὸ ἓνα καστὰν γένι. Μὰ αὐτὸ ποὺ χτυποῦσε περισσότερο ἦσαν τὰ

συνωμοτοῦσαν λήγω — πολλὴ ἀνοικτὰ, ἀναιρεῦνταν μιὰ φιλελεύθερη αὐτοκρατορία καὶ κίττασαν νὰ πλουτίσουν. Χάρις σ' ἓνα σύστημα διαφθορᾶς καὶ δωροδοκιῶν, ὅλα τὰ ἐργοστάσια τῆς αὐτοκρατορίας καὶ σχεδὸν ὅλος ὁ ἀνεφοδιασμὸς τοῦ στρατοῦ, βρίσκονταν σὺδ χέριμ λίγων ἐπιχειρηματιῶν. Μὰ αὐτὸ δὲν ἦταν τίποτε. Ὅλη αὐτὴ ἡ λάσπη, ὅπου βοῦλιαζε ἓνα ἀπέραντο κράτος ἐξουσιαζόταν ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο ἀκόμη πύδ διεφθαρμένο. Τὸν εἶδαν γιὰ πρώτη φορά σὺδ σαλόνι τῆς κόμισσας Ἰγκντίεφ.

Εἶχε μόλις περάσει τὰ σαράντα. Ψηλὸς, μὲ φαρδὲς πλάτες, κοκκαλιάσης, ἦταν ντυμένος σὺν μουστῆκος. Ἡ μπλούζα του, ἀπὸ πρόστυχο βρασιμα, σφιγμένη στὴ μέση μὲ μιὰ ἀπλὴ δερμάτινη ἑσθία, ἔφευγε πάνω σ' ἓνα φαδὸ παντλόνι. Μαλλὰ καστὰν, δρώμικα καὶ γεμῖτα πιτυρίδες, χαρισμένα στὴ μέση, τοῦ ἔφευγαν στὴν πλάτη. Μὰ οὐκ ἀλλάκως τὸ μέτωπό του καὶ τὸ πηγούνι του κρυβόταν κάτω ἀπὸ ἓνα καστὰν γένι. Μὰ αὐτὸ ποὺ χτυποῦσε περισσότερο ἦσαν τὰ

ανοιχτογάλανα μάτια του, από τα όποια τὸ ένα, τὸ δεξί, ήταν σχεδὸν δλόκληρο φαγωμένο ἀπὸ ἓνα κίτρινο γάγγλιο. Τέτοιος ἐφαινόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ σαλόνια τῆς ἀριστοκρατίας ὁ Γκιγκόρι Ἐφίμοβιτς Ρασπούτιν.

Δὲν εἶναι ψέμα πού, κατὰ τὰ τρία χρόνια πὸ προηγήθηκαν τοῦ πολέμου, τὴν Ρωσία τὴν κυβερνοῦσε ὁ Ρασπούτιν. Τὸ 1911 εἶχε σώσει τὸν τσάρεβιτς Ἀλέξη ἀπὸ μιὰ κρίση αἰμοφιλίας καὶ τὸ παιδί ἀφωσιώθηκε σ' αὐτὸν τὸν πρῶτον καροζωγέα πὸ εἶχε γεννηθεῖ σ' ἓνα χωριὸ χαμένο στοὺς βάτους τοῦ Τομπόσκ καὶ μετὰ ἐγκατέλειψε γυναῖκα καὶ παιδιά γιὰ ν' ἀκολουθήσει τὴ διδασκαλία τῆς αἵρεσης τῶν Κλυσι. Αὐτοὶ οἱ Κλυσι δίδασκαν πὺς γιὰ νὰ μετανοήσεις πραγματικὰ πρέπει νὰ ἀμαρτήσεις. Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει στοργὴ πρὸς μόνο γιὰ τὰ ἀπολωλῶτα πρόβατα. Ἔτσι ἡ ἀμαρτία, μὲ τὸ νὰ προκαλεῖ τὸν μηχανισμό τῶν τύφων, καταναίει ὁ συντομότερος δρόμος πρὸς τὸν Παντοδύναμο.

Ὁ ἀπόστολος τῆς παράξενης αὐτῆς θρησκείας εἶχε γλυστρήσει στὴν Αἰθιόπη περνώντας ἀπὸ τὸ δωμάτιο ἐνὸς ἀρχόστου. Ἀπὸ τὴ στιγμή πὸ θεράπευσε τὸ γιό τους, ὡς τὴ βραδυὰ ἐκείνη τῆς 16ης τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1916 πού, σὲ μιὰ χαμηλοτάβανη αἰθουσα τῶν ἀνακτόρων τῆς Μόσχας, ὁ πρίγκιψ Γκουσουάφ τὸν σκότωσε σὺν σκυλί, ἡ τσαρίνα καὶ ὁ τσάρος δὲν ἀρνήθηκαν ποτὲ τίποτε σὺν σατανικῷ καλόγηρῳ κι' ὁ ρόλος του δὲν ἔπαιξε νὰ μεγαλάνει.

Ὁ Ρασπούτιν ὅστόσο δὲν περιοριζόταν νὰ τοὺς δίνει μόνο συμβουλές. Δὲν εἶχε στὸ μυαλό του μόνο τὴν εὐτυχία τοῦ λαοῦ καὶ τὴν εἰρήνη. Κατ' ἀρχὴν ἤθελε νὰ ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντά του. Ἔμεινε στὸ 64 τῆς ὁδοῦ Γκοροχόβαγια, σ' ἓνα διαμέρισμα πὸ μύοιζε λαχανόσουπα, ταγγὶ θούτου καὶ ἔσπιδ κατσικισιο τυοί. Ὅποιος γινιόσε τὴν πόρτα του ἔβλεπε νὰ τοῦ ἀνοίγει μιὰ μαντοινιὴν γυναῖκα περασμένης ἡλικίας μὲ ἔσπιδ σάκι στὸ κεφάλι. Ἦταν ἡ Ντούνα, μιὰ συγγενισιά του, πὸ εἶχε σὺν ἀποστολὴ νὰ ἐξιδιέλει τοὺς ἐπιτοκέτες.

Ὅλοι στοριώνονταν στὸν προθάλαμο. Μερικὲς φορὲς ὁ κόσμος ἦταν τόσο πολὺς, πὸν γινόνταν οὐρὰ ὡς ἔξω στὸ πεζοδρόμιο. Ὅσοις ἀνθρώπους ἀρριμύσε ἡ Πιερρούπολη πὸ εἶχαν κάποια ἀνάγκη ἀπὸ τὸν τσάρο, παρήλυναν ἀπ' αὐτὸν τὸν προθάλαμο. Οἱ πρῶτοι κατέφθαναν στὶς 3 τὸ πρωί. Στὶς 10 τὸ βράδι, οἱ τελευταῖοι ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ. Ὅλοι κουβαλοῦσαν πεσκέσια: γαλόνια κρασί, σπάνια φρούτα, κινέπια μὲ παστὸ χοιρινό, κομμάτια, ροδόλια.

Ὁ Ρασπούτιν καθόταν σὲ μιὰ μεγάλη τραπεζαρία, ὅπου δὲν ἐπιτρέπον ἡ εἰσοδος παρὰ μόνο στοὺς πιστοὺς, πὸ ἦσαν σχεδὸν μόνο γυναῖκες: ἀριστοκράτισσες, μικροαστεῖς, πόρνες, καλόγηρες. Ὁ Γκιγκόρι Ἐφίμοβιτς Ρασπούτιν διηθῆνε τὴ συζήτηση πὸ ἀφωσῶσε ἄλλοτε θρησκευτικὰ θέματα κι' ἄλλοτε ἄσπερνα ἀνέκδοτα. Καμμιά φορὰ τὸ πελώριο χέρι του ἀπλωνόταν πρὸς τὴ μιὰ μνημένη.

— Περισ ἔρα μου! τῆς ἔλεγε μὲ βραχνὴ φωνή.

Καὶ συνήθως ἡ περισσότερα ἀφηνόταν ἀπὸ πλατὺ στήθος τοῦ μουζίκου. Τότε αὐτὸς σηκώνονταν, ἀγκάλιαζε τὴ λεία του

ΠΩΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΞΑΦΝΙΚΑ ΤΗΝ

μὲ τὸ δυνατό μαρτύριο του καὶ τὴν παράσημο στὸ ἰδιαίτερο γραφεῖο του.

Μόνο μετὰ καταδεχόταν ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὸν κόσμο τοῦ προθάλαμου. Ἀκουγε τὰ παρακάλια, δεχόταν τὰ δῶρα, ζητοῦσε κατόπιν μιὰ κόλλα χαρτί, πέννα καὶ μελάνι καί, στὴν ἀκρὴ ἐνὸς κομοῦ ἔγραφε μὲ τὸ βαρὺ γραφικὸ του χαρκατῆρα τὶς συστατικὲς του ἐπιστολές.

Λίγον καιρὸ ὥστόσο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του, περνώντας μπροστὰ ἀπὸ τὸ δ-χιρὸ Πέτρου καὶ Παύλου, ὁ Ρασπούτιν εἶχε φωνάζει μὲ προφητικὴ φωνή: Βλέπω πολλοὺς ἄνδρες νὰ πεθαίνουν μὲ φορικτὰ βασανιστήρια. Ὁλόκληρους λαοὺς. Σωροὺς ἀπὸ πτώματα. Ἀνάμεσα τοὺς ὑπάρχουν πρίγκιπες καὶ ἀρχιδούκες καὶ χιλιάδες ἀριστοκρατῶν. Ὁ Νέβας θὰ

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Γερμανικοῦ Ἐπιτελείου στρατηγὸς Λούντεντορφ πὸ εἶχε τὴν ιδέα νὰ βοηθήσει τὸν Λένιν νὰ εἰσέλθει στὸ ρωσικὸ ἔδαφος, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βοηθήσει τὰ σχέδια τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου, προκαλώντας ἐσωτερικὴ ἐπανάσταση στὴν αὐτοκρατορικὴ Ρωσία.

κοκκινίσει, ὁ Νέβας θὰ γίνῃ ἓνα ποτάμι ἀπὸ αἷμα. Καὶ ἡ προφητεία του δὲν εἶχε ἀργούσε νὰ γίνῃ πραγματικότητα.

ἈΝ καὶ ἐξόριστος ὁ Λένιν δὲν ἀγνοοῦσε τίποτε ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀποσύνθεση, μὰ μόλις πὸ τῆς ἔδινε σημασία. Γι' αὐτὸν ἡ πτώση τοῦ τσάρου δὲν θὰ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνικανότητος τοῦ Νικολάου Β' οὔτε τῆς διαφθορᾶς τῆς ἰθύνουσας τάξεως. Πολὺ βαθύτερα αἰτία, αἰτία οικονομικὰ εἶχαν φέρει τὴν ἀγία Ρωσία στὰ πρόθυρα τῆς μελλοντικῆς σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ἀπὸ καιρὸ ὁ Λένιν ἤξερε ὅτι αὐτὴ ἡ δὴθεν ἱερὴ δύναμις τῆς αὐτοκρατορίας στηριζόταν πᾶνω σὲ μερικὰ σάπια δοκάρια. Τὸ οἰκοδόμημα, πὸ εἶχε ἦδη

τρανταχτεῖ μὲ τὴν ἐξέγερση τοῦ 1905, δὲν ἄνθεξε στὸν πόλεμο καὶ τὴς στρατιωτικῆς ἀναποδιᾶς. Εἶχε ἔρθῃ ἡ στιγμή τῆς δράσης.

— Πρέπει νὰ συναντηθοῦμε τὸ ταχύτερο μὲ τὸν Ζηνόβιεφ στὴ Βέρνη, εἶπε στὴ γυναῖκα του. Πρέπει μὲ κάθε θυσία νὰ γυρίσουμε στὴ Ρωσία ὅσο τὸ δυνατόν γρηγορότερα.

Σὲ δέκα λεπτὰ μέσα ἡ ἡσυχία ζωῆς τοῦ μελετητοῦ ἐξορίστου μεταβλήθηκε ἰσχύρματα. Ἐνα χρόνιο τώρα πὸ ἦταν στὴ Ζυρίχη, ὁ Λένιν περνοῦσε τὸν καιρὸ του ἀνάμεσα στὸ σπίτι τοῦ τσαγγάρου Καμμέρερ καὶ τὴ βιβλιοθήκη. Τὸ βράδυ πῆγαινε καμμιά φορὰ μὲ τὴ γυναῖκα του σὲ μιὰ χοντρή Ἑλβετίδα πὸν εἶχε μιὰ πανσιόν, τὴ Φράου Προλόγκ. Ὅταν δὲν ἐργαζόταν τοῦ ἄρεσε νὰ κάμνῃ μεγάλους περιπάτους ἢ νὰ κολυμπᾷ στὴ λίμνη. Καμμιά φορὰ πάλι ἄφηνε τὴν πόλη γιὰ τὸ βουνό. Ἡ Κρούσκαγια κι' αὐτὸς εἶχαν ἀνακαλύψει στὸ καντόνιο τοῦ Ἀγίου — Γκάλ ἓνα ἀπλό πανδοχεῖο, τὸ τελευτῶο σάφι τοῦ χωριοῦ πρὶν ἀπὸ τὰ αἰώνια χιόνια.

Τὸ πανδοχεῖο θροικόταν σὲ ἀπόσταση ὀκτὼ χιλιομέτρων ἀπὸ τὸ σταθμό. Κάθε πρωὶ κατὰ τὴς ἔξη χτυποῦσε μιὰ καμπάνα κι' ὅλοι συγκεντρώνονταν γιὰ νὰ ξεπροβοδίσουν αὐτοὺς πὸν θὰ ἔφταναν. Τραγουδοῦσαν ἓνα ἀποχαιρετιστήριο τραγούδι ὅπου γινόνταν λόγος γιὰ ἓναν κοῦκκο. Ἡ κάθε στοργὴ ἱλεῖωνε μὲ τὴν ἐπιδό: «Γειά σου κοῦκκε».

Ὁ Βλαδὶμηρος Ἰλιτς, πὸν τοῦ ἄρεσε νὰ ἐκπαινεῖ ἀργά, γρήγορα κι' ἀνέβαζε τὴν κουβέρτα του πᾶνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Τὸ βράδυ ὅμως ἔμεινε στὴν κοινὴ αἰθουσα, ὅπου τὸ παιδί τοῦ σπιτιοῦ ἔπαιζε ἀκορν ἐν γιὰ νὰ χορεύουν οἱ οἰκότροφοι. Κανένας δὲν ἤξερε ποῖς ἦταν ὁ Λένιν. Ἡ διασημότης του περιοριζόταν στὴν ἐξαιρετικὴ δύναμι πὸν ἔδραζε κάθε πρωὶ γιὰ νὰ γυαλίζει τὰ παπούτσια του καὶ τῆς γυναίκας του.

Ὁ Βλαδὶμηρος Ἰλιτς καὶ ἡ Κρούσκαγια εἶχαν γνωρίσει ἐκεῖ εὐτυχεσμένες μέρες. Μὰ ἐπειδὴ τοὺς ἔλειψαν τὰ χρήματα ἀναγκάστηκαν νὰ ἔξαναγυρίσουν στὴ Ζυρίχη καὶ τότε ἡ Κρούσκαγια βοήθησε μιὰ θέση σ' ἓνα «Ταμεῖο βοηθείας ἐξορίστων». Ὁ μισθὸς τῆς ἦταν ελάχιστος. Ὁ Λένιν πάλι ἀπὸ τὴν πλευρὰ του ἀσχίζε νὰ βγάλει μερικὲς πενταροδεκάρες κάμνοντας μεταφορές. Μὰ ἡ ἀνέχειά τοὺς ἦταν μεγάλη.

Τώρα ὅμως ὅλ' αὐτὰ εἶχαν σαρωθεῖ. Ἀρχίζε ἓνα γεγονός πὸν ἡ ἀναμονὴ του εἶχε σταθεῖ ὁ μόνος λόγος τῆς ὑπόθεσώς του: ἡ ἐπανάσταση.

Ὁ Ζηνόβιεφ ἔφθασε ἀμέσως ἀπὸ τὴ Βέρνη. Ὁ Λένιν τὸν περιέμενε στὸ σταθμό. Ἀρχισαν καὶ οἱ δύο μέσα στοὺς δρόμους τῆς Ζυρίχης ἓναν ἀτέλειωτο περίπατο, πὸν κάθε τόσο τοὺς ἔφερνε στὰ γραφεῖα τῆς «Νόβε Τσοῦργερ Τσάιτουγκ».

Ἡ μεγάλη ἑλβετικὴ ἐφημερίδα τοιχοκολλοῦσε τὰ νέα τηλεγραφήματα μόλις ἔφθαναν. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ εἶχε γίνῃ προσωρινὴ κυβέρνησις. Μὰ ἡ σύνθεσὴ τῆς δὲν εἶχε τίποτε γιὰ ν' ἀρρέσει στὸν

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ Ο ΛΕΝΙΝ

Λένιν. Οἱ νέοι ὑπουργοὶ δὲν ἦσαν παρὰ μόνο μεταρρυθμιστὰ κι' αὐτὸς μισοῦσε τοὺς με.α.ρ.ρ.υ.μ.ιστὰς. Οὔτε καὶ στὰ σοβιέτ τῶν φαντάρων κι' ἐργατῶν εἶχε ἐμπιστοσύνη, πὸν βρίσκονταν στὰ χέρια τῶν μενσεβίκων.

— Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἔλεγε, δὲν θὰ εἶναι πο.ἐ. ἱκανοὶ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν μιὰ ἐπαναστατικὴ κατάσταση. Ποτὲ δὲν θὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ μετατρέψουν μιὰ ἐξέγερση σὲ ἐπανάσταση.

Τὰ ραπόρτα πὸν ἄρχισαν νὰ καταφθάνουν ἀπὸ παντοῦ, τὸν κρατοῦσαν σὲ κατάσταση σκοτεινῆς ἔξαψης. Ἡ ἀθλιότητα εἶχε μεταμορφώσει τὸν ἥρεμο καὶ ὑπάκουο ρωσικὸ λαὸ, σὲ λαὸ «πεινασμένων λύκων». Εἶκοσι χιλιάδες ἐργάτες τῶν χαλυβουργείων Ποντίλκωφ εἶχαν διασχίσει τὸ κέντρο τῆς Πετρούπολης φωνάζοντας: «Ψωμί, εἰρήνη καὶ κάτω ὁ τσάρος».

Ὁ Λένιν διάβαζε αὐτὰ τὰ τηλεγραφήματα καὶ ἔρωγε τὰ νύχια του.

— Πρέπει νὰ φύγουμε, ἐπανελάμβανε κάθε τόσο.

— Νὰ φύγουμε; Μὲ ποῖο τρόπο;

Μαζὶ μὲ τὸν Ζηνόβιεφ σχεδίαζε νὰ φθάσει στὴ Ρωσία ἀεροπορικῶς. Οἱ φίλοι του προσπαθοῦσαν νὰ τὸν μεταπείσουν ἐκθέτοντας τοὺς κινδύνους πὸν περιεῖχε ἓνα τέτοιο τόλμημα.

— Τὸ ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ φθάσουμε πολὺ ἀργά, ἀπαντοῦσε ὁ Λένιν.

Ὁ Λένιν μὲ τὴ συνθησμένη του στο λή

Μὰ δὲν βρέθηκε οὔτε ἀεροπλάνο, οὔτε πιλότος. Τότε σκέφθηκε νὰ περάσει τὰ σύνορα χρησιμοποιοῦντας τὸ διαβατήριο ἐνὸς Σουηδοῦ καφάλαου. Μὰ ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς τόσο πλήθαιναν οἱ δυσκολίες, γιὰτὶ οὔτε ἡ προσωρινὴ ρωσικὴ κυβέρνηση, οὔτε οἱ μετριοπαθεῖς σοσιαλιστὰ ἤθελαν τὴν παρουσίαν τοῦ Λένιν στὴν Πετρούπολη. Οἱ σύμμαχοι πάλι ἤξεραν ὅτι ὁ Λένιν ἔνδ.ν.θ. δὲν δίσταζε νὰ ὑπογράψει εἰρήνη μὲ τὸ Βερολίνο καὶ οἱ ἄλλοι φοβόντουσαν τὸν δυναμισμό του. τὸ κύρος του, τὴν ἐξουσία πὸν θὰ ἀσκοῦσε πᾶνω στὴς ρωσικὲς μάζες.

Ὁ Λένιν νὰ πάρει τὴν ἀπόφασή του. Μόνο μιὰ δύναμη μποροῦσε νὰ τὸν στείλει στὴν Πετρούπολη: ἡ Γερμανία. Θὰ ἔκαμε λοιπὸν συμφωνία μὲ τὴ Γερμανία.

Τὴς διαπραγματεύσεις τὶς ἔκαναν δύο Γερμανοὶ σοσιαλιστὰ βουλευτὰ, ὁ Ρόμπερτ Γκρίμ καὶ ὁ Φρίτς Πλάττεν. Τὸ γερμανικὸ ἐπιτελεῖο ἐξεφρόσθηκε εὐνοϊκὰ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή. Ὁ Λούντεντορφ ἔγραψε: «Στέλλοντας τὸν Λένιν στὴν Πετρούπολη, ἡ κυβέρνησή μας ἀναλαμβάνει βαρύνουτ ἐθύννη, μὰ δικαιώνεται ἀπὸ στοατιωτικῆς πλευρᾶς, γιὰτὶ πρέπει μὲ κάθε θυσία νὰ ἐπιστεῖσουμε τὴν καίρο-ρευση τῆς Ρωσίας».

Γιὰ τὸν Λένιν ὁ ἐχθρὸς δὲν ἦταν ἡ Γερμανία, μὰ ὁ καπιταλισμός, ἡ ἀστυκὴ τάξη καὶ ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς χώρας του. Μετὰ ἀπὸ τὴ συμφωνία μὲ τὸν Λούντεντορφ ὑπογράφηκε ἓνα πρωτόκολλο στὴν γερμανικὴ πρεσβεῖα τῆς Ζυρίχης στὶς 3 Ἀπριλίου. Περιεῖχε ἐπὶ σημεία:

1. — Ὁ Πλάττεν θὰ ὀδηγήσει μὲ δικὴ του ἐθύννη καὶ μὲ προσωπικὴ του ἀνάλυση τῶν κινδύνων, τὸ δῆγμα πὸν θὰ μεταφέρει τοὺς ἐξορίστους στὴ Ρωσία.

2. Μόνο ὁ Πλάττεν θὰ βόσκειται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴς γερμανικὲς Ἀρχές. Κανεὶ δὲν θὰ μπορεῖ νὰ μπεῖ στὸ δῆγμα χωρὶς τὴν ἄδεια του.

3. — Ἀναγνωρίζεται τὸ δῆγμα τὸ δικαίωμα νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ γερμανικὸ ἔδαφος.

4. — Κανένας ἔλεγχος διαβατηρίων δὲν θὰ ἀσκηθεῖ οὔτε κατὰ τὴν εἰσοδὸ τοῦ δῆγματος στὴ Γερμανία οὔτε κατὰ τὴν ἐξοδὸ του.

5. — Σὲ κανένα δὲν θὰ ἐπιτραπῇ νὰ βρεῖ ἀπὸ τὸ δῆγμα μὲ δικὴ του πρωτοβουλία ἢ μὲ διαταγή. Ἡ διαδρομὴ θὰ γίνῃ χωρὶς σταθμούς.

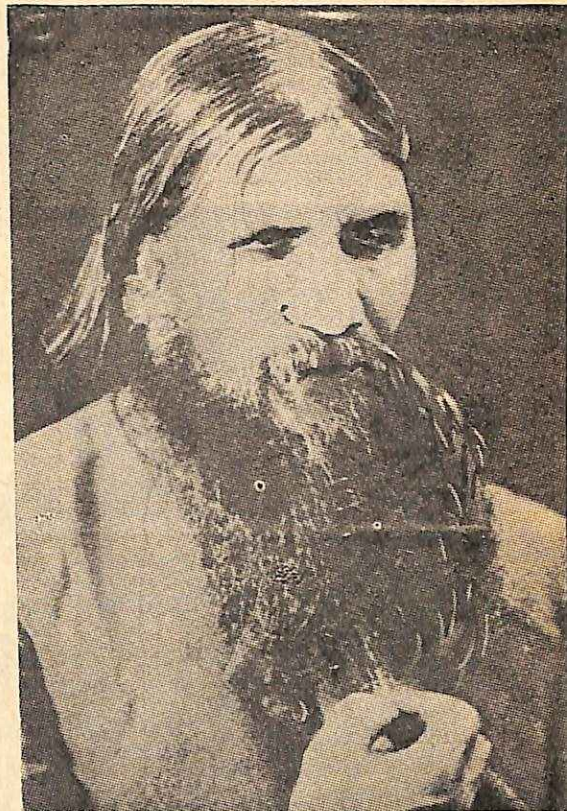
6. — Οἱ ἐξορίστοι ἀναλαμβάνουν νὰ μεσολαβήσουν στὴν κυβέρνησή τοὺς γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἰσαριθμῶν Γερμανῶν ἀχμαλώτων.

7. — Τὸ ταξίδι πρέπει νὰ γίνῃ ὅσο τὸ δυνατόν ταχύτερο.

Ὅταν πῆγε καὶ ἡ τελευταία γερμανικὴ σφραγίδα, ὁ Λένιν γύρισε τρέχοντας στὸν τσαγγάρου Καμμέρερ.

— Φεύγουμε, εἶπε.

Ἡ Κρούσκαγια τὸν κάταξε ἀπορορμένη.

Ὁ περίφημος Ρασπούτιν, τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ τῆς τσαρικής αὐλῆς.

— Ποῦ πάμε;
— Στὴ Βέρνη, μὲ τὸ πρῶτο τραῖνο. σὲ δύο ὥρες.

— Σὲ δύο ὥρες;

«Ἐπρεπε νὰ διαλυθεῖ ὅλο τὸ νοικοκυριό μας, γράφει ἡ Κρούσκαγια στὰ «Ἀπομνημονεύματά» τῆς, νὰ πληρωθεῖ ὁ ἰδιοκτήτης, νὰ ἐπιστραφῶν τὰ βιβλία στὴ βιβλιοθήκη κ.λ.π. Τοῦ εἶπα: «Φεύ γὰ μόνος σου. Θὰ σὲ συναντήσω αὐρὸ».
«Ὁχι, ἔκανε αὐτός. Θὰ φύγουμε μαζὶ».
Σὲ ἀνδόντα λεπτὰ εἶχα ἔκδνει τὸ νοικοκυριό, τὰ γράμματα εἶχαν σκιστεῖ, τὰ βιβλία εἶχαν γίνῃ δέμα. Πῆραμε μαζὶ μας μερικὰ ἐσώρουχα, τὰ ἐντελῶς ἀποσπαιτήτα, καὶ φύγαμε».

Θὰ μποροῦσαν καὶ νὰ μὴ διαστοῦν τόσο πολὺ. Πράγματι οἱ τελευταῖες δια-πώσεις ἀγοπόρησαν πέντε μέρες τὸ ταξίδι στὴ Βέρνη. Δὲν ἔφυγαν παρὰ μόνο στὶς 8 Ἀπριλίου.

Κατὰ τὴς δύο μισὴν ὁ Λένιν ἔγραψε ἀπὸ τὸ ἐστιατόριο Τσαρίγκερ Χόφ, ὅπου ἔγινε τὸ ἀποχαιρετιστήριο γεῦμα. Φοροῦσε τὸ μικρὸ στρουγγυλὸ καπέλλο του καὶ παρ' ὅλο πὸν ὁ καιρὸς ἦταν καλός, ἔνα χοντρὸ πανωφόρι φαρδὺ καὶ σιχτό, χρώματος μπλε, ὅπως ταίριαζε σ' ἓνα συνωμότη. Στὰ πόδια φοροῦσε πελώριες ἀρβύλες μὲ καρφία, πὸν τοῦ εἶχε χαίσει ὁ τσαγγάρης Καμμέρερ καὶ πὸν ὁ Ράντεκ τὶς εἶχε βγάλει ἐδ. τρόμος τοῦ πλάκωστρον τῆς Ζυρίχης».

Συνολικὰ ἦσαν 32. Ὁ Πλάττεν, ὁ Ράντεκ κι' ὁ Ζηνόβιεφ περπατοῦσαν δίπλα στὸ Λένιν. Δέκα γυναῖκες καὶ δύο παιδιά ἔρχονταν τελευ. αἰοι. Αὐτοὶ οἱ ἄλλοι τῆς ἐπανάστασης πὸν εἶχαν ζήσει αὐτὰ τὰ ἔξη τελευταῖα χρόνια περιπλανώμενοι στὶς διάφορες χώρες τῆς Εὐ-

ρώτης δεν είχαν ούτε μια βαλίτσα. Είχαν πετάξει τα ελάχιστα πράγματά τους σε πετσέτες, δέματα με σπάγγους, κουβέρτες τυλιγμένες με λουριά.

Στο σταθμό, ένα θορυβώδες και παραγμένο πλήθος χωρίστηκε σε δύο ομάδες. Τηγήχαν οι φίλοι που χειροκροτούσαν

Ο τσάρος Νικόλαος Β' ενδιαφερότανε πιά πολύ για να περνά ένα ήσυχο κι ευτυχισμένο βίο, παρά ν' ασχολείται με τις υποθέσεις της χώρας του.

Όν Λένιν και τραγουδούσαν τη Διεθνή. Και οι άλλοι, οι σοσιαλεπαναστάτες, οι μενσεβίκοι, που φώναζαν:

— Κατάσκοποι, Γερμανοί βρωμοκατάσκοποι.

Τό τραίνο έπρεπε να φύγει στις τρεις και δέκα. Ένα σφύριγμα. Τό τραίνο ξεκίνησε από τη Βέρνι. Ο Λένιν έπεσε σε βαρεία σιωπή.

— Ο Βλαντιμίρ Ίλιτς βλέπει ήδη τον ξαντό του πρόεδρο της επαναστατικής κυβέρνησεως, μουρμούρισε ο Ράντεκ στην Κρούτσκαγια.

Ο Λένιν χαμογέλασε.

ΣΑΝ συνεπής μαρξιστής, ο Λένιν δεν πίστευε τόσο στην προσωπική του αξία, όσο στις δυνάμεις που αντιπροσωπευε και στην ιστορική αλήθεια. Γι' αυτόν, ή μοίρα δεν έδεσε ποτέ αλνίγμα. Ήταν βέβαιος ότι το προλεταριάτο βάδιζε προς την χειραφέτησή του και ότι τίποτε δεν μπορούσε να του ανανήκει το δρόμο του. Μά δεν άγνοούσε ότι ανάμεσα στην κοινωνία που ανιερνύταν να επιβάλει κι αυτήν που κατέρρεε στη Ρωσία, μπορούσαν να εγκατασταθούν ένδιαιμες μορφές. Ή μπορούσαν, τιά κι' ακόμα και οι «σοσιαλρεφορμιστά», τους οποίους περιφρονούσε, μπορούσαν, βάζοντας χέρι στη ίερη κληρονομιά, να επιβραδύνουν την εξέλιξη.

Μεταξύ αυτών των «ρεφορμιστών» ήταν ένας, που τον γνώριζε καλά και που οι πρωινές εφημερίδες ακριβώς είχαν αναφέρει. Ήταν ο πολίτης Κερένσκυ, που του φαινόταν δ' από επικίνδυνος αντιπάλος γιατί είχε δείξει την επαγγελματική

να έναρκαώσει τις δυο εξουσίες του νέου καθεστώτος: Σάν υπουργός Δικαιοσύνης της Προσωρινής Κυβερνήσεως συμμε είχε της νομικών εξουσίας. Σάν αντιπρόεδρος του σοβιέτ της Πετρούπολης, αντιπροσώπευε την επαναστατική εξουσία.

Ο Άλέξανδρος Φεντόροβιτς Κερένσκυ είχε μονοβόρει την κατάσταση άρκετά καλά τις πρώτες αυτές μέρες της επανάστασης. Κανείς δεν αμφέβαλλε για τα επαναστατικά του αίσθηματά και συγχρόνως είχε καθιστήσει μια μερίδα της αστικής τάξης απαντώντας στα τοπικά σοβιέτ της Μόσχας, που ζητούσε την αυστηρή τιμωρία της βασιλικής οικογένειας, με τα έξι λόγια:

— Ή ιδιότητα μου του γενικού εισαγγελέως μου επιτρέπει να αποφασίσω για την τύχη του Νικολάου Β'. Μά ή ρωσική επανάσταση, σύντροφοι, δεν λερώνηκε με αίμα και δεν θα της επιρρώφω να ατιμωστεί. Δεν θα γίνω ο Μαρά αυτής της επανάστασης.

Ή πρωινή εφημερίδα, όπου ο Λένιν είχε βρεί το όνομα του Κερένσκυ, έλεγε εξ' άλλου ότι ο υπουργός Δικαιοσύνης της προσωρινής κυβέρνησεως, έκαμε συχνές επισκέψεις στον τσάρο, που κρατιόταν στο Τσαρκόγιε — Σέλο και είχε καταργήσει τη θανατική ποινή.

Διαβάζοντας αυτό το τηλεγράφημα ο Λένιν δεν είχε κάνει σχόλια.

Άλλως έτρεφε το πηρούνι του με την παλάμη του κι' ακούστηκαν να τρίζουν οι τρίχες από το μικρό του γένι.

Τό τραίνο έτρεξε σ' η νύχτα. Σε λίγο, στο Χοτμαντίγκεν, οι 32 επαναστατισμένοι χωρίς πατρίδα, διέβησαν τα γερμανικά σύνορα. Τους υποχρέωσαν να καταβούν από το έλβετικό τραίνο. Στην αίσθηση άναμονής του τελωνείου, τους μέτρησαν σάν να ήσαν ζώα. Από τη μία μεριά οι γυναίκες και τα παιδιά. Άπό την άλλη οι άνδρες. Όσο κράτησε αυτή ή διαδικασία, ο Λένιν, με τα χέρια σταυρωμένα πάνω στο στήθος, είχε κρατηθεί παρόμοια

ΣΤΗΝ Άλλη πλευρά της αποβάθρας ένα μικρό βαγόνι, δευτέρας και τρίτης θέσεως — αυτό που θα φέρει στην Ίστορία το όνομα εθωρακισμένο όχημα — περιέμενε. Ένα διαμέρισμα ήταν για τον Λένιν και τη γυναίκα του. Δεν πρόλαβε να καθίσει κι' άμέσως άνοιξε το χαρτοφύλακά του, έβγαλε τα βιβλία του και τις σημειώσεις του κι' άρχισε να εργάζεται.

Πας' όλο το ρυθμικό θόρυβο που έκαναν οι ρόδες πάνω στις γραμμές, άκούγονταν γέλια από το διπλανό διαμέρισμα. Ήσαν εκεί δυο γυναίκες. Ή μια ήταν σημαντική προσωπικότητα και λεγόταν Ίνγκε Άρμάν, ή Άλλη, μια χαριτωμένη Ρωσίδα επαναστάτρια, όλο χαμόγελα και λοκκάκια: ή Όλγα Ράβιτς. Ή Όλγα ήταν γυναίκα επαναστάτου, του Σαράφωφ, μά υπήρχε φήμη πως δεν της κακοφαίνονταν τα κομπλιμέντα. Αδτή τη φορά ήταν ο Ράντεκ που την περιποιόταν. Αποτάκτης του γερμανικού στρατού και αδοτριακής εθνικότητας, ο Ράντεκ είχε παραστήσει τον Ρώσο για ν' ακολουθήσει τον Λένιν. Ήταν ένας παράξενος άνθρωπος, κυνικός, μάλλον διαπρόσωπος, μά γεμάτος

κέφι και μ' ένα πρόχειρο ανέκδοτο πάντοτε να διηγηθεί. Και διηγόταν καλά. Άκούγοντάς τον ή Όλγα γελούσε, ξεκαρδίζόταν, και τό κροτάλλινο χαγιάσμά της σκέπαζε τη φασαρία του τραίνου. Σαφνικά ή πόρτα που επικοινωνούσε με το γειτονικό διαμέρισμα, άνοιξε. Φάνηκε ο Λένιν. Άρπαξε από το χέρι ή χαριτωμένη Όλγα και χωρίς να πεί λέξη, την πήγε σ' ένα απομακρυσμένο διαμέρισμα, όπου θα μπορούσε να γελά όσο τό έλεγε ή καρδιά της, χωρίς να τον ένοχλει.

Στη Φρανκφούρτη ένα άρρόποτο άπελησε τη μικρή ομάδα. Ο συνδός του, ή Γερμανός διωλευτής Φρίτς Πλάττεν, κατέβηκε στην αποβάθρα. Έπε το Λένιν ότι πήγαινε να βρεί εφημερίδες και μπουρα. Σ' ήν πραγματικότητα όμως είχε ραντεβού με μια φίλη, που είχε έρθει να τον περιμένει στο σταθμό.

Ο Πλάττεν άγόρασε ώστόσο εφημερίδες κι' άναμφυκτικά και τα παρέδωσε σε δυο Γερμανούς στρατιώτες με έντολή να τα πάνε στο περίφημο όχημα. Τον πρώτο που βρήκαν εκεί ήταν ο Ράντεκ.

— Γελά σας, σύντροφοι, τους έπε ο Ράντεκ. Καλώς ήρθατε παρ' όλο που φοράτε την άτιμωτική στολή του ιμπεριαλισμού. Χαίρομαι που σας βλέπω, γιατί θα μου εξηγήσετε επιτέλους γιατί, μετά από τριών έτών πόλεμο, δεν σας ήθε άκόμη ή σκέψη να κόψετε το λαμόυ αυτου άναθεματισμένου σας Κάϊζερ.

Οι φαντάροι που τα έχασαν στην άρχή, σε λίγο ξεδιάρρεψαν. Ο Ράντεκ ήξε-

Ο Κερένσκυ, σε φωτογραφία του 1917. Άργότερα, μετά την άνατροπή του από τους μπολσεβίκους τράβηξε το δρόμο της έξορίας. Σήμερα ζει στις Ήνωμένες Πολιτείες.

σε όλα τα μυστικά της προπαγάνδας και δεν θα άγοούσε να τους πείσει. Μά ή πόρτα άνοιξε και μπήκε ένας αξιωματικός. Άμέσως οι φαντάροι έχασαν το χρώμα τους, τραύλισαν κάτι μπερδεμένες δικαιολογίες κι' έγιναν άφαντοι. Ο Ράντεκ κι' ο αξιωματικός έμειναν ο ένας άπέναντι στον άλλο. Κι' ο τελευταίος αυτός άρχισε να εξετάζει τον επαναστάτη με ιδιαίτερη προσοχή. Ο Ράντεκ έχασε αυτομάτως όλο το θάρρος του. Να τον είχε

άναγνωρίσει; Μπήθηκε ή ρωσική προφορά για ν' άπαντήσει στις έρωτήσεις που του έκανε. Μά εύτυχως γι' αυτόν, επέστρεψε ο Πλάττεν, που βόλεψε και άποιον τρόπο την κατάσταση.

Στις 13 Άπριλίου, στο Σέσις, τό περίφημο θωρακισμένο όχημα πέρασε τα γερμανικά σύνορα. Ένα μικρό άτιμόπλοιο θα πήγαινε τους 32 έξοριστους στο Τρόλλμπεργκ της Σουηδίας. Ο καιρός ήταν άσχημος. Ο άνεμος φυσούσε σάν δαιμονισμένος και ή θάλασσα σήκωνε ερόστια κύματα. Κλεισμένοι στις καμίνες τους οι δυστυχισμένοι επέστρεφαν στη σουηδική θάλασσα όσα τους είχε προσφέρει ή γερμανική γή.

Μόνοι, όδοιοι στο πίσω καάστρωμα, άδιάφοροι στον άνεμο, τα σκαμπανεβάσματα του πλοίου και τη βροχή, ο Λένιν, ο Ζηνόβιεφ κι' ο Ράντεκ συζητούσαν με πάθος.

ΣΤΗ Στοχόλμη κύριοι καθώς πρέπει, με ρεντιγκόνες και ψηλά καπέλλα, ήρθαν να υποδεχθούν τους μπολσεβίκους. Ο Ένας άπ' αυτούς ήταν ο ίδιος ο δήμαρχος της Στοχόλμης. Ήταν σοσιαλδημοκράτης και θα τό είχε τιμή του να καλέσει σε γεύμα στη Δημαρχία τον λαμπρότερο σχολιαστή του Μάρξ.

Ο Λένιν δέχθηκε χωρίς να συγκινηθεί.

— Μά είσαι τρελλός; τό έπε ή Κρούτσκαγια. Για κυτάξου καλά. Με τα χάλια που έχεις δεν μπορείς να εμφανισθείς σε τέτοια δεξίωση.

Ο σύντροφος Ράντεκ ήθελε σε ένίσχυση. ΄Η άσπογη εμφάνιση των Σουηδών φίλων μας μάς παρότρυνε να κάνουμε τον Λένιν πιά εθπαρουσίαστο, έγραψε στα «Άπομνημονεύματά» του. Οι έλβετικές αρβύλες του προπάντων έκαμναν αίσθηση. Σκέφθηκαν ότι αν κατόρθωνα να τον πείσω να τις αλλάξει μ' ένα ζευγάρι κανονικά παπούτσια, θα είχα βολέψει την κατάσταση. Βγήκε στην επίθεση λοιπόν με τα άστειλα:

— Τό ότι άδιαφορείς για την κομψότητα, αυτό είναι κάτι φυσικό σ' έναν άνθρωπο σάν εμένα, που δεν μπορεί φυσικά ν' άποδίσει σημασία σε πράγματα που δεν έχουν... Μά να χαρείς, λυπήσου τους δρόμους της Στοχόλμης. Δεν θα συνέλθουν ποτέ άπου ύποστούν πρώτα τη δοκιμασία των άρβυλών σου. Και μετά δεν θα ήταν σωστό να φτιάξουμε τέτοια δουλειά σ' αυτόν τον καυμένο τον σοσιαλιστή δήμαρχο που φαίνεται τόσο καλός άνθρωπος.

— Μπά! Μενσεβίκος είναι, έπε ο Λένιν. Παρ' όλ' αυτά γέλασε κι' άφησε να τον πάνε σ' ένα κατάστημα. Μά τα πράγματα, αντί να διορθωθούν, χειροτέρεψαν. Με τα καινούργια παπούτσια τα χάλια του πανταλονιού γινόταν πιά χτυπητά. Με την άγωνία στην ψυχή ή Κρούτσκαγια και ο Ράντεκ είδαν κι' έπαθαν για να τον πείσουν να δώσει στον ρουχισμό του τό ένα χιλιοστό του ένδιαφέροντος που έδειχνε για τις πολιτικές υποθέσεις της πατρίδας του.

— Μά για πούν με περνάτε; γκρίνιαξε αό ός. Δεν γριζώ στη Ρωσία για να άνοιξω κατάστημα άνδρικών ειδών.

Μά τέλος υποχώρησε κι' όταν, μετά από όκτώ μέρες, τό τραίνο μπήκε στο

ρωσικό έδαφος, ο άνθρωπος που παρουσίαστηκε στην πόρτα δεν παράλλαζε και πολύ από πρωθυπουργό.

Στον πρώτο σταθμό χρειάστηκε να κατεβεί στο σκαλοπάτι. Εργάτες που είχαν έρθει από τό γειονικό εργοστάσιο κατασκευής όπλων, θέλησαν να τον σηκώσουν στα χέρια. Τον πήραν στους ώμους τους και τον πήγαν στην αίθουσα όπου ήταν ο μπουφές του σταθμού.

— Σιγά, παιδιά, σιγά! τους έλεγε αότός.

Μά κανένας δεν τον άκούγε. Φώναζαν: Λένιν, Λένιν. Τραγουδούσαν τη Διεθνή κι' άκόμη περισσότερο τη Μασσαλιώττα.

Όστόσο ο Λένιν δεν χαμογέλουσε. Άπαν.ούσε χωρίς θερμότητα στα ένθουςιά-

άποκρούσει με άγανάκτηση — Πράδδα, 15 Μαρτίου.

— Τ' άκούτε, σύντροφοι; φώναζε ο Λένιν. Άκούτε τί γράφει ή εφημερίδα του κόμματός μας; Ή εφημερίδα μας; Έγώ λοιπόν λέω ότι αυτά που γράφονται έδω είναι πολιτικός τσαρλατανισμός. Γιατί πιστεύω ότι πρέπει αντίθετα να δάλουμε με κάθε μέσο τέλος σ' αυτόν τον ιμπεριαλιστικό και λησρικό πόλεμο. Δεν πρέπει να κάμουμε την παραμικρή υποχώρηση, έστω και την πιά άσημαντη, στην εθνική άμυνα. Πρέπει να λέμε στους στραώτες μας να συναδελφωθούν με τους Γερμανούς στρατιώτες. Όσο για την προσωρινή κυβέρνηση, πιστεύω ότι δεν πρέπει να της δώσουμε καμιά ύποστήριξη. Πρέπει ν' άποδείξουμε τον ψεύτικο χαρα-

Ο Λένιν κι' ή γυναίκα του, ή περίφημη Κρούτσκαγια, ή πιστή σύντροφος που είχε συμμεριστεί την έξορία και τους αγώνες του.

δη «καλωσόρισε». Έίχε προλάβει να διαβάσει τις εφημερίδες του κόμματος.

Στη Στοχόλμη πράγματι, Ένας από τους φίλους του, είχε φέρει ένα δέμα από φύλλα της «Πράδδας» που διηύθυνε ο Καμένεφ, ο οποίος μόλις είχε γυρίσει από τη Σιβηρία. Διαβάζοντας τα κύρια άρθρα ο Λένιν έβγαλε φωνές πραγματικής λύσσας. Βημάτιζε πάνω — κάτω διαβάζοντας στους φίλους του αποσπάσμα α. όπως τα παρακάτω:

«Δεν έπαρχει λόγος να ξορίσουμε την κατάσταση. Έξελίσσεται μόνη της με θαυμαστή ταχύτητα. Θα είναι πολιτικό σφάλμα να δάλουμε από τώρα τό πρόβλημα της άλλαγής της προσωρινής κυβέρνησης». — Πράδδα 14 Μαρτίου.

«Ο πόλεμος συνεχίζεται. Όταν ένας στρατός βόσκειται άπέναντι σ' έναν άλλο στρατό, ή πλέον παράφρων πολιτική θα είναι να προτείνεις σ' έναν άπ' αότους τους στρατούς να καταδύσει τα όπλα και να γυρίσει στα σπίτια του. Δεν θα είναι αότή πολιτική ειρήνης, μά πολιτική υποδούλωσης, που δ' ρωσικός λαός θ'

κτίζα όλων αυτών των υποσχέσεών της, να την ξεμασκαρέψουμε... Πρέπει να διαλαλήσουμε ότι ή κυβέρνηση αότή είναι κυβέρνηση καπιταλιστική. Ά, φίλοι μου, καλά τό ήξερα πως ήταν καιρός να γυρίσουμε.

ΣΤΗΝ Πετρούπολη ήταν νύχτα. Οι κόκκινες σημαίες άνεμιόδερνον αν πάνω στη στέγη του σταθμού της Φινλάνδίας. Ο τόπος μυρμήγκιαζε από κόσμο. Και στην καρδιά αυτού του σάβανου, ένα μικρό σαλόνι με κατακόκινα τριαντάφυλλα στα βάζα, ήταν έτοιμασμένο για να υποδεχθεί τον έξοριστο που γύριζε.

Οι στρατιώτες της τιμητικής Φρουράς ήσαν εκεί. Πανύφηλοι κι' όγκώδεις οι φαντάροι του Κρόνστατ. ήσαν παρατεταγμένοι άπέναντι στα τάγματα των πολυβολιστών, τους μελλοντικούς ήρωες της

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 35

Όταν ο θυρεοειδής αρχίσει να γίνεται ανεπαρκής, ποτέ δεν ξαναβρίσκει αυθόρμητα την ισορροπία του. Αυτές οι άπειροελάχιστες ποσότητες ορμόνης που λείπουν από τον οργανισμό πρέπει να εισαχθούν απ' έξω. Και όσο γρηγορότερα, τόσο το καλύτερο, γιατί ο αδένας αυτός είναι το κλειδί της υγείας και της αίσιοδοξίας.

Η ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΘΥΡΕΟΕΙΔΟΥΣ

ΜΕΡΙΚΑ ΧΙΛΙΟΣΤΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΜΟΝΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΨΟΥΝ ΜΙΑ ΖΩΗ

ΟΤΑΝ ένα συζυγικό ζευγάρι αρχίζει ν' αντιμετωπίζει δυσκολίες, μιλάμε συνήθως για «ψυχολογικούς παράγοντες», έλλειψη κατανόησης, άσυνφωνία χαρακτήρων και προτιμήσεων. Οι ψυχολόγοι συμβουλεύουν μιάν αλλαγή συνθηκών. Στις σοβαρότερες περιπτώσεις, αν έχουν εκδηλωθεί σεξουαλικής φύσεως ανωμαλίες, κατάπτωση, ανικανότητα, μπορεί να καταφύγουμε στις ανάλογες ορμόνες. Άλλα ποτέ κανείς δε σκέπτεται ν' αναζητήσει την αιτία του κακού στον θυρεοειδή αδέν. Και όμως ακούστε αυτή την αυθεντική περίπτωση που αφηγείται ένας γιατρός για μία νεαρή πελάτισσά του.

Όταν η νεαρή κυρία επισκέφθηκε το γιατρό, βρισκόταν στα πρόθυρα του διαζυγίου. Επί χρόνια η ζωή της κυλούσε ανέφελα, αισθανόταν υγιής, ήταν ευτυχισμένη. Κατόπιν, άνεπαίσθητα, βαθμιαία, χωρίς να καταλάβει πώς, η ζωή της είχε αρχίσει να μεταβάλλεται. Τίποτα πια δε λειτουργούσε κανονικά, ούτε στο φυσικό ούτε στο ψυχολογικό επίπεδο. Ο γάμος της είχε αρχίσει να καταρρέει. Δεν μπορούσε πια ν' ανεχθεί τον άνδρα της και ο άνδρας της δεν μπορούσε να την ανεχθεί. Καθημερινοί διαπληκτισμοί δηλητηρίαζαν τη συζυγική ζωή της. Στα 29 της χρόνια αισθανόταν ήδη γριά κι' εξαντλημένη.

Άργησε πολύ να πάρει στα σοβαρά τις διαταραχές της υγείας της. Είχαν εκδηλωθεί τόσο βαθμιαία με τόσο άορατα συμπτώματα, ώστε η νεαρή κυρία φοβόταν μήπως χαρακτηριστεί ως «κατά φαντασίαν ασθενής». Και όμως, τα συμπτώματα δεν ήταν φανταστικά. Ένοιωθε ανεξήγητα ρίγη ακόμα και στις ήλιόλουστες μέρες του καλοκαιριού. Ήταν διαρκώς κουρασμένη, αν και δεν εργαζόταν. Είχε αρχίσει να παχαίνει σταθερά, παρά τις προσπάθειές της ν' αδυνατίσει. Τα νύχια της ξσπαζαν, τα μαλλιά της άσπριζαν, το δέρμα της ήταν ξηρό, το βλέμμα της χωρίς λάμψη. Ο μηνιαίος κύκλος της είχε χάσει το ρυθμό του. Αισθανόταν έννευρισμό και υπέρταση με περιόδους καταπτώσεως και βαθιάς μελαγχολίας. Τους τε-

λευταίους μήνες είχε αντιληφθεί πώς ο λαϊμός της ήταν πρησιμένος... Και είχε δίκιο. Ψάχνοντας το λαϊμό της, ο γιατρός ανέληφθη άμέσως πώς ο θυρεοειδής αδένας της νεαρής κυρίας ήταν υπετροφικός. Ο αδένας δε λειτουργούσε κανονικά. «Ελείπαν από τον οργανισμό μερικά χιλιοστόγραμμα ορμονικής ουσίας και η έλλειψη αυτή η μονική ουσίας και η έλλειψη αυτή η λήξ του χαρακτήρα και των διαθέσεων που παρά λίγο να διαλύσει το γάμο και να καταστρέψει τη ζωή της νεαρής και να καταστρέψει τη ζωή της νεαρής κυρίας. Γιατί σ' αυτή την άπειροελάχιστη ποσότητα της ορμόνης οφείλεται η καλή λειτουργία του οργανισμού και η έλλειψή της επηρεάζει όχι μόνο τη φυσική αλλά και την ψυχολογική μας κατάσταση.

52 ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ αυτή δεν είναι μοναδική, δεν την αναφέραμε ως «κλινικό αξιοπερίεργο». Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες αμερικανικές

Αναφέρεται η περίπτωση ενός άνδρος 45 ετών που θέλησε να υποβληθεί σε θεραπεία γιατί αισθάνθηκε ότι γινόταν ανίκανος. Του έδωσαν ανδρικές ορμόνες, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Ένας άλλος γιατρός του συνέστησε βιταμίνες, ένας τρίτος τον συμβούλευσε να πάει στα λουτρά. Αισθανόταν γενικά πολύ εξαντλημένος, άλλ' αυτό το απέδιδε στις επαγγελματικές φροντίδες και στην ηλικία. Η κατάσταση αυτή κράτησε περίπου δυο χρόνια και χειρότερε συνεχώς παρά τις προσπάθειες των γιατρών. Ως την ημέρα που ένας άλλος γιατρός σκέφθηκε πώς όλα αυτά μπορεί να οφείλονται σε μιάν ανεπάρκεια του θυρεοειδούς. Με την κατάλληλη θεραπεία, σε τρεις μήνες ο άνθρωπος αυτός που αισθανόταν «έξωφλημένος» είχε ξαναβρεί το δυναμισμό του. Γιατί όταν ανακαλυφθεί η αιτία της αρρώστιας, η θεραπεία είναι πολύ απλή. Άρκει να προσφέρουμε στον οργανισμό τις ορμόνες τις οποίες ο θυρεοειδής δεν μπορεί πια να παραγάγει.

στατιστικές, 5% του ενήλικου πληθυσμού αντιμετωπίζουν τις ίδιες παθολογικές καταστάσεις. Πρόκειται συνήθως γι' ανθρώπους ηλικίας μεταξύ 30 και 40 ετών, ιδίως γυναίκες, που αισθάνονται άοριστες άδιαθεσίες, χωρίς να

είναι βέβαιοι πώς είναι άρρωστοι, που διστάζουν να καταφύγουν στο γιατρό και βασανίζονται από τις αμφιβολίες, την κούραση και την κατάπτωση και συνήθως αποδίδουν την κατάσταση τους σε «ψυχολογικούς παράγοντες», ενώ απλώς τους λείπουν μερικά χιλιοστόγραμμα ορμόνης του θυρεοειδούς.

Η έλλειψη αυτή δεν μπορεί ν' αποδειχθεί εργαστηριακά. Άλλα τα συμπτώματα δε λείπουν. Ένας Άμερικανός ειδικός, ο δρ Μάρσαλ Γκόλντμπεργκ, άπειρημέ όχι λιγότερα από 52 συμπτώματα, που εκδηλώνονται τόσο στη γενική κατάσταση του οργανισμού, όσο και στην ψυχική διάθεση. Ίδου μερικά: Τάση προς την παχυσαρκία, δυσκολιόληση, διόγκωση της κοιλιάς, κακή κυκλοφορία του αίματος στα πόδια και στα χέρια, ρίγη, χιονίστρες, τριχόπτωση της κόμης και των φρυδιών, πόνος στους μύς και τις αρθρώσεις, χλωμό πρόσωπο, νευρικότητα, ευθιξία, ψυχική κατάπτωση. Ένας άλλος Άμερικανός γιατρός, ο δρ Μόρτον, σημειώνει ότι τα 85% των πελατών του που παρουσίαζαν αυτά τα συμπτώματα είχαν συμβουλευθεί προηγουμένως έναν ψυχίατρο! Γιατί τα συμπτώματα είναι πράγματι τόσο γενικά και άσαφη, ώστε ο άρρωστος έχει την τάση να τ' αποδίδει σε ψυχολογικά αίτια, νευρώσεις, άπονητέουσες κ.λπ. ενώ συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Έξ άλλου, κανένα απ' αυτά τα σημάδια δεν είναι άνησυχητικό, αν ληφθεί ξεχωριστά από τ' άλλα. Γιατί ο θυρεοειδής αδένας δε ρυθμίζει καμιά ειδική λειτουργία του οργανισμού. Είναι ο «γενικός συντονιστής» και η απόστολή του είναι να ρυθμίσει το σύνολο της ορμονικής λειτουργίας όλων των

πλήσσει γιατί έχασε τη ζωτική του όρμη, σ' να γέραςε, ξαφνικά, κατά πολλά χρόνια. Και η αρρώστια, πριν απ' όλα, θα προσβάλει την ίδια την πηγή της χαράς και της δημιουργίας, τον άναπαγωγικό δυναμισμό και τη σεξουαλικότητα.

Ο άνεπαρκής αδένας δεν μπορεί να παραγάγει τις απαραίτητες ποσότητες ορμονών. Δυο από τις ορμόνες του θυρεοειδούς άπομονώθηκαν στα βιοχημικά εργαστήρια (η δεύτερη μόλις πριν από μερικά χρόνια). Υπάρχουν όμως τουλάχιστον άλλες δυο που ο χημικός τύπος τους παραμένει μυστηριώδης. Γι' αυτό και οι περισσότεροι γιατροί προτιμούν τη χορήγηση παρασκευασμάτων από τους θυρεοειδείς αδένες των ζώων και άποφεύγουν τις συνθετικές ορμόνες. Χρησιμοποιούνται επίσης και ιδιούχα παρασκευάσματα, γιατί το ίδιο άποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, την «ειδική τροφή» του θυρεοειδούς αδένος.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΩΔΙΟΥ

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ κοινωνιολόγοι παρατήρησαν πώς οι νεαρές χωριτοπούλες της Βρετάννης που έγκαιθίστανται για πρώτη φορά στο Παρίσι, δυσκολεύονται να προσαρμοστούν ψυχολογικά στο νέο περιβάλλον κι' εκδηλώνουν διάφορες ψυχοσωματικές διαταραχές. Μερικά απ' αυτά τα κορίτσια παθαίνουν τόσο ισχυρό κλονισμό, ώστε τα έμμηνά τους διακόπτονται επί μήνες. Φυσικά, οι κοινωνιολόγοι άποδίδουν τις διαταραχές αυτές στους ψυχολογικούς παράγοντες, στο «ξεριζωμά» των κοριτσιών από το συνηθισμένο τους περιβάλλον. Άλλ' οι γιατροί έχουν διαφορετική γνώμη. Η αλλαγή του περιβάλλοντος έχει περισσότερες φυσιολογικές παρά ψυχολογικές συνέπειες. Οι κοπέλλες ύποφέρουν άπλως από μία θυρεοειδική ανεπάρκεια. Στη Βρετάννη, που βρίσκεται κοντά στη θάλασσα, η άτμόσφαιρα είναι παντού ποτισμένη από ιώδιο. Στο Παρίσι, το ιώδιο λείπει από τον οργανισμό των κοριτσιών. Και ξέρουμε τη σημασία του ιωδίου για τη λειτουργία του θυρεοειδούς. Η βρογχοκήλη, αρρώστια του θυρεοειδούς, συναντάται κυρίως στις όρεινες περιοχές όπου λείπει το ιώδιο. Για να προλάβουμε την ανεπάρκεια του θυρεοειδούς, αν δεν μπορούμε να ζήσουμε κοντά στη θάλασσα, θα πρέπει τουλάχιστον να τρώμε άφθονα ψάρια, θαλασσινά, και να χρησιμοποιούμε θαλασσινό άλάτι, όχι ραφινάρισμένο. Από τ' άλλα τρόφιμα, το σκόρδο είναι το πλουσιώτερο σε ιώδιο.

ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ

ΠΙΝ από μερικά χρόνια, ο δρ Μάρσαλ Γκόλντμπεργκ, που ύπηρετούσε τότε σε μιά άμερικανική στρατιωτική βάση, εξέτασε τη σύζυγο ενός άξιωματικού της φρουράς, την κ. Ντόλμαν, που παρουσίαζε όλα τα συμπτώματα της θυρεοειδικής ανεπαρκείας. Ο γιατρός ύπέδειξε την κατάλληλη θεραπεία, αλλά κατά τη διάρκεια της εξέτάσεως του έκανε έντύπωση μιά

λεπτομέρεια. Κάθε φορά που άνεκάλυπτε ένα καινούργιο σημάδι της αρρώστιας, η νεαρή κυρία διαμαρτυρόταν: «Μα αυτό δεν είναι τίποτα, άφού ο άνδρας μου έχει το ίδιο...» Δεν ήταν η πρώτη φορά που ο δρ Γκόλντμπεργκ διαπίστωνε αυτή την αντίδραση, γι' αυτό και θέλησε να ξεκαθαρίσει την

σεις: Στα 26% των περιπτώσεων η ανεπάρκεια του θυρεοειδούς εκδηλώνεται και στους δυο συζύγους ταυτόχρονα. Δηλαδή πρόκειται για μιά άληθινή «συζυγική αρρώστια». Ένα τόσο ύψηλο ποσοστό δεν μπορεί να οφείλεται σε τυχάες συμπτώσεις. Άλλα τότε πώς εξηγείται; Άσφα-

Ένας από τους διαπρεπέστερους ειδικούς επί των διαταραχών του θυρεοειδούς, ο Γάλλος καθηγητής Ζιλμπερ Ντρεύφους, σημειώνει πώς η έλαφρά θυρεοειδική ανεπάρκεια είναι μιά από τις αρρώστειες που συνήθως περνάνε άπαρατήρητες, γιατί οι γιατροί συνήθως έχουν την τάση να μη δίνουν μεγάλη σημασία στα συμπτώματά της.

Τώρα μόλις οι γιατροί αρχίζουν ν' αντιλαμβάνονται πόσο συχνές είναι αυτές οι «έλαφρες ανεπάρκειες» της λειτουργίας του θυρεοειδούς. Είναι μιά αρρώστια που δεν άναγνωρίζεται εύκολα. Η μεγάλη ανεπάρκεια του θυρεοειδούς, το μυξόδημα, εύτυχως πολύ σπάνιο, δεν παρουσιάζει δυσκολίες στη διάγνωση. Άλλα την έλαφρά ανεπάρκεια, που είναι η πιο συχνή, κανείς δεν την προσέχει. Ο άρρωστος παραπονείται για άοριστες άδιαθεσίες, άλλ' οι εργαστηριακές εξετάσεις δεν μπορούν ν' άποκαλύψουν την έλαφρά ανεπάρκεια και ο γιατρός καταλήγει να πιστέψει ότι έχει να κάνει μ' έναν «κατά φαντασίαν άσθενή». Και όμως, η ορμονική ανεπάρκεια, που δεν είναι καθόλου φανταστική, μπορεί να καταστρέψει μιάν ανθρώπινη ζωή.

ύποθεση: «Έφ' όσον ο άνδρας σας έχει τα ίδια συμπτώματα, άς έρθει να τον εξετάσω».

Την άλλη μέρα, ο λοχαγός Άρθουρ Ντόλμαν, σύζυγος της άρρωστης, παρουσιάσθηκε στο γιατρό. Ήταν μόνο 34 ετών, αλλά φαινόταν δέκα χρόνια μεγαλύτερος. Παραπονιόταν για πόνους στις αρθρώσεις, πεπτικές διαταραχές, εξασθένηση της μνήμης. Ο ύπνος του ταράζόταν από φοβερούς εφιάλτες. Δεν ύπήρχε άμφιβολία πώς έπασχε από την ίδια αρρώστια με τη γυναίκα του.

Ήταν άπλη σύμπτωση; Ο δρ Γκόλντμπεργκ άποφάσισε να μελετήσει όλες τις άνάλογες περιπτώσεις που θα παρουσιάζόντουσαν στο μέλλον. Έτσι συγκέντρωσε τις άκόλουθες παρατηρή-

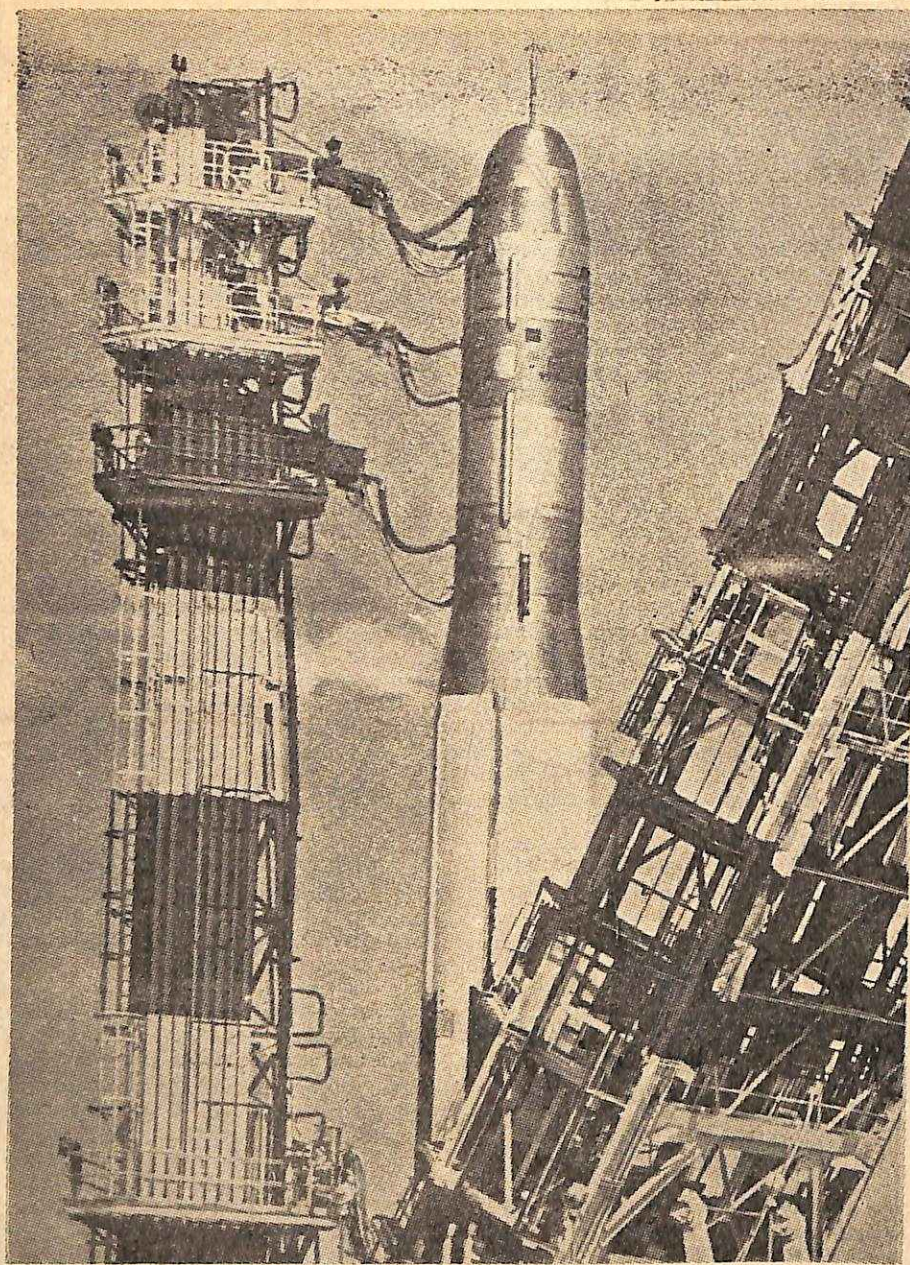
λώς η αρρώστια δεν είναι μεταδοτική και οι σύζυγοι δεν είναι συγγενείς εξ αίματος για να ύποθεσουμε κληρονομικούς παράγοντες. Ο δρ Γκόλντμπεργκ είναι πολύ έπιφυλακτικός στην έρμηνεία του φαινομένου. Σε τέσσερις περιπτώσεις διεπίστωσε πώς οι σύζυγοι είχαν άλλοτε προσβληθεί από παρωτίτιδα, και είναι γνωστό πώς η αρρώστια αυτή μπορεί να επιδράσει και στη λειτουργία του θυρεοειδούς. Άλλ' οι καθημερινές συνήθειες είχαν άσφαλώς κάποια σημασία για την εκδήλωση της θυρεοειδικής ανεπαρκείας. Όλα τα ζευγάρια που μελέτησε ο δρ Γκόλντμπεργκ ζούσαν στις ύπερπόντιες στρατιωτικές βάσεις. Έτρωγαν τροφές άποστειρωμένες, τυποποιημένες, συνήθως κονσερβες που έρχόντουσαν από την Άμερική, είχαν καθιστικές συνήθειες και στις διακοπές τους δεν πηγαιναν στην έσοχη άλλα στις μεγάλες πόλεις...

Φαίνεται πώς ο θυρεοειδής έχει άνάγκη από έσοχη και καθαρό άέρα. Μιά από τις σπουδαιότερες πηγές ιωδίου, εκτός από τη θάλασσα, είναι η βροχή. Υπολογίζεται ότι μόνο στο έδαφος της Έλβετίας βρέχει κάθε χρόνο 20.000 κιλά ιωδιούχων άλάτων. Αυτά τα άλατα συσσωρεύονται κυρίως στα δάση και ο άέρας του δάσους είναι ποτισμένος με ιώδιο.

Άλλ' η ακριβής προέλευση της αρρώστιας δεν έχει και μεγάλη σημασία. Ένα είναι βέβαιο: Όταν ο θυρεοειδής αδένας αρχίσει να γίνεται άνεπαρκής, ποτέ δεν ξαναβρίσκει αυθόρμητα την ισορροπία του. Χρειάζεται βοήθεια. Αυτά τα λίγα χιλιοστόγραμμα ορμονικής ουσίας που λείπουν από τον οργανισμό πρέπει να εισαχθούν απ' έξω. Και όσο γρηγορότερα, τόσο το καλύτερο, γιατί ο θυρεοειδής είναι το κλειδί όχι μόνο της υγείας και της αίσιοδοξίας, αλλά και της ψυχικής μας ισορροπίας.

YVE DOMPIERRE

ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Αμερικανικός πύραυλος, έτοιμος προς εκτόξευση. Οι Άμερικανοί προτιμούν τη μέθοδο της κάθετης εκτόξευσης ή όποια, ωστόσο, είναι ή λιγώτερο αποδοτική.

ΤΑ ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Οι Σοβιετικοί έχουν αποκτήσει το προβάδισμα στην εξερεύνηση του Διαστήματος, χάρη στις εγκαταστάσεις των κοσμοδρομίων τους. Η αστροναυτική επιστήμη δεν μπορεί να εξελιχθεί στο μέλλον χωρίς οργανωμένα κοσμοδρόμια, που θα γίνουν κάποτε απαραίτητα, όπως είναι σήμερα τ' αεροδρόμια...

ΕΞ εβδομάδες μετά την πτήση του Ικαγκριν, οι Σοβιετικοί έστειλαν στη Διεθνή Αεροναυτική Ομοσπονδία όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την επίσημη αναγνώριση των «ρεκόν» του πρώτου ανώγειου που ταξίδεψε στο Διασπημα. Μεταξύ άλλων, οίευσκρινισαν και τα σημεία της εκτοξεύσεως και της προσγειώσεως του Ικαγκριν: Ο κοσμοναυτής του «Βοστόκ» είχε ξεκινήσει από το κεντρο της Καζακίας κι έπείτα από την ιστορική τοι πτήση των 108 λεπτών είχε προσγειωθεί στην περιοχή του Σαράτωφ.

Έτσι, για πρώτη φορά οι Σοβιετικοί απεκαλυψαν το σημείο της άφειτηρίας των κοσμικών όχηματων τους, ένα σημείο πού, από το 1957, κρατούσαν αυστηρά μυστικό. Χάρη στην προθυμία των Ρώσων να εξασφαλίσουν την αναγνώριση των «ρεκόν» του Γκαγκάριν, ή Δύση πληροφορήθηκε μ' ενδιαφέρον ότι αυτό το περιφημο μυστικό κέντρο εκτοξεύσεως πυραύλων βρίσκεται στο Μπαϊκονούρ, ένα γεωγραφικό σημείο 65 μοιρών ανατολικού μήκους και 47 μοιρών βορείου πλάτους. Είναι αλήθεια πως ή απόκάλυψη αυτή δεν έγινε δεκτή σαν «έκπληξη». Από διάφορες ένδείξεις πού είχαν συγκεντρώσει από την εποχή της εκτοξεύσεως του πρώτου Σπούτνικ, οι Δυτικοί έμπειρογνώμονες είχαν «έντοπίσει» αυτό το μυστηριώδες κέντρο εκτοξεύσεως σ' ένα σημείο κοντά στην περιοχή της Θάλασσας του Άράλ.

Όσοσο, στις ανακοινώσεις των Ρώσων, υπήρχε μια λεπτομέρεια πού πράγματι κατέπληξε τους Δυτικούς: Οι Ρώσοι δε μιλούσαν για μια «βάση εκκινήσεως» ούτε για μια «έξοδρα εκτοξεύσεως», αλλά για ένα «κοσμοδρόμιο», κάτι πού δεν το είχαμε ξανακούσει παρά μόνο στα μυθιστορήματα επιστημονικής φαντασίας.

Γιατί ο όρος «κοσμοδρόμιο» δε σημαίνει τις κλασικές εγκαταστάσεις πού χρησιμοποιούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες για την κάθετη εκτόξευση των πυραύλων, αλλά μια υποδοχή πού πιδό σημαντική, πού σκοπός της είναι να εξασφαλίσει βελτιωμένες συνθήκες εκτοξεύσεως. Η βελτίωση των συνθηκών εκκινήσεως του πυραύλου αποτελεί σήμερα το θεμελιώδες πρόβλημα της αστροναυτικής — γιατί τα πάντα εξαρτώνται από την εκκίνηση. Η λύση πού θα δοθεί στο πρόβλημα αυτό (κάθετη εκτόξευση, ή πλαγία, ή οριζόντια εκτόξευση) έχει τεράστια σημασία για το ταξίδι του πυραύλου. Φαίνεται πως οι Ρώσοι έχουν βρει την καλύτερη λύση (την όποια κρατάνε μυστική) και ίσως αυτό τους εξασφαλίζει το προβάδισμα στην εξερεύνηση του Διαστήματος.

Η ΚΑΘΕΤΗ ΕΚΤΟΞΕΥΣΗ

ΔΕΝ πρόκειται, βέβαια, να περιγράψουμε το κοσμοδρόμιο του Μπαϊκονούρ. Διατηρούμε την έλ-

πίδα ότι κάποτε θα μας έπιτραπεί να το επισκεφθούμε. Άλλα μέχρι στιγμής κανένας ξένος δεν έχει πατήσει το πόδι του στα άδυτα των άδυτων της σοβιετικής αστροναυτικής. Όσο για τις πληροφορίες πού μας δίνουν οι Ρώσοι για τις συνθήκες εκτοξεύσεως των πυραύλων τους, είναι κάτι λιγώτερο από πενιχρές. Συνεπώς το πρόβλημα θα μας απασχολήσει έντελώς θεωρητικά.

Ας υποθέσουμε ότι μια μεγάλη χώρα αντιμετώπιζει την εφαρμογή ενός προγράμματος εξερεύνησεως του Διαστήματος. Πώς θ' αντιμετώπισει το πρόβλημα της εκτοξεύσεως; Ποιες τροχιές πρέπει να προτιμήσει για τους δορυφόρους της και ποιά τεχνική πρέπει να υιοθετήσει για μια όσο το δυνατόν ακριβέστερη και οικονομικότερη εκτόξευση; Με άλλα λόγια, ποιά είναι ή ιδεώδης μέθοδος εκτοξεύσεως πού θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σ' ένα ιδεώδες οργανωμένο κοσμοδρόμιο του μέλλοντος;

Μπορούμε εύθως εξ αρχής να σημειώσουμε πως ή αμερικανική τεχνική της κάθετης εκτοξεύσεως, πού την έχουμε παρακολουθήσει τόσες φορές στον κινηματογράφο, έχει τα περισσότερα μειονεκτήματα και, κατ' ανάγκην, πού σύντομα θα πρέπει να εγκαταλειφθεί. Δεν ξέρουμε τίποτα το συγκεκριμένο για τις ρωσικές μεθόδους εκτοξεύσεως, αλλά ή λογική των πραγμάτων μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μπορεί να έχουν υιοθετήσει οποιαδήποτε άλλη μέθοδο εκτός από την κάθετη εκτόξευση.

Αν θέλουμε να θέσουμε ένα δορυφόρο σε κυκλική τροχιά, σε ύψος 235 χιλιομέτρων, ξέρουμε πως ή ταχύτητα της περιστροφής του πρέπει να είναι τόση, ώστε ν' αντισταθμίζεται από την κεντρομόλωση δύναμη πού δημιουργείται από την ίδια αυτή περιστροφή γύρω

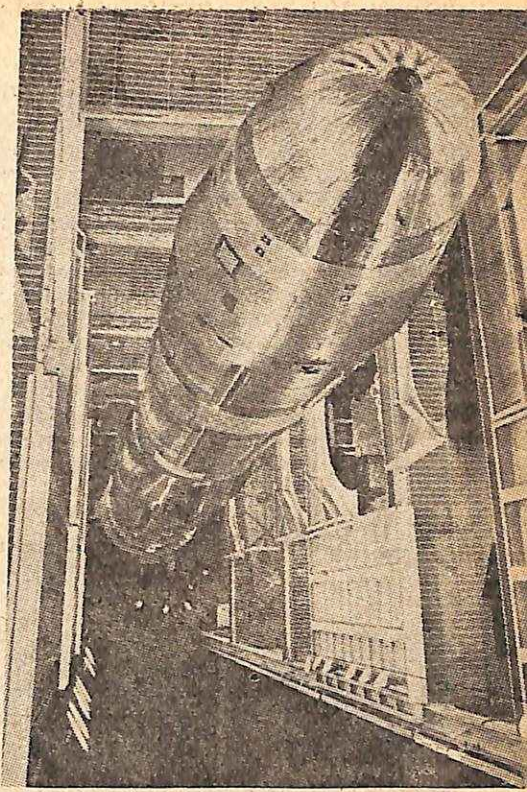
από τη Γη. Σύμφωνα με τους μαθηματικούς υπολογισμούς ή ταχύτητα αυτή πρέπει να είναι 7,78 χιλιόμετρα κατά δευτερόλεπτο. Αυτή την ταχύτητα πρέπει ν' αποκτήσει ο δορυφόρος μας για να διατηρηθεί στην τροχιά του σε ύψος 235 χιλιομέτρων.

Άλλ' ο δορυφόρος θα ξεκινήσει από τη Γη. Συνεπώς, ή συνολική ενέργεια πού θα χρειασθεί για την πραγματοποίηση της δορυφοροποίησεως θα πρέπει κατ' ανάγκην να είναι μεγαλύτερη από την κινητική ενέργεια πού αντιστοιχεί στην ταχύτητα των 7,78 χιλιομέτρων κατά δευτερόλεπτο. Γιατί ο δορυφόρος μας θα χρειασθεί μια πρόσθετη δύναμη πού θα τον ανυψώσει ως την τροχιά του, σε ύψος 235 χιλιομέτρων.

Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως αν ο πύραυλος φορέας είναι έφωδιασμένος μ' αυτές τις προωθητικές δυνάμεις, δεν έχει καμμία σημασία ή διαδρομή πού θ' ακολουθήσει από το έδαφος ως την τροχιά και συνεπώς καμμία μέθοδος εκτοξεύσεως δεν είναι περισσότερο πλεονεκτική από μιαν άλλη.

Και όμως, στο σημείο αυτό ανακαλύπτουμε, αν όχι ένα παράδοξο, τουλάχιστον μια έντελως καινούργια άποψη των παλιών νόμων της φυσικής. Γιατί ο πύραυλος δεν είναι ένα μηχανήμα πού δημιουργεί ενέργεια υπό την έννοια πού αντιλαμβανόμαστε συνήθως αυτή τη λέξη — και αυτό αποτελεί μια ιδιόρρυθμη κατάσταση. Ο πύραυλος δημιουργεί μονάχα μια ώθηση, και με την ώθηση αυτή επιτυγχάνεται ή ταχύτητα.

Ας επανέλθουμε στον υποθετικό δορυφόρο μας πού θέλουμε να υψώσουμε σε τροχιά 235 χιλιομέτρων. Η χειρότερη μέθοδος πού θα μπορούσαμε να διαλέξουμε θα ήταν ο σαφής διαχωρι-

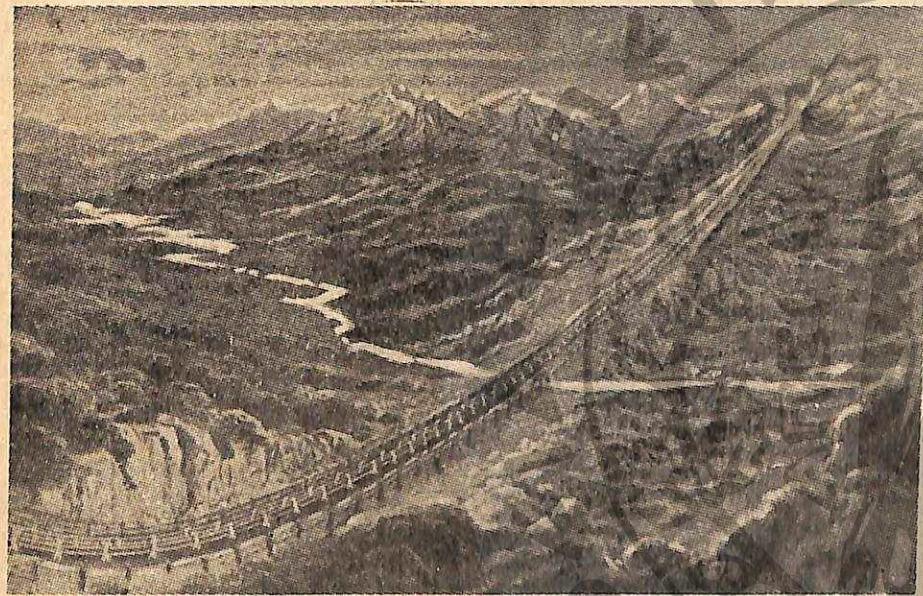
Αμερικανικός πύραυλος «Τιτάν».

σμός των δυο λειτουργιών του φορέως πυραύλου: Πρώτα, ή ανύψωση του πυραύλου στο προκαθορισμένο ύψος όπου θα φτάσει με ταχύτητα μηδέν (γιατί θα έχει εξαντλήσει τα καύσιμά του στην προσπάθεια) και δεύτερο, με την αλλαγή κατευθύνσεως πού θα τον τοποθετήσει παράλληλα προς το έδαφος, έναρξη λειτουργίας ενός δεύτερου όρφου πού θα δώσει στο όχημα την οριζόντια ταχύτητα πού χρειάζεται για τη δορυφοροποίηση. Για να εκτοξεύσουμε ένα αντικείμενο κάθετα σε ύψος 235 χιλιομέτρων χρειάζεται μια αρχική ώθηση 2,1 χιλιομέτρων κατά δευτερόλεπτο, ταχύτητα πού πρέπει να προστεθεί στα 7,78 χιλιόμετρα πού, όπως αναφέραμε, χρειάζονται για τη δορυφοροποίηση.

Έτσι, ή κάθετη εκτόξευση ενός πυραύλου σε ύψος 235 χιλιομέτρων και ακολουθώς ή οριζόντια επιτάχυνσή του ως την ταχύτητα των 7,78 χιλιομέτρων κατά δευτερόλεπτο απαιτεί την ίδια προωθητική δύναμη πού θα χρειαζόταν για ν' αποκτήσει ο πύραυλος μια ταχύτητα 9,88 χιλιομέτρων κατά δευτερόλεπτο (δηλαδή 2,1 για την ανύψωσή του και 7,78 για τη δορυφοροποίηση). Αυτό το άθροισμα των ταχυτήτων είναι ή περίφημη «χαρακτηριστική ταχύτητα» του πυραύλου.

Η ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΚΤΟΞΕΥΣΗ

ΣΤΟ παράδειγμα πού δώσαμε, βλέπουμε πως ή χαρακτηριστική ταχύτητα (9,88) είναι αρκετά μεγαλύτερη από την ταχύτητα δορυφοροποίησεως (7,78). Το μεγάλο πρόβλημα της εκτοξεύσεως είναι ή μείωση αυτής της διαφοράς. Για να το καταλάβουμε αυτό, ας εξετάσουμε την οικονομικότερη περίπτωση εκτοξεύσεως, πού διετύπωσε γύρω στο

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να εκτοξευθεί ένας πύραυλος. Δεν ξέρουμε ποιά μέθοδο χρησιμοποιούν οι Ρώσοι, αλλά σύμφωνα με όρισμένες ένδείξεις δεν αποκλείεται να έχουν εγκαταστήσει στα κοσμοδρόμια τους σιδηροτροχιές μεγάλου μήκους, πάνω στις οποίες κυλάει ο πύραυλος. Αυτή είναι μια φανταστική αναπαράσταση του ρωσικού συστήματος, πού δημοσιεύθηκε σε γαλλική εφημερίδα.

1925 ένα από τους προδρόμους της αστροναυτικής, ο Βάλτερ Χόμαν.

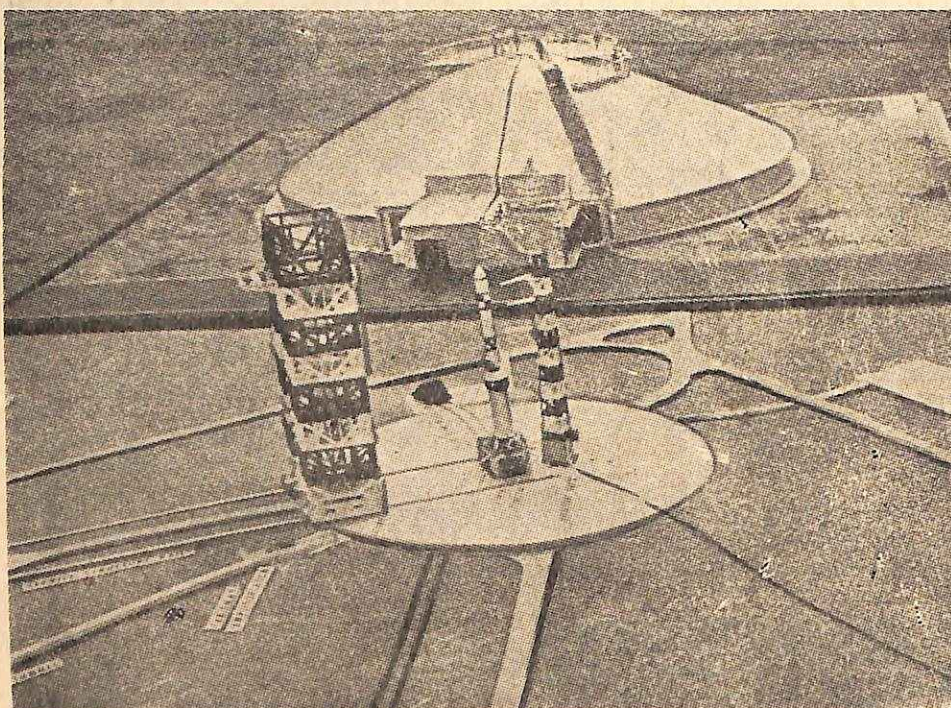
Η λύση που πρότεινε ο Χόμαν είναι, βέβαια, έντελως θεωρητική. "Ας φαντασθούμε τον πλανήτη μας έντελως σφαιρικό, με λείες επιφάνειες, χωρίς βουνά και χωρίς ατμόσφαιρα. Υπολογίζεται ότι σε ύψος μηδέν ή ταχύτητα δορυφοροποίησης είναι 7,64 χιλιόμετρα κατά δευτερόλεπτο. Με άλλα λόγια, ένας πύραυλος που θα προχωρούσε μ' αυτή την ταχύτητα πάνω στο έδαφος θα μπορούσε να θέσει ένα δορυφόρο σε τροχιά σε ύψος μερικών εκατοστών από την επιφάνεια του εδάφους. (Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα μ' αυτή την υπόθεση το έδαφος είναι λείο και δεν υπάρχει ατμόσφαιρα).

Ας υποθέσουμε τώρα ότι δίνουμε

σε λειτουργία τη στιγμή που θα βρίσκεται στο απόγειο, θα μπορεί να μπει σε μια νέα τροχιά σε ύψος 235 χιλιομέτρων. Έτσι, ο Χόμαν απέδειξε ότι, στην περίπτωση αυτή, η «χαρακτηριστική ταχύτητα» του πυραύλου είναι μονάχα 7,80 χιλιόμετρα κατά δευτερόλεπτο.

Ο τρόπος αυτός έκτοξευσε, όπως είπαμε, είναι θεωρητικός, έφ' όσον προϋποθέτει έναν πλανήτη χωρίς ατμόσφαιρα. Οι υπολογισμοί του Χόμαν, ωστόσο, μάς επιτρέπουν να καταλάβουμε πόσο μειονεκτική μέθοδος είναι η κάθετη εκτόξευση.

Ας πάρουμε ένα πύραυλο 100 τόνων με προωθητική δύναμη 90 τόνων. Είναι φανερό πως η δύναμη αυτή δεν αρκεί για να υψώσει τον πύραυλο ούτε

Μια μακέτα των εγκαταστάσεων του ακρωτηρίου Κανάβεραλ για την εκτόξευση του πυραύλου «Κρόνος».

στο δορυφόρο μας ταχύτητα λίγο μεγαλύτερη από 7,64 χιλιόμετρα κατά δευτερόλεπτο. Τι πρόκειται να συμβεί;

Η τροχιά του δορυφόρου δ' θα είναι πια κυκλική, αλλά έλλειπτική, με περίγειο σε ύψος μηδέν και απόγειο σε ύψος μερικών μέτρων από το έδαφος. Μπορούμε τώρα να διατυπώσουμε το έξης πρόβλημα: "Αν η ταχύτητα έκτοξευσε των 7,64 χιλιομέτρων κατά δευτερόλεπτο αρκεί για να θέσουμε ένα δορυφόρο σε κυκλική τροχιά σε ύψος μηδέν, ποιά ταχύτητα έκτοξευσε χρειάζεται για να θέσουμε τον ίδιο δορυφόρο σε έλλειπτική τροχιά με απόγειο 235 χιλιομέτρων; Η απάντηση είναι εκπληκτική: Αρκεί μια πρόσθετη ώθηση 80 μέτρων κατά δευτερόλεπτο για να στείλουμε το δορυφόρο μας σε ύψος 235 χιλιομέτρων!

Τότε, αν ο πύραυλος τεθεί και πάλι

κατά ένα χιλιόστο πάνω από το έδαφος. Τα καύσιμα θα καταναλωθούν άσκοπα. Και αν η προωθητική δύναμη φτάσει στους 100 τόνους, ο πύραυλος και πάλι δεν πρόκειται ν' ανυψωθεί. Το πολύ πολύ να μείνει μετέωρος λίγα μέτρα πάνω από το έδαφος μέχρι που θα κάψει όλα του τα καύσιμα και θα σωριασθεί σαν αδρανής μάζα.

Γενικά, στην κάθετη εκτόξευση, η ωφέλιμη ισχύς ισοδυναμεί με τη διαφορά μεταξύ της προωθητικής δύναμης και του βάρους του πυραύλου. Για ένα πύραυλο 100 τόνων, μια ώθηση 150 τόνων εξασφαλίζει ωφέλιμη ισχύ μονάχα 50 τόνων. Συνεπώς οι 100 τόννοι της προωθητικής δύναμης πάνε χαμένοι στην προσπάθεια του πυραύλου να κατανικήσει την έλξη της Γης. Βλέπουμε λοιπόν πως η κάθετη εκτόξευση αποτελεί μια φοβερή σπατάλη δυνάμεις.

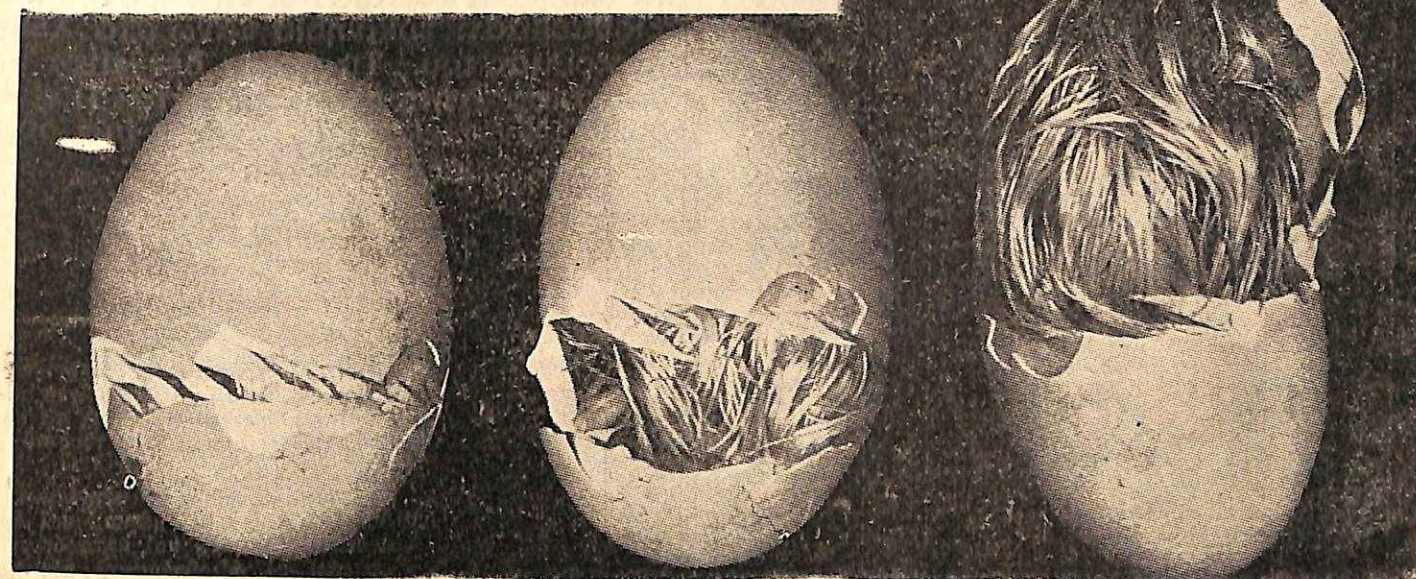
ΕΞΕΤΑΣΑΜΕ τις δυο άκρες περιπτώσεις έκτοξευσε, την κάθετη και την οριζόντια. Η μία παρουσιάζεται ως η δυσμενέστερη, ή άλλη ως η ευνοϊκότερη. Στην πραγματικότητα, ούτε η μία ούτε η άλλη έχουν ποτέ χρησιμοποιηθεί. Οι αμερικανικοί πύραυλοι έκτοξεύονται κάθετα, άλλ' αποκτούν μια κλίση σε ώριμο ύψος, πολύ προτού φτάσουν στο επίπεδο της τροχιάς τους. Όσο για την οριζόντια εκτόξευση στην καθαρή μορφή της, είναι τεχνικώς ανέφάρμοστη. Η λύση του προβλήματος βρίσκεται σε ένα συμβιβασμό μεταξύ των δυο μεθόδων, αλλά με κάποια υπεροχή της οριζόντιας έκτοξευσε.

Πάντως, στο σημερινό επίπεδο της αστροναυτικής, η κάθετη εκτόξευση φαίνεται καταδικασμένη και μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως οι Ρώσοι πειραματίστηκαν συστηματικά με τις μεθόδους έκτοξευσε επί κειλιμένου επιπέδου. Αυτό το επιτυγχάνουν ίσως μ' ένα σύστημα σιδηροτροχιών που είναι ή σπουδαιότερη εγκατάσταση των κοσμοδρομίων τους. Διάφορες ενδείξεις έχουν πείσει τους Δυτικούς εμπειρογνώμονες ότι στα ρωσικά κοσμοδρόμια, αντί «έξεδρας έκτοξευσε» υπάρχει ένας «διάδρομος έκτοξευσε» με σιδηροτροχιές εγκατεστημένες στις πλαγιές δύο βουνών. Ο πύραυλος αφήνεται να κατακυλιώσει στις σιδηροτροχιές της πρώτης πλαγιάς. Όταν φτάσει στο κατώτερο σημείο του αχένος, ανάβει ο κινητήρας του πυραύλου και η προωθητική του δύναμη προστίθεται στην κεκτημένη ταχύτητα της πτώσεως. Έτσι, ο πύραυλος ανεβαίνει με μεγάλη ταχύτητα στις σιδηροτροχιές της επόμενης πλαγιάς και από κει συνεχίζει την πτήση του στο κενό.

Η τεχνική των Ρώσων περιβάλλεται από πέπλους μυστηρίου και αυτό, για να είμαστε δίκαιοι, τους δίνει ώριμνα πλεονεκτήματα απέναντι των Αμερικανών. Οι Αμερικανοί π.χ. αν και βλέπουν τα μειονεκτήματα της κάθετης έκτοξευσε δ' θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τη μέθοδο των σιδηροτροχιών γιατί οι εγκαταστάσεις αυτές θα ήταν εξαιρετικά εύπρόσβλητες σε περίπτωση πολέμου. Είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν την κάθετη εκτόξευση που μπορεί να γίνει από υπόγειες εγκαταστάσεις ή εξέδρες επιφανείας που δίνουν ελάχιστο στόχο στην έχθρική αεροπορία. Έτσι, το αμερικανικό πρόγραμμα εξερενήσεως του Διαστήματος δεσμεύεται από τη στρατιωτική σκοπιμότητα, ενώ οι Ρώσοι μπορούν να εργάζονται ανενόχλητοι υπό την προστασία του άπορρητου που περιβάλλει κάθε επιστημονική τους προσπάθεια.

Αλλ' άργα ή γρήγορα οι Αμερικανοί θα μάθουν το μάθημά τους. Αστροναυτική χωρίς οργανωμένα κοσμοδρόμια δεν μπορεί να υπάρξει στο μέλλον. Τα κοσμοδρόμια θα γίνουν κάποτε απαραίτητα όπως είναι σήμερα τ' αεροδρόμια. Θα είναι οι πύλες του Διαστήματος.

Η ΚΟΤΑ ΓΕΝΝΗΣΕ ΤΟ ΑΥΓΟ "Η ΤΟ ΑΥΓΟ ΓΕΝΝΗΣΕ ΤΗΝ ΚΟΤΑ;

10.10 π.μ.

Οι μικρές τρύπες αρχίζουν σε κυκλικό σχήμα γύρω από το αυγό.

10.15 π.μ.

Σχεδόν άμέσως το πουλάκι προσπαθεί με το ράμφος του να σπάσει το τσόφλι.

10.16 π.μ.

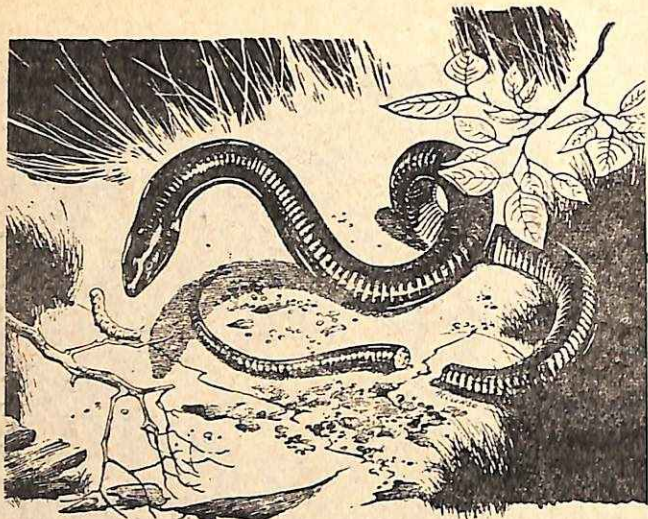
Το μισό τσόφλι έχει κιόλας σπάσει κάτω από την ισχυρή πίεση.

10.17 π.μ.

Έξαντλημένο, έπειτα από τη νίκη, το πουλάκι πέφτει κατά γης. Χρειάζεται μια ώρα να συνέλθει και να στεγνώσει. Κι' ύστερα τινάζεται, τροπαιοφόρο.

Το αυγό, το τέλειο αυτό σχήμα, είναι το σύμβολο της ζωής, της γεννήσεως της ζωής. Μια μικρή τραγωδία ξετυλίγεται, ώσπου το πουλί σπάσει το αυγό και απελευθερωθεί από τα δεσμά του. Ένας αγώνας σκληρός ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο, αλλά πάντα η ζωή θα νικήσει στο τέλος. Το πουλί θα σταθεί στα πόδια του, θα τινάξει τα φτερά του και θα δοκιμάσει δειλά τα πρώτα του βήματα...

Καταραμένο φίδι που σέρνεται με την κοι-
λιά και τρώει χώμα... και όμως βολεύεται
μια χαρά και καταφέρνει να γλυστράει με
άξιοθαύμαστη ευκινησία πάνω στα λέπια
της κοιλιᾶς του... Τὰ πόδια δὲν εἶναι καὶ
τόσο ἀπαραίτητα στὸ κάτω κάτω. Τι εἶναι
τὸ φίδι; Ἕνα κεφάλι με οὐρά ἢ μια οὐρά
με κεφάλι;

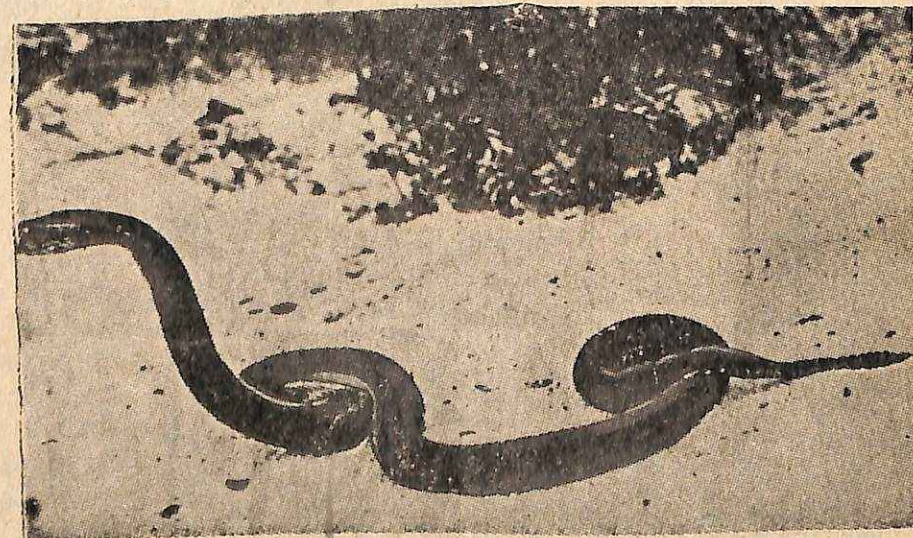
ΤΑ ΦΙΔΙΑ, ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΣΤΗΝ ἀρχὴ τῆς δημιουργίας τὸ φίδι εἶχε τέσσερα πόδια, ὅπως ὅλα τὰ χερσόβια σπονδυλωτά. Ἦταν ἀκόμα ἓνα κοινὸ σαυροειδὲς πού σερνόταν ἀνάμεσα στὴν πυκνὴ βλάστηση τοῦ μεσοζωϊκοῦ αἰῶνος ὅπως ὅλα τὰ σαυροειδῆ. Ἀλλὰ κατόπιν, τὸ φίδι εἶχε τὴν ἀτυχία νὰ ἀναμιχθεῖ σὲ κάποιον ἐρωτικὸ σκάνδαλο τοῦ ἐπιγείου παραδείσου κι' ἐπειδὴ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὰ ἦθη ἦταν πολὺ αὐστηρά, τὸ φίδι συνελήφθη ἀπὸ τὴν ὁστυνομία ἡθῶν τοῦ παραδείσου καὶ καταδικάσθηκε σὲ τριῶν ἐκατομμυρίων ἐτῶν φυλάκιση. Ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφαση ἔγραφε: «Ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. Ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλιᾷ σου πορεύσεις καὶ γὴν φάγεις πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς σου». Ἔτσι τὸ φίδι χώθηκε στὸ χώμα καὶ μάλιστα με ἀρκετὴ προθυμία, γιατί τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ζοῦσαν ἀκόμα τὰ γιγαντιαία ἑρπετὰ πού καταβρόχιζαν τὰ μικρὰ ἑρπετὰ καὶ τὸ φίδι, πού ἦταν ἓνα ἀσήμαντο μικρὸ σαυροειδὲς, δὲν εἶχε ἐλπίδα νὰ ἐπιζήσει παρὰ μόνον θαμμένο σὲ βαθεῖς τρύπες στὸ χώμα. Πέρασαν ἐκατοντάδες χιλιάδες χρόνια καὶ τέλος ἔλθε ἡ ποινὴ τοῦ φιδιοῦ καὶ τὸ φίδι βγήκε ἀπὸ τὴ φυλακὴ του καὶ ἀρχισε νὰ καταβροχθίζει τ' ἀμέτρητα τρωκτικὰ μετὰ τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις τοῦ παραδείσου εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ στολίσαι τὴ γῆ. Ἀλλὰ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς μακρᾶς φυλακισέως του τὸ φίδι εἶχε πάθει μερικὲς ζημιὰς ἀνατομικῆς φύσεως: Εἶχε γίνῃ μακρουλό... σὰ φίδι, εἶχε χάσει τὰ πό-

δια του κι' ἔναν ἀπὸ τοὺς πνεύμονές του καὶ δὲν εἶχε πιά οὐροδόχο κύστη. Ἐπὶ πλέον, ἦταν κουφὸ καὶ κοντόφθαλμο, με μᾶτια χωρὶς βλέφαρα καὶ ὁ χαρακτήρας του εἶχε γίνῃ μοχθηρὸς καὶ ὕπουλος. Μὲ ἄλλα λόγια, ἦταν ἀληθινὸ «φίδι».

ΑΝΑΙΣΘΗΤΟ ΔΕΡΜΑ

ΑΥΤΑ τουλάχιστον μαθαίνουμε ἀπὸ τοὺς σοφοὺς ἐμπειρογνώμονες τῆς ἐξελίξεως πού ἔχουν πάντα τὴν

Κροταλίας, τὸ τρομερὸ φίδι τῆς νοτιοαμερικανικῆς ζούγκλας.

τάση νὰ περιγράφουν τὰ βιολογικὰ γεγονότα πού συνέβησαν πρὶν ἀπὸ μερικὰ ἑκατομμύρια χρόνια σὰ νὰ τὰ εἶχαν παρακολουθήσει μετὰ ἴδια τους τὰ μάτια.

Καταραμένο φίδι πού σέρνεται μετὰ τὴν κοιλιὰ καὶ τρώει χώμα... καὶ όμως βολεύεται μὴ χαρά καὶ καταφέρνει νὰ γλυστράει με ἀξιοθαύμαστη ευκινησία πάνω στα λέπια τῆς κοιλιᾶς του... Τὰ πόδια δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀπαραίτητα, στὸ κάτω κάτω...

Τι εἶναι τὸ φίδι; Ἕνα κεφάλι με οὐρά ἢ μὴ οὐρά με κεφάλι; Ὁ σκελετός του εἶναι ἓνα θαῦμα ἀρχιτεκτονικῆς ἀπλότητος. Τὸ μικρὸ κρανίον προεκτείνεται σὲ μὴν ἀτέλειωτη κι' εὐλύγιστη ραχοκοκκαλιά μ' ἐκατοντάδες δακτυλίωτες πλευρές. Αὐτὸ εἶναι ὅλο. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἀπλοσύστατης αὐτῆς σκαλωσιάς εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ μαλακὰ ὄργανα, ὅλα τραβηγμένα σὲ μήκος. Τὸ σύνολο περιβάλλεται ἀπὸ μὴ φολιδωτὴ θήκη, ἀπὸ τὴν ὁποία τὸ φίδι μπορεῖ νὰ βγεῖ σὲ ὠρισμένα διαστήματα, ὅπως ἓνα γυναικεῖο πόδι βγαίνει ἀπὸ μὴ κάλτσα νάυλον. Τὸ δερμα αὐτὸ εἶναι σὰν ξένο πρὸς τὸ σῶμα τοῦ φιδιοῦ. Καμμιὰ εὐαισθησία. Καμμιὰ νευρικὴ ἀπόληξη δὲ φτάνει ὡς ἐκεῖ. Δὲν πονάει, δὲν ἡδονίζεται, δέ... γαργαλιέται.

Ἄλλ' ἡ ἀναισθησία τοῦ παίζει κάποτε

ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

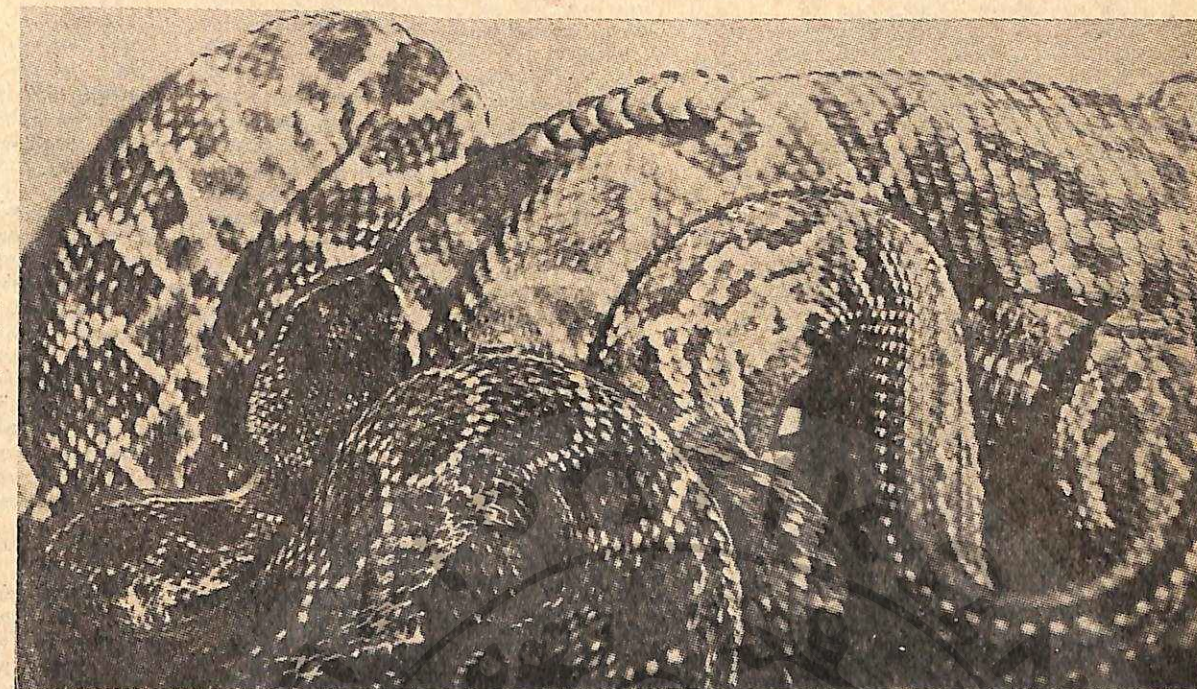
ἄσχημα παιχνίδια. Στοὺς ζωολογικοὺς κήπους, ὅπου οἱ πύθωνες τρέφονται με ποντίκια καὶ ἀρουραῖους, συμβαίνει κάποτε ν' ἀντιστραφῇ οἱ ὁροι: Ἄν τὸ φίδι εἶναι λιγάκι ἀνόρεχτο καὶ δὲ σπεύσει νὰ καταβροχθίσαι τὸν ἀρουραῖο, ὁ ἀρουραῖος μπορεῖ ν' ἀρχίσει νὰ δαγκώνει τὸ ἑρπετὸ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ μέση κι' ὥσπου νὰ καταλάβει περὶ τίνος πρόκειται βρίσκεται κομμένο στὰ δύο. Ἡ ἀναισθησία ἔχει ὥστόσο καὶ γὰρ πλεονεκτήματά της: Τὸ φιδίσιο δερμα δὲν πληγιάζει, δὲν παθαίνει ἐκχυμώσεις, δὲν κολλάει παράσιτα. Τὸ ἀναισθητὸ αὐτὸ δερμα καλύπτει ὁλόκληρο τὸ σῶμα τοῦ φιδιοῦ, ἀκόμα καὶ γὰρ μᾶτια με μὴ διαφανὴ μεμβράνη, σὰν ἀκίνητο βλέφαρο. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ

στὴν πραγματικότητα, τὸ φίδι «περπατάει» ὅπως ὅλα τὰ σπονδυλωτά, μόνον πού χρησιμοποιεῖ γιὰ μοχλοὺς κινήσεως τὴ ραχοκοκκαλιά καὶ τὰ παῖδιά του.

Δὲν εἶναι εὐκόλο πρᾶγμα νὰ σκοτώσει κανεὶς ἓνα φίδι. Γιὰ τὰ φίδια δὲν ὑπάρχει «ἀκαριαῖος θάνατος». Προσπαθεῖστε νὰ πνίξετε ἓνα φίδι: Μπορεῖ νὰ ζήσει τρεῖς ἢ τέσσερις ἡμέρες κάτω ἀπὸ τὸ νερὸ προτοῦ πεθάνει ἀπὸ ἀσφυξία. Τὰ δραστικώτερα ὀξέα τὸ πληγώνουν ἀλλὰ δὲν τὸ σκοτώνουν. Τὸ κομμένο κεφάλι τοῦ «ζεῖ» ἐπὶ ὥρες πολλές, ἀνοικοκλείνοντας τὰ σαγόνια γιὰ νὰ δαγκώσει, σαλεύοντας τὴ γλῶσσα. Ἄν κόψετε τὸ φίδι στὴ μέση, ἡ καρδιά του θὰ ἐξακολουθήσει νὰ πάλλεται. Μὴ ἔχιδνα

μπουκιά. Ὅταν ὁμως ἡ μπουκιά ἀρχίσει νὰ μπαίνει στὸ στόμα, εἶναι ἀδύνατον πιά νὰ ξαναβγεῖ. Τὰ μυτερά δόντια εἶναι κυρτωμένα πρὸς τὰ μέσα καὶ γαντζώνονται πάνω στὴ σάρκα τοῦ θύματος πού σὲ κάθε κίνηση τοῦ σαγονιοῦ χώνεται ὅλο καὶ βαθύτερα στὸ λαιμὸ τοῦ φιδιοῦ. Ἀκόμα καὶ νὰ ἤθελε, τὸ φίδι δὲ θὰ μπορούσε νὰ βγάλει αὐτὸ πού ἔχει στὸ στόμα του. Ὁ πεπτικός σωλήνας του εἶναι ἓνας δρόμος μονῆς κατευθύνσεως. Ὅτι μπαίνει δὲν ξαναβγαίνει.

Αὐτό, βεβαίως, ἔχει συχνὰ δυσάρεστες συνέπειες. Ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, στὸ ζωολογικὸ κήπο τοῦ Παρισιοῦ, τὸ δόντι ἑνὸς βόα γαντζώθηκε κατὰ λάθος σὲ μὴ λινάτσα μήκους τριῶν μέ-

Ἕνας τεράστιος κροταλίας. Στὴν ἄκρῃ τῆς οὐρᾶς (ἐπάνω, στὸ κέντρο) διακρίνονται τὰ ὀστένια κρόταλα πού ἐκπέμπουν τὸν χαρακτηριστικὸ ἦχο τοῦ φιδιοῦ.

φίδι δὲν κλείνει ποτὲ τὰ μάτια του. Εἴτε κοιμάται, εἴτε πνίγεται ἀπὸ θυμὸ, ἔχει πάντα τὸ ἴδιο «ἀπλανὲς» βλέμμα.

Μέσα στὸ μικρὸ τοῦ κρανίου δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ μὴ ἀκουστικὴ κοιλότητα. Δὲν ὑπάρχει τύμπανο, οὔτε ἐυσταχιανὴ σάλπιγγα, οὔτε τὸ ἐλάχιστο ἴχνος ἀκουστικῶν ὀργάνων. Τὸ φίδι εἶναι θεόκουφο. Αἰσθάνεται μονάχα τὴς δονήσεις τοῦ ἐδάφους καὶ κρύβεται μόλις ἀντιληφθεῖ τὰ βήματα τῶν ἐχθρῶν του. Δὲν ὑπάρχουν φίδια πού «χορεύουν» στοὺς ἤχους τῆς φλογέρας. Οἱ Ἰνδοὶ γόητες φιδίων χρησιμοποιοῦν ἄλλα κόλπα γιὰ νὰ κάνουν τὰ φίδια νὰ χορεύουν.

Πολλοὶ ἀποροῦν πῶς μετακινεῖται τὸ φίδι χωρὶς πόδια. Τὸ γενικὸ μέσο προωθήσεως τοῦ σπονδυλωτοῦ εἶναι ὁ μοχλὸς — πόδι, φτερούγα ἢ πτερύγιο — στὴ στεριά, στὸν ἀέρα ἢ στὴ θάλασσα. Μονάχα ὁ μυστηριώδης ἑρπυσμὸς τοῦ φιδιοῦ φαίνεται πῶς ἀποτελεῖ ἐξαιρεση. Ἄλλ' ἡ ἐντύπωση εἶναι ἀπατηλή.

γδαρμένη, ξεκοιλιασμένη, μετὰ ὅλα τὰ ἐσωτερικά της ὄργανα βγαλμένα, θὰ ἐξακολουθήσει νὰ σέρνεται, νὰ συσπρέφεται, νὰ δαγκώνει.

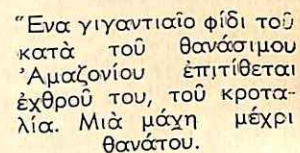
Καὶ ἡ τρομακτικὴ αὐτὴ ζωικότητα δὲν εἶναι τὸ πιδ παραδόξο χαρακτηριστικὸ τοῦ φιδιοῦ. Ὁ τρόπος πού τρέφεται εἶναι ἀκόμα πιὸ ἐκπληκτικός.

ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΟΥ ΧΑΟΥΣ

ΤΑ ΣΑΓΟΝΙΑ του εἶναι κατασκευασμένα κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε τὸ μάσημα τῆς τροφῆς ἀποκλείεται. Κι' ἐπειδὴ τὰ δόντια του δὲν ἐπιτρέπουν τὸν τεμαχισμό τοῦ θύματος, τὸ φίδι εἶναι ὑποχρεωμένο νὰ καταπίνει ὁλόκληρη τὴν τροφή του ἀμάσητη. Κάθε λεία γίνεταί μονάχα μὴ μπουκιά, ποτὲ δύο. Ἄλλ' ἡ φύση πού τοῦ στέρησε τὴ λειτουργία τῆς μασήσεως ἔχει προικίσει τὸ φίδι με σχεδὸν ἀπεριόριστες δυνατότητες καταπόσεως. Τὸ στόμα του διαστέλλεται ὑπερμετρὰ γιὰ νὰ χωρέσει τὴν τεράστια

τῶν. Ὁ μηχανισμὸς τῶν σαγονίων, πού δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐξοδο, ὑποχρεώνει τὸ φίδι νὰ καταπιεῖ σιγὰ σιγὰ ὁλόκληρη τὴ λινάτσα. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦ προξένησε καμμιὰ πεπτικὴ ἀνωμαλία. Γιὰ αὐτὸ πού δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὰ σαγόνια τοῦ φιδιοῦ, τὸ κάνουν τὰ πεπτικὰ ὄργανά του, πού χωνεύουν κάθε ζωικὴ προελεύσεως ὕλικό: Σάρκες, κόκκαλα, κέρατα, ὀστέρα.

Ὁρισμένα φίδια, πού δὲν βλέπουν πέρα ἀπὸ τὴ μύτη τους, παθαίνουν ἀκόμα πιὸ δυσάρεστες περιπέτειες. Συμβαίνει κάποτε δύο φίδια ν' ἀρπάξουν τὴν ἴδια λεία π.χ. ἓνα βατράχι. Τὴν ὥρα πού τὸ βατράχι βρίσκεται κατὰ τὸ ἡμισυ χωμένο στὸ στόμα τοῦ ἑνὸς φιδιοῦ, ἓνα ἄλλο φίδι ἔρχεται βλακωδῶς κι' ἀρπάζει τὸ θῦμα ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη. Καὶ νὰ πού τὰ δύο φίδια βρίσκονται ἀντιμέτωπα κρατώντας τὴν ἴδια λεία, τὴν ὁποία δὲν μποροῦν οὔτε νὰ τεμαχίσουν μετὰ τὰ δόντια τους, οὔτε νὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ στόμα τους λόγω τῆς ἀνατομικῆς κατασκευῆς τῶν σαγονίων

Οἱ διαιτητικῆς συνήθειες
καὶ ἡ ὑγιεινὴ τῶν δοντιῶν

Ἐάν ὅλες οἱ ἀρρώστειες πρόκειται κάποτε νὰ ἐξοφανιστοῦν, ὁ πονόδοντος θὰ ἐξαφανισθεῖ τελευταῖος· Οἱ ὀδοντίατροι δὲν πρόκειται νὰ χάσουν τὸ ψωμί τους! Ἀλλὰ μερικοὶ πολλοὶ ἀπλοὶ κανόνες ὑγιεινῆς μᾶς ἀπιτρέπουν νὰ περιορίσουμε στὸ ἐλάχιστο τοὺς κινδύνους τῆς τερηδόνης.

ΜΙΑ μεσαιωνική παράδοση λέει πως όταν η αγία Έλένη ανέκαλυψε τον αληθινό Σταυρό, το άνθρωπο γένος αμέφισθη με μία... μεϊωση του αριθμού των δοντιών του... Πράγματι μέχρι πριν από εκατό χρόνια, δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνο μιὰ θεραπεία γιὰ τὸν πονόδοντο: Ἡ ἐξαγωγή τοῦ δοντιοῦ. Συνεπῶς, ὅσο λιγώτερα δόντια ὑπάρχουν στὸ στόμα, τόσο λιγώτερο πονοῦν οἱ ἄνθρωποι!

‘Όπότε, τὰ τριανταδύο δόντια μας παραμένουν ακόμα σήμερα ένα από τα πιο εύαίσθητα σημεία του σώματός μας. ‘Ο πονόδοντας είναι μία τυπική «άρρωσταια του πολιτισμού» και μάλιστα... δημοκρατικώτατα κατανεμημένη μεταξύ των ανθρώπων: Στίς χώρες του δυτικού πολιτισμού υπάρχουν ελάχιστοι άνθρωποι που δεν έχουν έπισκεφθεί τουλάχιστον μία φορά τὸν δονοντρίστο. ‘Αν όλες οἱ ἀρρώστειες πρόκειται κάποτε νὰ εξαφανισθοῦν, ὁ πονόδοντας θὰ εξαφανισθεῖ τελευταίος. Οἱ δονοντρίστοι δὲν πρόκειται νὰ χάσουν τὸ ψωμί τους!

Τροφές πολύ ψημένες, πολύ μαλακές ή πολύ πλούσιες, αυτή είναι η αιτία μιάς από τις σπουδαιότερες «κάρρωσεις» των δοντιών, της τερηδόνας. 'Άλλ' ός παρηγορηθούμε: Είναι καλύτερα νά υποφέρουμε αυτή την «κάρρωσεια του πολιτισμού» παρά νά τρώμε σάρκες ωμές καί νά τραχανίζουμε τὰ κόκκαλα όπως οί προϊστορικοί μας πρόγονοι που είχαν γερὰ δόντια! Έξ άλλου, ή ύγιεινή που μάς επιτρέπει νά περισώσουμε στο έλάχιστο τούς κινδύνους τής τερηδόνας είναι πολύ άπλη.

● Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία: Οἱ δια-
τητικὰς μας συνήθειες παίζουν ουσίω-
δη ρόλο στὴν ὑγιεινὴ τῶν δοντιῶν. Μιά
τροφή πλούσια σὲ ἀμυλῶδεις καὶ σακ-
χαρώδεις οὐσίες εὐνοεῖ τὴν τερηδόνα.
Μιά δαίαιτα «ἐλακολικὴ» καθὼς καὶ ἡ
συχνὴ χρῆσιν τῶν μεταλλικῶν νερῶν ἐξω-
πὸ τοῦ τὰ γεύματα, ἀποκαθιστοῦν τὴν
ισορροπία.

● Οί περισσότεροι ειδικοί θεωρούν σήμερα πως η «έλλειψη ασβεστίου» ως αιτία της τερηδόνης είναι ένας μύθος. Οι διατημένες Α, Ο και D που ήταν άλλοτε πολύ της μόδας στη θεραπευτική

τῶν δοντιῶν, ἀποδείχθηκαν ἄχρηστες
γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς τερηδόνας

● Το καλό μάσημα είναι ασφαλώς ένας από τους πρωταρχικούς κανόνες της υγιεινής των δοντιών. Μασάτε τα όλα τις τροφές σας. Προτιμάτε τα σκληρά ψωμιά και τα γερά κρέατα. Μασάτε επίσης — εκτός αν έχετε μια φυσιολογική προκατάληψη κατά της συνήθειας αυτής — μασάτε τσίχλας. Το μάσημα της τσίχλας δυναμώνει τα ούλα και διεγείρει τους σιελογόνους αδένες. Δέ χρειάζεται, βέβαια, να μασάτε από το πρωί ως το βράδυ και αν είστε κάπως περασμένος στα χρόνια, δεν είναι απαραίτητο να μασάτε δημοσία — γιατί η συνήθεια αυτή δε γίνεται κοινωνικά ανεκτή παρά μόνο στα παιδιά και στους εφήβους. Δυό ή τρείς ώρες την ημέρα, στο σπίτι σας, είναι αρκετές για το μάσημα της τσίχλας. Προτιμάτε την άγνη μαστίχα, χωρίς τιμιάτε την άγνη μαστίχα, χωρίς να χαράδρετε περίδωλμα. Άλλα προσέξτε αυτή τη λεπτομέρεια: Άν υποφέρετε από άεροφαγία δεν πρέπει να μασάτε τσίχλα.

● Βουρτσίζετε τὰ δόντια ἔπειτα ἀπὸ κᾶθε γεύμα. Μία φορά την ἡμέρα δὲν εἶναι ἀρκετὴ. Ἡ ἀπούθηση τῶν τροφῶν στὰ μεσοδόντια διαστήματα εἰσὶν ἡ τερηδόνα. Καὶ συμβαίνει ὅτι ἕνα μονόχα μπισκότο ἢ μπισκότα ψαμί ἀφήνει στὰ δόντια τόσο ὑπολείμματα ὅσα κι' ἕνα πλήρες γεύμα.

● Μή θεωρήσετε σχολαστικές αυτές λεπτομέρειες για το βούρτσισμα! Η οδοντόβουρτσα δεν πρέπει να είναι πολύ μαλακή, γιατί τότε δεν καθαρίζει τα δόντια κι' οι τρίχες της αποκαλλώνται και σφηνώνονται στα ούλα. Άλλ' η οδοντόβουρτσα δεν πρέπει να είναι ούτε πολύ σκληρή, γιατί μπορεί να πληγώσει τα ούλα.

● Η σοβαρότερη αρρώστεια των δοντιών, ή πυόρροια, προσβάλλει ούλα. Οι μικρές πληγές που προκαλούνται από την πολύ σκληρή βούρτσισμα μπορεί να μολυνθούν. Τα υπολείμματα των τροφών που εισχωρούν στις μικρές πληγές μπορεί να δημιουργήσουν πόσθημα. Η μόλυνση μπορεί να πε-

χωρήσει στα φατνία όπου στηρίζονται
τὰ δόντια. Καί τότε τὰ δόντια είναι
καταδικασμένα. Τὸ χειρότερο είναι πῶς
ἡ πυόρροια στήν ἐλαφρότερη μορφή
τῆς (οὐλίτιδα) περνάει σχεδὸν ἀπαρα-
τήρητη.

● Ἐν τῷ οὐλᾷ σας ματώνουν εὐκο-
λα, σημαίνει πῶς εἶναι εὐπρόσβλητα
ἀπὸ τὴν πυύροισα. Κι' ἂν ἡ εὐαισθη-
σία τους αὐτὴ παρατείνεται, πρέπει
νὰ συμβουλευθεῖτε τὸν ὁδοντίατρο, ποῦ
θὰ σᾶς δώσει ὠρισμένα ἀντισηπτικά.

● Τὰ εὐαίσθητα ὄντα μπορεῖ νὰ εἶ-
ναι σύμπτωμα μιᾶς γενικῆς ἀναιμίας.
Καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἔπρεπε νὰ
συμβουλευθεῖτε τὸ γιατρὸ ποὺ θὰ σᾶς
ὑποδείξει τὰ κατάλληλα τονωτικά.

● Τα χαλασμένα δόντια μπορούν να προκαλέσουν ρευματισμούς, πονοκεφάλους, άκομα και σοβαρές διαταραχές της όρασεως.

● Το βούρτσισμα των δοντιών είναι μια... σοβαρή επιχείρηση που πρέπει να διαρκέσει τρία ή τέσσερα λεπτά και όχι μόνο μερικά δευτερόλεπτα... εκτός αν σας αρέσει να κοροϊδεύετε τον εαυτό σας. Βουρτίζετε καλά όλες τις όψεις των δοντιών και όχι μόνο αυτή που σας δίνει άραίο χαμόγελο. Η έλλογη της οδοντοπάστας δεν έχει καμία σημασία, είναι όλες ίδιες, εκτός αν ο γιατρός όρισει έναν ειδικό αντισηπτικό τύπο.

● 'Εδώ και δέκα χρόνια πολλές μεγάλες αμερικανικές πόλεις διανέμουν νερό που περιέχει ένα χημικό στοιχείο για την πρόληψη της τερηδόνος: Τ ο φθόριο. Ο έμπλουτισμός του νερού μ ε φθόριο μελετήθηκε προσεκτικά και, σ πολυ μικρές ποσότητες, δέ βλάπτει το θόλου τόν οργανισμό σέ καμμία ηλικία.

Στις πόλεις που διανέμουν φθοριοϋ
νερό παρατηρήθηκε μείωση των κρου
σμάτων τερηδόνας κατά 65%. Τώρα μι
λετάται η εισαγωγή της προληπτική
αυτής μεθόδου σε πολλές ευρωπαϊκές
πόλεις. Τονίζουμε ωστόσο πως η μέθ
οι είναι προληπτική και όχι θεραπευ
τική. Οί φθοριοϋχοι οδοντοπαστες
φέρνουν κανένα αποτέλεσμα. Το φθορί
ωφελει κυρίως τα παιδιά.

● Ἀκολουθήστε τοὺς κανόνες τῆς ὑγιεινῆς ποὺ δώσαμε πρὸ πάντων καὶ μεθεῖς τοὺς στὰ παιδιὰ. Τουλᾶχιστον δι-
 θωροῦσά τους τὴν ἡμέρα εἶναι ἀπαρ-
 τητα. Ἀπαραίτητες εἶναι καὶ δυὸ ἐπ-
 σεις ὁδοντιατρικῆς ἐπιθεωρήσεις, ἑ-
 κὲ ἂν νομίζετε ὅτι τὰ δόντια σας
 εἶναι γερά.

● Και θυμηθείτε πώς οι μικροε-
χλήσεις αυτές είναι προτιμότερες α-
π' τη σκληρή θεραπευτική που έπρεπε να
ο τσάρος Πέτρος ο Μέγας στους ύπη-
ρους του: Μὲ τὸν παραμικρὸ πονόδου-
καὶ χωρὶς ἀνάσθησις, κάθε ὑπο-
δόντι ἔπρεπε νὰ ξεριζώνεται κατὰ δι-
αγνὴν τοῦ τσάρου!

ΟΙ ΜΑΝΤΟΝΕΣ
ΤΟΥ ΡΑΦΑΕΛΟ

Ὁ μέγας ζωγράφος
τῶν ἀγγελικῶν μορφῶν

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

Κανένας άλλος ζωγράφος δὲν ἔχει ἐκφράσει τὴν ἀνθρώπινη ὁμορφιά τόσο τέλεια, ὅσο οὐ Ραφαέλο. Ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῆ, ποὺ ἔλαμψε τόσο φωτεινά ὅταν ἡ Ἀναγέννηση εἶχε φέρει τὴ ζωγραφικὴ στὸ ἀπόγειό της, ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ καταπληκτικότερα φαινόμενα στὴν ἱστορία τῆς Τέχνης. Στὴ σύντομη ζωὴ του οὐ Ραφαέλο χάρισε στὴν ἀνθρωπότητα μερικά ἀπὸ τὰ ὑπέρτατα ἀριστουργήματα τῆς ζωγραφικῆς καὶ οἱ Μαντόνες του μὲνουν ἀνυπέρβλητες κορυφές τῆς Τέχνης. Ὅπως οὐ Μότσαρτ ἦταν ἡ ἴδια ἡ μουσικὴ, ἔτσι οὐ Ραφαέλο ἦταν ἡ ἴδια ἡ ζωγραφικὴ.

Ο ΡΑΦΑΕΛΟ Σάντσιο ντὶ Ούρμπι-
νο — πού ἔχει μείνει γνωστός μέ-
τὸ μικρὸ τὸ ὄνομα: Ραφαέλο —
γεννήθηκε στὸ Ούρμπινο τῆς Ἰταλίας
τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1483. Ὁ πα-
τέρας του ἦταν ὁ Τζιοβάννι ντὶ Σάντι,
ἕνας μέτριος ζωγράφος, ἀλλὰ ἔξυπνος
καὶ καλλιιεργημένος ἄνθρωπος. Αὐτὸς
ἔδωσε στὸ γιό του τὰ πρῶτα μαθήμα-
τα ζωγραφικῆς. Γρήγορα, ὅμως, εἶδε ὅ-
τι δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ διδάξει ὥπως
ἔπρεπε τὸ γιό του καὶ ἀποφάσισε νὰ
τὸν ἀσκήσει στὸν Πιέτρο Περουτζίνο,
πού τὸν θεωροῦσαν πρῶτο ζωγράφο τῆς
ἐποχῆς του. Ὁ Περουτζίνο δέχθηκε νὰ
πάρει κοντά του τὸ νεαρὸ Ραφαέλο καὶ
ὅταν εἶδε τὰ σκίτσα του ἐνθουσιασθήκε
καὶ σχημάτισε ἀμέσως γιὰ τὸ μαθητὴ
του μιὰ γνῶμη, πού τὸ μέλλον τῇ δι-
κίῳσε.

“Όταν ο Ραφαέλο ήταν μαθητής του Περουτζίνο μίμωσα την τεχνοτροπία του δασκάλου του με τόσο ακρίβεια, ώστε να είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανένας τα έργα τους. Αυτό αποδείχεται από μία «Ανάληψη» στην Πετρούτσια. Όλοι θα τη νόμιζαν πίνακα του Περουτζίνο, είναι όμως του Ραφαέλο. Στην Τσιπτά ντι Κατέλλο ο Ραφαέλο ζωγράφισε αρκετά έργα που, αν δεν είχαν την υπογραφή του, θα μπορούσαν ν’ αποδοθούν με βεβαιότητα στον Περουτζίνο.

Η «ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»

ΕΝΩ ὁ Ραφαέλο ἀποκτοῦσε φήμη μ' αὐτὰ τὰ ἔργα του, ἓνας φίλος του, εἶχε ἀναλάβει νὰ ζωγραφί-

σει τη διεθλοθήκη του Πάπα Πίου ΙΙ στη Σιένα. Ο φίλος αυτός, ο Πιντορρίκκο, πήρε μαζί του το Ραφαέλο. Ο Ραφαέλο έκανε τὰ σχέδια γιὰ τὴ διακόσμηση καὶ θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐργάζεται ἐκεῖ, ἂν δὲν εἶχε μάθει γιὰ τὸ σχέδιο τοῦ Λονάρδου Ντὰ Βίντσι, τὴ μεγάλη αἰθουσα τοῦ παλατιοῦ στὴ Φλωρεντία καὶ γιὰ τὸ σχέδιο τῶν «Γυμνῶν . Λουομένων» τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Φλεγόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἰδεῖ αὐτὰ τὰ σχέδια, ὁ Ραφαέλο παρότρυνε τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἀνέση του καὶ πῆγε στὴ Φλωρεντία.

Στὴ Φλωρεντία μελέτησε τοὺς πίνακες τοῦ Μαζάτσιο. Οἱ πίνακες αὐτοὶ καὶ ὅ,τι εἶδε στὸ ἔργο τοῦ Λεονάρδου καὶ τοῦ Μιχαῆλ Ἀγγέλου τὸν βοήθησαν νὰ κάνει μεγάλες προόδους στὴν τέχνη. Συνέβηκε στενὰ μὲ τὸ Φρά Μπαρτολομέο νὰ Σάν Μάρκο καὶ μιμήθηκε τὰ χρώματά του. Καὶ δίδαξε στὸ Φρά Μπαρτολομέο τοὺς νόμους τῆς προοπτικῆς πὺ ἐκεῖνος δὲν τοὺς εἶχε ὑπ' ὄψει τοῦ.

‘Ο Ραφαέλο ἔφυγε ἀπὸ τῆ Φλωρεντίας ἐπειδὴ ὁ Μπραμάντε ντὶ Οὐρμπινο, πού ἦταν τότε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Πάπα, ‘Ιουλίω τοῦ ΙΙ καὶ ἦταν μακρυνὸς συγγενὴς καὶ συμπολίτης τοῦ Ραφαέλο, τὸ ἔγραψε ὅτι εἶχε πείσει τὸν Πάπα ν’ ἀναθέσει στὸ Ραφαέλο τὴ διακόσμηση μερικῶν νέων αἰθουσῶν στὸ Βατικανό. Ἐκεῖ ὅμως ὁ Ραφαέλο βρῆκε ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὶς αἰθουσὲς εἶχαν ἤδη διακοσμηθεῖ μὲ τοιχογραφίες ἀπὸ διαφόρους γνωστὸς ζωγράφους, ὅπως ἀπὸ τὸν Πιέρο Τέλλα Φραντζέσκο, τὸ Σινιορέλλι καὶ ἄλλους.

Ὁ Πάππας Ἰούλιος δέχθηκε τὸ Ραφα-
ῆλο μὲ πολλὰ καλωσύνη. Ὁ Ραφαῆλο
ἄρχισε νὰ ζωγραφίζει, στὴν αἰθουσα
τῆς Σενιατούρας, μιὰ τοιχογραφία μὲ
θέμα τὴ συνδιαλλαγὴ τῆς Φιλοσοφίας
καὶ τῆς Ἀστρολογίας μὲ τὴ Θεολογία.
Εἶναι τὸ περίφημο ἔργο του «Ἡ Σχολή
τῶν Ἀθηνῶν», ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα
ἀριστουργήματά του. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἦ-
ται τόσο τέλει ἀπὸ κάθε ἄποψη, ὥστε
ὁ Ραφαῆλο ἀπέδειξε τὴν ὑπεροχὴ του
ἀπέναντι σ' ὅλους τοὺς ζωγράφους. Ἡ
τοιχογραφία ζωγραφίσθηκε μὲ τόσο λε-
πτοκ' ἁρμονικὸ τρόπο, ὥστε ὁ Πάππας
Ἰούλιος ἀποφάσισε νὰ καταστραφῶν
ἀμέσως ὅλοι οἱ ἄλλοι πίνακες, παλαιοὶ

ἢ καινούργοι, ὥστε ὁ Ραφαέλο μόνος
νὰ ἔχει τὴ δόξα νὰ ἰδεῖ ὅτι τὸ ἔργο
του εἶχε προτιμηθεῖ ἐπάνω ἀπ' ὅλα τὰ
ἄλλα.

Ὁ Ραφέλο
(Αὐτοπροσωπογραφία)

Ο **ΡΑΦΑΕΛΟ**, μολονότι διάσημος πλέον και μυημένος στην αρχαιότητα, δεν είχε ακόμα διαμορφώσει το προσωπικό ύφος του. Μιά μέρα, ο Μπραμάντε, τὸν πήγε νὰ ἰδεῖ τὴν ἀτελείωτὴν ἀκόμα Καπέλλα Σιστίνα, ἐνῶ ὁ Μιχαὴλ ἄγγελος ἀπουσίαζε στὴ Φλωρεντία. Ἀμέσως ὁ Ραφαὴλ ξαναζωγράφισε τὴ μορφὴ τοῦ προφήτη Ἠσαΐα γὰρ τὴν εἶχε τελειώσει στὴν ἐκκλησίαν Σάν Ἀγκοστίνου καί, στὸ ἔργο αὐτό, ἐπιφωτίσθηκε τόσο πολὺ ἀπὸ ὅτι εἶχε ἰδεῖ στὶς τοιχογραφίες τοῦ Μιχαὴλ ἄγγελου ὥστε ἡ τεχνოτροπία του ἔγινε πολὺ πλαστύτερη καὶ ἀπέκτησε φανερὰ μεγαλύτερη μεγαλοπρέπεια. Ὅταν, ὁ Μιχαὴλ ἄγγελος εἶδε ἀργότερα τὸ ἔργο τοῦ Ραφαὴλ, νόμιζε ὅτι ὁ Μπραμάντε τὸν εἶχε ἀδικήσει γιὰ νὰ βοηθηθεῖ τὴ φήμῃ τοῦ Ραφαὴλ.

Λίγο αργότερα, ο Ἀγκουστίνο Κί-
τζι, ένας πάμπλουτος έμπορος τής Σι-
ένας, παράγγειλε στο Ραφαέλο να ζω-
γραφίσει μιὰ ἐκκλησίαν ἐπειδὴ ὁ Ραφα-
έλο εἶχε φιλοτεχνήσει σὲ μιὰ αἴθουσα
τοῦ παλατιοῦ του — τῆς Φαρνεζίνα —
μιὰ τοιχογραφία ποὺ παρίστανε τὴ
νύμφη Γαλάτεια νὰ σέρνεται ἀπὸ δελ-
φίνια καὶ νὰ περιστοιχίζεται ἀπὸ τρί-
πωνες. Ὁ Ραφαέλο ζωγράφισε τὴν τοι-
χογραφία μὲ τὴν καινούργια τεχνολο-
γία τοῦ καὶ ἔβαλε σ' αὐτὴν μερικoὺς ἀπὸ
τοὺς προφῆτες καὶ τὶς σίβυλλες πρὶν
ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλος ἐπιδειξτεῖ ὠλοκλη-
ρωμένο τὸ ἔργο του στὴν Καπέλλα Σι-
στίνη. Οἱ μορφὲς αὐτὲς θεωροῦνται οἱ
καλύτερες καί, ἀπὸ τὶς πάμπολλες ὡ-
ραίες, οἱ ὠραιότερες ποὺ ζωγράφισα
ποτέ ὁ Ραφαέλο.

Ἡ φήμη του καὶ οἱ ἀνταμοιβές του τοῦ ἔφερνε μεγάλωσαν πολύ καὶ ὁ Ραφαέλο ἔχτισε ἕνα παλάτι στὸ Μπόργκο Νουόβο ποὺ διακοσμήθηκε ἀπὸ τὸν

Μπραμάντε. 'Η φήμη του είχε φτάσει στη Γαλλία και στη Φλάνδρα και ο μεγάλος Γερμανός ζωγράφος και χαράκτης Άλμπρεχτ Ντύρερ, μιά από τις κορυφαίες καλλιτεχνικές μεγαλοφυΐες της εποχής του, έκδηλυνε με πρωτότυπο τρόπο το θαυμασμό του στο Ραφαέλο: Του έστειλε μια αυτοπροσωπογραφία του, ζωγραφισμένη σε λεπτότατο πανί, ώστε η εικόνα να φαίνεται κι' από τα δύο μέρη. Τα χρώματα ήταν ανοιχτά. 'Ο Ραφαέλο έστειλε στον Ντύρερ μερικούς δικούς του πίνακες.

'Η χαρακτηριστική του Ντύρερ έκανε το Ραφαέλο ν' αναθέσει στο Μαρκαντόνιο Ραϊμόντι της Μπολόνια να κάνει χαλκο-

'Η «Μαντόνα Ντέλ Κορντελλίνο» (Λεπτομέρεια). Ένας από τους περιφημότερους πίνακες του Ραφαέλο.

γραφίες από τα έργα του. 'Η επιτυχία ήταν τέτοια που ο Ραφαέλο παρήγγειλε στο Ραϊμόντι να κάνει χαλκογραφίες από πολλά παλιά έργα του. Άρκετς από τις χαλκογραφίες αυτές ο Ραφαέλο τις χάρισε στο μαθητή του 'Ιλ Μπαβιέρο, κηδεμόνα μιάς γυναίκας στην οποία ο Ραφαέλο έμεινε άφωσιωμένος ως την ημέρα του θανάτου του. Έκανε το πορτρέτο της, τον περίφημο πίνακα «Λά Ντόνα Βελάτα». ('Η Κυρία με τον πέπλο).

ΟΙ «ΜΑΝΤΟΝΕΣ» ΤΟΥ

Ο ΡΑΦΑΕΛΟ έσοκολούθησε να εργάζεται στο Βατικανό, ζωγραφίζοντας, διακοσμώντας και σχεδιάζοντας μεγαλόπρεπες σκάλες και στοές. Του είχε ανατεθεί η επίδραση όλων των έργων που θα γίνονταν στο παπικό παλάτι.

'Ο Ραφαέλο έκανε τα σχέδια αρκετών παλατιών στη Ρώμη και στη Φλω-

ρεντία: 'Οπως και ο Μιχαήλ Άγγελος, ήταν κι' αυτός όχι μόνο ζωγράφος, αλλά και αρχιτέκτονας.

'Ο Ραφαέλο ζωγράφιζε πολλούς πίνακες που του είχαν παραγγελθεί από τη Γαλλία. 'Ένας απ' αυτούς, που παριστάνει τον Αρχάγγελο Μιχαήλ να πολεμά με το διάβολο, είχε παραγγελθεί από το βασιλιά Φραγκίσκο Ι και βρίσκεται τώρα στο Λούβρο. Το έργο αυτό ήταν τόσο τέλει, ώστε ο Ραφαέλο ανταμείφθηκε πλουσιοπάροχα. Ζωγράφιζε επίσης τα πορτρέτα της Βεατρίκης της Φερράρας και άλλων γυναικών προ πάντων δε της γυναίκας που αγαπούσε.

Λεονάρδο και στο Μιχαήλ Άγγελο.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑΣ

Ο ΡΑΦΑΕΛΟ — που πέθανε τόσο νέος: 37 χρόνων, το 1520 — είχε ευγενικά αισθήματα και εύρισκε αγάλλισα στη συντροφιά των γυναικών. 'Ηταν μάλιστα γλεντζές: Άγαπούσε με πάθος τις απολαύσεις της ζωής. Λέγεται ότι ο στενός φίλος του Άγκοστίνο Κίτζι του είχε αναθέσει να ζωγραφίσει το πρώτο πάτωμα του παλατιού του, αλλά ότι ο Ραφαέλο ήταν τόσο απορροφημένος από τον έρωτά του για την αγαπημένη του, ώστε ο Άγκοστίνο, στήν απελπισία του ότι οι τοιχογραφίες δεν θα τελείωναν ποτέ, κάλεσε την έρωμένη του Ραφαέλο να πάει και να εγκατασταθεί στο παλάτι. Και τότε, ο Ραφαέλο, έχοντας πλάι του την αγαπημένη του, τελείωσε τις τοιχογραφίες.

'Ο καρδινάλιος Μπιμπιένα, στενός φίλος του Ραφαέλο, τον πίεζε να νυμφευθεί. 'Ο Ραφαέλο δεν έφερνε αντίρρηση, αλλά διαρκώς ανέβαλλε. Στο τέλος δέχθηκε ν' αρραβωνιασθεί την ανεψιά του καρδινάλιου, αλλά εξακολουθούσε ν' αναβάλλει διαρκώς το γάμο. Τα κίνητρά του ήταν τρία: Γιατί λεγόταν ότι ο πάπας Λέων Χ σκόπευε να τον άναμείψει για το έργο του άπονέμοντάς του τον τίτλο του καρδινάλιου. Και δεν θα μπορούσε να γίνει καρδινάλιος αν ήταν έγγαμος. Στο μεταξύ, έξ άλλου, ο Ραφαέλο δεν είχε πάψει να είναι άφωσιωμένος στη γυναίκα που από χρόνια αγαπούσε — και που την αγαπούσε ως το τέλος. 'Ο έρωτάς του αυτός ήταν η μεγάλη αισθηματική περιπέτεια της ζωής του.

Μιά μέρα, επιστρέφοντας από μια από τις μουσικές επισκέψεις που έκανε συχνά στην αγαπημένη του, ο Ραφαέλο άρρώστησε ξαφνικά: Παρουσίασε ύψηλο πυρετό και οι γιατροί νόμισαν ότι ήταν κρουλόγημα. Του έκαναν άφ αίμαξη με αποτέλεσμα να εξαντληθεί, ενώ ο οργανισμός του χρειαζόταν τόνωση. 'Ο Ραφαέλο, βλέποντας ότι η κατάστασή του χειρότερη, έκανε τη διαθήκη του και, σαν καλός Χριστιανός, άποιμάκρυνε την έρωμένη του από το σπύτι του, αλλά της άφησε αρκετή περιουσία για να ζήσει άνετα. Την υπόλοιπη περιουσία του — που ήταν μεγάλη — τη μοίρασε στους μαθητές του. 'Επειτα εξωμολογήθηκε και πέθανε την ημέρα που είχε γεννηθεί: Μεγάλη Παρασκευή. 'Ηταν μόλις 37 χρόνων. Οι σύγχρονοί του τον άνωμαζαν «ο θεϊκός ζωγράφος». 'Ο χρόνος του χάρισε την άθανασία. 'Ωραίος κι' ευγενικός, ήταν, όσο ζούσε, ο αγαπημένος των γυναικών της Φλωρεντίας και της Ρώμης και είχε, οτι ήθελε: Πλούτο, δόξα, φίλους, θαυμαστές, χλιδή και δύναμη. 'Η παρωγαγωγικότητά του ήταν εκπληκτική και η ποικιλία της τεχνολογίας του είναι φαινόμενο στην ιστορία της ζωγραφικής. Γρήγορα, η προσωπικότητά του βρήκε τη δικιά της πρωτότυπη έκφραση και το ύφος της. Και τότε έδωσε τα μεγαλύτερα άριστουργήματά του. Μερικά απ' αυτά είναι από τα άωραιότερα και τελειότερα έργα που χάρισε ποτέ καλλιτέχνης στην ανθρωπότητα.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

Ρεζά Παχλεβί Ο ΙΔΡΥΤΗΣ της Περσικής δυναστείας

Μιά καταπληκτική φυσιογνωμία που ξεκίνησε γαϊδουρολάτης, σταδιοδρόμησε στον στρατό, και κατώρθωσε να επιβάλει την προσωπική του θέληση σε μιά άποδιωργανωμένη χώρα, ξυλοφορτώνοντας τα μέλη του ύπουργικού του συμβουλίου, όταν δεν μπορούσαν ν' άνταποκριθούν στις έντολές του. Οί γυναίκες του βασιλείου του, λιποθυμούσαν από τον τρόμο, μόλις τον αντίκρουζαν!

Β. ΣΚΟΜΑΣΤΕ στα 1905.

'Ο περσικός στρατός έλέγχεται από Βρετανούς αξιωματικούς, κάτω από την ύψηλή ηγεσία του Λόρδου Άϊρονσάιντ. Αυτός, στο διάστημα μιάς έπιθεωρήσεως, έντυπωσιάζεται απ' το μεγαλόπρεπο παράστημα ενός τριαντάρη ύπαξιωματικού των Κοζάκων, με άρρενωπά και κανονικά χαρακτηριστικά, με μάτια ανοιχτόχρωμα.

— Πώς λέγεται αυτός ο ύπαξιωματικός; ρωτάει ο Άγγλος στρατηγός.

— Ονομάζεται Σαβάντ — Κουχί, δήλωσε πως γενήθηκε στα 1878, είναι γιός ενός καταστραμμένου άρχοντα, του Άμπάς Άλή Χάν. 'Οπως φαίνεται απ' τ' όνομά του, προέρχεται απ' το Σαβάντ Κουχί, της επαρχίας του Μαζανταράν.

— Οί βαθμοί του; — Περιήγος ίππέας, θαρραλέος, πειθαρχικός, έχει μεγάλο επιβάλλον στους άνδρες του.

— Γιατί δεν τον προτείνετε για τη σχολή των άξιωματικών; — Δεν έφέρει ούτε γραφή, ούτε άνάγνωση.

— Τι κρίμα! Σε λίγο, ο λόρδος Άϊρονσάιντ είχε λησμονήσει το έπεισόδιο. 'Η άνησυχητική κατάσταση της Μέσης Ανατολής, του δημιουργού σε τόσες έγνοιες.

Τ Ο Μαζανταράν είναι μιά απ' τις τρεις επαρχίες του Ιράν, που βρίσκονται στην Κασπία Θάλασσα. Έχει βελσκει η Τεχεράνη. Οί άνδρες του Μαζανταράν είναι ξα-

κουστοί για την όμορφιά και τη γενναϊότητά τους. Είναι τραχεία παλληκάρια και γίνονται οί καλύτεροι στρατιώτες, ή οί τρομερότεροι ληστές της αυτοκρατορίας.

Μιά παράδοση βεβαίωσε πως ή οικογένεια του Σαβάντ — Κουχί, προερχότανε από έναν πολεμιστή του Μεγ. λου Άλεξάνδρου. Γιατί όχι;

Τα μοναδικά της, όμως, πλούτη ήταν οί άναμνήσεις κι' ή τιμή. Έτσι που αιδώς ο άρχος κοζάκος είχε άρχισει τη ζωή του, σαν γαϊδουρολάτης.

Πεδίο μάχης των Άγγλων — ρωσο — τούρκων, ή Περσία βγαίνει απ' το Μεγάλο πόλεμο, καταστραμμένη, ματοκυλισμένη. 'Η πείνα, οί έπιδημίες άποδεκατίξουν τις επαρχίες του Νότου. Για να συμπληρωθούν οί δυστυχίες ο Κνόντ ντ' Άρσν κι' άλλοι άνεκάλυπτοι τηγνές πετρελαίου, που διαμφορβήσυν οί Ρώσοι κι' οί Έγγλέζοι.

'Η κυβένηση βρίσκεται σε πλήρη άναρχία. Οί πολιτικοί εξαγοράζονται διαδοχικά απ' τους εκάστοτε ίσχυρούς. 'Ο λαός πεδάλνει της πείνας. Όλες οί περιοχές βρίσκονται κάτω απ' την τρομοκρατία των ληστών. Στην Τεχεράνη είναι άδύνατο να βγει κανείς μόλις πέσει ή νύχτα, δίχως νάχει άπλισμένη συνοδεία.

'Απ' τα 1794, ή δυναστεία (τουρκικής καταγωγής) των Καντιζό βασιλεύει στην αυτοκρατορία. 'Απ' τα 1909, ο άπολυαρχισμός της περιορίζεται δηθεν από ένα σύνταγμα, το Μετζλίς.

'Η Περσία, είναι ο άσθενής της Μέσης Ανατολής. Στις 9 Αύγουστου του 1919, ο Βρεταννός πρεσβευτής, ο σερ Πέρου Κόξ, επιβάλλει ένα προτεκτοράτο στο Σάχη Άχμέτ και στο δεξί του. Οί Ρώσοι άπειλούν πόλεμο. Οί Βρεταννοί βάζουν νερό στο κρασί τους. 'Τότερα από μερικές δολοφονίες, οί Έγγλέζοι άργανώνουν μυστικά μιάν επανάσταση, που διενθύνεται από έναν φιλόδοξο δημοσιογράφο, τον Σεγιέντ Ζιαεντίν.

Για να θριαμβεύσει ο Ζιαεντίν ενώνεται μ' έναν στρατιωτικό που το γόητρό του είναι άσπλο: τον στρατηγό Ρεζά Παχλαβί, παλιόν ύπαξιωματικό των Κοζάκων, που κέρδισε με το σπαθί του ολους τους βαθμούς του άξιωματός του. Έξακολουθεί να είναι, όμως άναλφάβητος.

Αυτοί οί δύο, παίρνουν την ισχύ, δίχως να συναντήσουν μεγάλες δυσκολίες. 'Ο Σάχης, ένας εκφυλισμένος, ιρέμοντας απ' το φόβο, τους αφήνει να κάνουν, ό,τι θέλουν.

'Η δικτατορία του Ζιαεντίν κρατάει άκριβώς έκατό μέρες. (22 Φεβρουάριου — 25 Μαΐου 1921).

Ποιός τον άντικαθιστά; 'Ο στρατηγός Παχλαβί, που τον έξορίζει στην Εύρώπη.

'Ο παλιός Κοζάκος αυτονομάζεται άμέσως άρχιστοάτης, ύστερα ύπουργός των στρατιωτικών, ύστερα πρόεδρος του Συμβουλίου.

'Ετσι, λοιπόν, στις 13 του Οκτωβρίου 1925, ρίχνει απ' το θρόνο του τον Σάχη Άχμέτ. Στις 12 του Δεκέμβρη ο στρατηγός Ρεζά άνακηρύσσεται αυτοκράτορας. Το ψήφισμα αυτό των βουλευτών πραγματοποιεί τον ζωηρό πόθο όλων των τίμιων Περσών.

Το πρόγραμμα του Σάχη Ρεζά Παχλαβί είναι σαφές: Να μπει τάξη και να ξεφύγουν απ' τους ξένους κηδεμόνες.

'Η πρώτη του φροντίδα είναι ν' άνακηρυχθεί Σάχης του Ιράν κι' όχι πια της Περσίας, για ν' αποδείξει έτσι, πως άρχει σ' όλο το Ιρανικό όροπέδιο, στο Άφγανιστάν κι' ένα μέρος του Ιράκ.

Τ Ο Ιράν είναι άρρωστος. Θελήσανε έναν άφέντη; Τόν άπόκτησαν! Έκτελει άμέσως όλους τους διε-

φθαμένους δημοσίους υπαλλήλους. Εκκαθαρίζει τις πόλεις και τα χωριά απ' τους ληστές, δεν δελεάζεται απ' τους Εθνωπαίους πράκτορες, χειρίζεται ίσως προς ίδιους τοις ιδιοκτητές των πετρελαι-σπηγών, και χτυπάει με το μπασιτούνι τον τοις ύποπτοίς του όταν οι διατα-γές του δεν εκτελούνται άρχετα γρήγο-ρα.

Αν ποτέ ή έκφραση εξωτική όρμη, μπο-ρεί να εφαρμοσθεί σ' ένα ανθρώπινο πλά-σμα, σίγουρα ο Σάχης ήτανε ή πιο τέ-λεια ένσάρκωση. Τρώει σα λύκος, δαμά-ζει ο ίδιος τ' αλόγα του, και το γέλιο του κάνει να τρίζουν τα κρόσταλλα του πα-λατιού του. Έμπνέει τέτοιο τρόμο, ώστε σε επίσημες δεξιώσεις, οι γυναίκες των άνωτάτων υπαλλήλων λιποθυμούν την ώ-

στοσύνη στο γιατρό του, τον καθηγητή Σάιντ — Μαλέκ, που έχει σπουδάσει στο Παρίσι, και που ή τιμιότητα του είναι άνάλογη προς τις γνώσεις του.

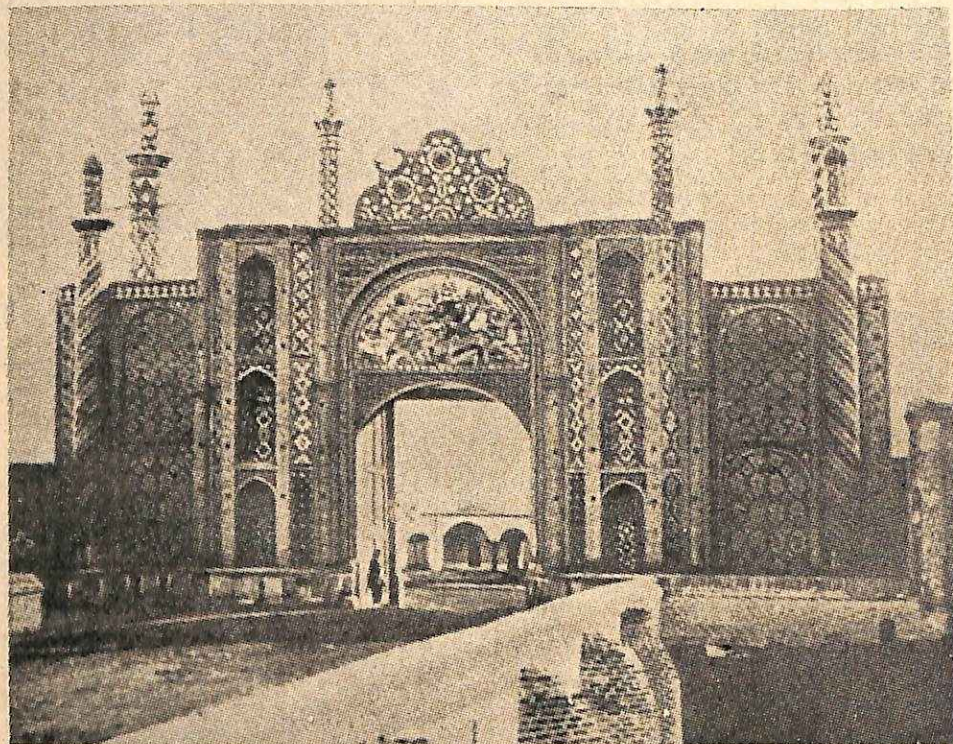
— Σάιντ, κουνήσου. Φέρε εδώ πόσιμο νερό. Σ' έξουσιοδοτώ. Δίνε του, τδ παρ-μα έπειγεί.

Νά, λοιπόν, που ο χειρουργός μας ε-χρίσθη υδρολόγος μηχανικός. Τά κατα-φέρει τόσο καλά, που άνακαλύπτει μιá πηγή άφθονη και καθαρή.

Τήν βαφτίζουν "Αμπ — Άλη (νερό του προφήτη Άλη), κι' ένα τέλειο σύ-στημα διανομής, έξυπηρετεί όλες τις σύ-νοικίες της πρωτεύουσας.

Περνάνε μήνες.. Κι' ένα ώρατο πρωί, δέν πάραυτα πια νερό!

Φουρκισμένος ο Σάχης, τά βάζει με το

Η Τεχεράνη είναι μιá μοντέρνα πολιτεία, έχει όμως διατηρήσει την ι-διότυπη αρχιτεκτονική της μορφή στις μεγαλοπρεπείς πύλες της πό-λεως.

ρα που υποκλίνονται μπροστά του.

Τίποτε δέν μπορεί να του αντίσταθεί, τίποτε. Ο λαός ανατριχιάζει από θανα-μασμό, σ' αντίκρυμά του: Άποτελεί την άνάσαση των μυθικών ήρώων του Φιρ-τουζί.

Σε μιá χώρα, όπου ή πολιτική δια-φθορά, είχε ξεελιχθεί σ' έθνικό θεσμό, ο πανίσχυρος αυτός παραμένει έξω από συμπερόντα. Μέσα σ' άνάκτορά του, έξακολουθεί να ζει όπως σε στρατιωτικό παράπηγμα. Στην πατρίδα της άπόλυτης εμπειρίας, ο γίγας αυτός βρίσκεται σ' ο-πόδι, είκοσι ώρες τή μέρα. Κι' ακόμα, με μεγάλη μυστικότητα, στα σαρανταχά του χρόνια, μαθαίνει ανάγνωση και γρα-φή. Παραμένει άγνός, σοβαρός, εϋθύς στους τρόπους του.

Η Τεχεράνη, πόλη τεράστια με 800.000 κατοίκους, δέν έχει πόσιμο νερό. Ο Σά-χης, έχει μιάν άπόλυτη κι' αξία έμπι-

γιατρό και φίλο του και σηκώνοντας το μπασιτούνι, ζητάει έξηγήσεις.

— Κύριε, έγινε σεισμός στο βουνό.

Σπάσανε οι σωλήνες.

— Σκασίλα μου.

— Μά...

— Στη φυλακή, ίσαμε να ξανάρσει το "Αμπ — Άλη.. Σεισμός; Άνυπακοή.

Κι' ο αγαθός γιατρός πέλασε μερικές δοσμάδες στο ύγρο άχυρόστρωμα, όπου να γίνουν οι επιδιορθώσεις. Έξέ άλλου, βγαίνοντας, δέχτηκε ένα ύπουρικό χα-τοφόρα και τον τίτλο του Έξοχότα-του.

Ο Ι λεωφόροι αντικατέστησαν τους δαυδάλους των παζαριών και των άδιεξόδων. Αυτό έπληξε ένα απ' τά έπιτεύγματα του Σάχη Ρεζά. Περπα-τούσε στους δρόμους της πρωτεύουσας

και σημείωνε με το δάχτυλό του δυό μακρονά σημεία.

— Μιά λεωφόρο, εκεί, άμέσως...

Τήν ίδια ώρα οι έργατες οίχονταν στη δουλειά.

Ανάμεσα στα κολοσιαιά, αλλά δίχως χαρακτήρα χτίρια, το σημαντικότερο ε-ίναι το ύπουργείο Δημοσίας Τάξεως... Γνωρίζοντας καλά τους συμπατριώτες του, ο αυτοκράτορας ίδρυσε μιάν κρα-τική αστυνομία, που είχε κάθε έξουσία.

Άλλά όλη ή στοργή του γέρο — Κο-ζακοι, στρεφόταν στο στρατό. Ένας μεγάλος αριθμός των νέων αξιωματικών, είχε εκπαιδευθεί στο Σαίν — Σιρ της Γαλλίας.

Αδτές οι δυό δυνάμεις κατέπνιγαν κάθε αντίθεση. Καί, πρώτ' απ' όλα, την αντίθεση των ιερέων, που ο Σάχης θεωρούσε άποκοιπές, έμεταλλευτές του φ.ωχού κοσμάκι. Άπαγόρευε τις αίμα-τηρές λειτουργίες, κι' έθεσε τον κληρο-κό παρακολούθηση. Άντιθετα, έβλεπε πάντα με καλό μάτι τή μορφωτική ερ-γασία των καθολικών.

Απ' την άλλη μεριά, κα έχτισε τις γυ-ναίκες, απαγορεύοντας το τσαντόρ, αυτό το μαύρο πέπλο που τύλιγε όλες τις Περ-σίδες σαν σακιά... και που ώρα ξανα-γυρίζει στη μόδα!

Οι δυτικές δυνάμεις έξακολουθού-σαν τις δολοπλοκίες τους γύρω απ' τά περσικά πετρέλαια. Αδτός μι-σοῦσε τους Άγγλους, διψοτούσε στους Ρώσους και, παίζοντας μεταξύ τους ε-να ελλύγιστο παιχνίδι, σιγούρευε τή δι-κή του άνεξαρτησία δάζοντας όλους άν-τιμέτωπους άναμεταξύ τους.

Γνωρίζοντας όμως τις άνάγκες της εποχής του, ήθελε να πλουτίσει το Ι-ράν με όλα τά τεχνικά μέσα της Δύσε-ως, δίχως, ωστόσο, να χάσει ή πατρίδα του το πνεῦμα της και τις παροπαρά-δοτες γνώσεις της. Έτσι, λοιπόν, στέλνει τους καλύτερους πολίτες σ' ες μεγάλες σχολές της Εϋρώπης, και ιδρύει ένα παν-επιστήμιο στην πρωτεύουσά του, προσ-καλεί ξένους καθηγητές, και παρ-χίζει να έμφυσήσει τή μεγάλη βιομηχανία στην πρωτόγονη βιοτεχνία.

Όστόσο, τα γεγονότα δέν του άρη-νονν καιρό. Ο παγκόσμιος πόλεμος δι-έκοψε το έργο του.

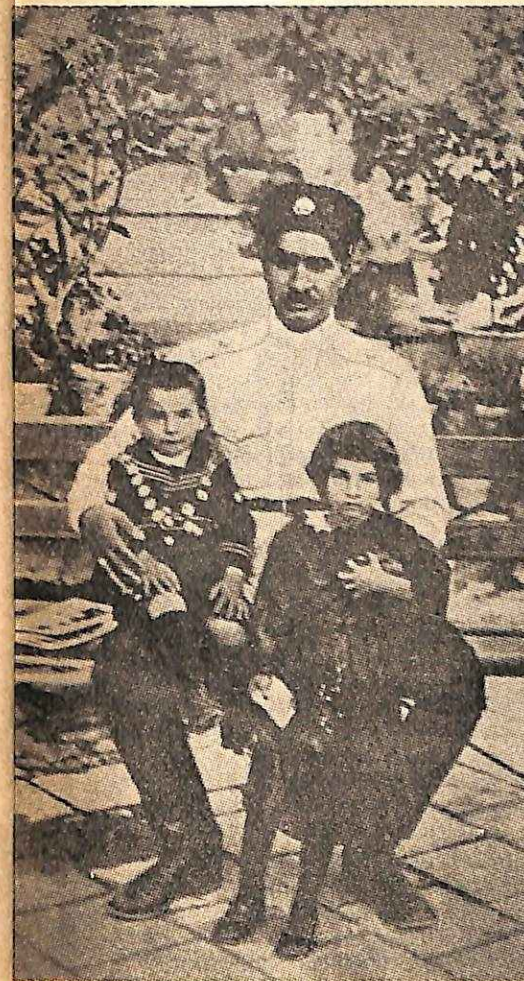
Ο Ρεζά Παχλαβι μισούσε τους Βρε-τανούς, δυσανασχούσε προς τους Ρώ-σους. Τη Γαλλία ή γνώριζε μονάχα ά-πό μερικούς διανοούμενους, που δέν τους έπαιρνε στα σοβαρά.

Τότε λοιπόν;

Τότε, τον έντυπωσάσαν οι Γερμανοί. Η σοβαρότητά τους, άκμηση και ο θα-ρός χαρακτήρας τους. Τά τεχνικά τους μέσα. Κι' αυτός ο μύθος του άριανι-σμού, που δέν τον πολυκατάλαβαινε, αλλά που κολάκευε την άμέτρητη περηφάνεια του. Μήπως το Ιράν δέν είναι το λι-κνο της άριανής φυλής;

Έτσι, οι Γερμανοί γλύστερησαν στην Έθνική Τράπεζα, στο Πανεπιστήμιο, ά-κμηση και στην Αδλή. Καί κάτω απ' το πρόσχημα των αρχαιολογικών άνασκαφών, πησίασαν τά πετρέλαια...

ΓΙΑ λίγο καιρό οι Άγγλοι κι' οι Ρώσοι ένώνονται, έναντίον του κοινού έχθρου: Της Γερμανίας! Τά

Ο κυρίαρχος της Περσίας με τά παι-διά του. Καθισμένος στα γόνατά του ο σημερινός Σάχης και ή αδελφή του Άσράφ, ή γνωστή πριγκίπισσα που έχει τόση άνάμιξη στις ύποθέ-σεις της περσικής αϋλής.

γεγονότα προχωρούν.

Τά πετρέλαια του Ιράν δέν πρέπει να πέσουν στη γερμανική κυριαρχία. Ε-ίναι απαραίτητο για τή Μεγάλη Βρε-τανία, ο δρόμος για τήν Ινδία πού περνάει απ' τήν Περσία, να παραμείνει έλεύθερος. Μονάχα απ' τόν Περσικό Κόλλο μπορούν ν' άποστείλουν πολεμικά εφόδια στα Σοβιέτ.

Σε μιá κοινή διακοίνωση, απαιτούν στις 19 Ιουλίου, 1941, τήν άπομοιή όλων των Γερμανών τεχνικών. Ο Σά-χης Ρεζά έναντιώνεται άποκρούει το τελεσίγραφο.

Στις 25 του Αϋγούστου, άποφασί-ζται να ληφθούν στρατιωτικά μέ-ρα. Οι Ρώσοι ελσβάλλουν στο Ιράν από τά βο-ρειοδυτικά κι' οι Άγγλοι απ' τά Νο-τιανα ολικά. Άποκλεισμένος ο στρατός του Ιράν, δέν άντιστέκει παρά τρεις μονάχα μέρες. Στις 28 Αϋγούστου, δέν ύπάρχει πια.

Άγγλοι και Ρώσοι μπαίνουν στην Τεχεράνη κι' εγκαθίστουν κυβέρνηση με δικούς τους άνθρώπους.

Ο γέρο — μαχητής, εγκαταλειμ-μένος από όλους, συνθηκολογεί στις 16 Σεπτεμβρίου του 1941. Καταφεύγει πρῶ-τα στο Ισπαχάν, ύστερα σ' οδ λιμάνι του Μπανταρ — Άμπάς, κι' από κεί στο νη-σι Μωρίς. Τόν έξορίζουν στο Γιοχάννεσ-μπουργκ, όπου στη 1945 πεθαίνει από θλάση.

τουργκ, όπου στη 1945 πεθαίνει από θλάση.

Ο έκτοσάρχοντας γιός του, τόν διαδέ-χε αι. Ένα μέρος του Έθνους έπανα-στατεί. Κατεχόμενο απ' τους Άμερικα-νούς, τους Ρώσους, και τους Έγγλέ-ζους, το Ιράν γνώρισε ως τά 1948 μιá περίοδο σκοτεινής άναρχίας.

Στις 7 Μαΐου, το 1950, τά λείψανα του γέρο — άρχηγού ξαναγυρίζουν στην πατρίδα του, όπου τοποθετούνται σ' ένα ύπεροχο μανωλειό, λίγο πιο έξω απ' τήν πρωτεύουσά του.

Ένα θωρακισμένο τραίνο που άλλαξε τή μορφή του Κόσμου.

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 19

κτωβριανής επανάστασης. Το τραίνο είχε άρχοπορία.

Ανδ φορές ο Τσεϊντζέ, ο πρόεδρος του σοβιέτ της Πετρούπολης, είχε προχωρήσει ως ες σιδηροδρομικές γραμμές. Τήν τρί-τη φορά, πέρα στην καταχνιά, φάνη-καν τά δυό κίτρινα μάτια της άτμομη-χανής. Καί μιá φωνή τό ε υψώθηκε : Ν-νω από χιλιάδες κεφάλια:

— Νά το!

Ο Λένιν κατέβηκε από το τραίνο, ε-νώ ή στρατιωτική μπάντα άνέκρουε μιá θυελλώδη Μασσαλιώ.Ιδα.

— Ζήτω ο Λένιν! φώναξε ένας νεαρός αξιωματικός του Ναυτικού.

— Ζήτω ή σοσιαλιστική επανάσταση, τόν διώρθεσε ο Λένιν.

Στο σαλόνι με τά κόκκινα τριαντάφυλ-λα τόν περιμενε ο Τσεϊντζέ. Είκοσι χρό-νια οι δυό αυτοί άνδρες γνώριζονταν. Είκοσι χρόνια δέν αγαπιόνταν. Μά τδ θρόνυ αυτό στα μάτια του γέρου Γεωρ-γιανού ύπηρχε μίσος.

Πρώην πρόεδρος της μενσεβικικής με-ρίδος στη Δούμα, ο Τσεϊντζέ πάντοτε πολεμούσε τήν μπολσεβικική τάση. Διαισ-θανό.αν πως από δω και πέρα ο άγώνας θα γινόταν άκόμη πιο τραχύς. Με παγερή φωνή άρχισε:

— Σύντροφε Λένιν! Έξ ονόματος του σοβιέτ των στρατιωτών και εργατών της Πετρούπολης, σε χαιρετίζουμε στη Ρωσία. Άλλά — και ο Τσεϊντζέ έπέμεινε ιδιαίτε-ρα πάνω σ' αυτό τδ άλλα — πιστεύουμε ότι αυτή τή στιγμή έχουμε άνάγκη από ένωση κι' όχι από διάσπαση. Γι' αυτό ελ-πίζουμε ότι θα ξετρώξεις μαζί μας αυτό το σκοπό.

Σε άπόσπηση τριών μέτρων απ' αυτόν, ο Λένιν με διάχυτη περιφρόνηση στην έκ-φραση και τάχα άφηρημένος, κτύπαζε το ταβάνι ή διώρθεσε τά τριαντάφυλλα που κρατούσε στο χέρι του. Ήθερε πολύ καλά πως δέν έχει κανένα φίλο στην προσω-ρινή κυβέρνηση. Μά αντίθετα προς ό,τι μπορούσε να ύποθέσει κανείς δέν είχε περισσότερους και στο σοβιέτ της Πε-τρούπολης.

Ενώ ο Τσεϊντζέ τελείωνε το λόγο του, ο Λένιν, πάντοτε άτάραχος, συλλογιζόταν ότι από τά χίλια πενταχόσια μέλη του σοβιέτ, μόλις οι τριάντα ήταν μπολσεβί-κοι. Ήταν καιρός ν' αναλάβει τά ήνία. Σ.ή σωτή που άπολούθηκε τά χειροκρο-τήματα, άκούστηκε ή τραχεία φωνή του:

— Σύντροφοι... άγαπητοί σύντροφοι... Μ' ένα έμμα θρέθηκε πάνω στο τραπέ-ζι. Άπό τήν τζαμένα πόρτα της εισό-

Ένα άγαλμα που τόν παριστάνει έφ-ιππο, διατηρεί τή μνήμη του στην κεν-τρική πλατεία της Τεχεράνης. Στά 1953, καταρρίφθηκε απ' τους άν άρτες του Μο-σαντέκ, αλλά στην επιστροφή του γιού του, ξανατοποθετήθηκε μ' όλες τις τι-μές. Σίγουρα θα παραμείνει, όσον και-ρό οδ βασιλεύει ή δυναστεία των Παχ-λεβί.. αλλά θα κρατήσει άραγε;

Ο κοσμάκης έξιδανικεύει τώρα τόν μεγάλο και τρομερό αυτοκράτορά του, ό-πως άκριδώς οι Γάλλοι της παλινορθώ-σεως νοσταλγούσαν τόν Ναπολέοντα...

δου μάντευες έξω το πλήθος που περι-μενε. Καί, πάνω από τά κεφάλια αυτών που ήδη θεωρούσε ποδό ες της επανά-στασης, προς αυτό το πλήθος άπευθυνό-ταν ο Λένιν:

— Άγαπητοί σύντροφοι, στρατιώτες, ναύ ες και εργάτες, είμαι εϋτυχής που χαιρετίζω σε όες τήν πρωτοπορία του σύγχρονου προλεταριακού στρατού...

Τδ σαλόνι αυτό δέν του έφθανε. Δέν είχε έρθει για να πείσει αϋ οδς τούς μεν-σεβίκους, που ήσαν από άνέκαθεν έχθροι του. Στο λαό ήθελε να μιλήσει. Παρου-σιάστηκε έξω στο άσπρο φως ένός προ-βολέα. Τόν ύποδέχθηκαν αλαλαγμοί.

Αδτός, με σηκωμένα τά χέρια, χαιρε-τούσε. Πήδηξε σ' ένα τάνκ. Άρχισε να μιλάει και τά λόγια που έρχινε στη νύ-χ α σήκωναν όλην από συγκίνηση σ' αυ-τό το πλήθος που διάβαγε για έλπίδες:

— Άρχίζει ο έμφύλιος πόλεμος σ' ό-λη τήν Εϋρώπη.. Χαράζει ή σοσιαλιστι-κή επανάσταση...

Τδ τάνκ ξεκίνησε. Μόνος στο φως του προβολέα, πάνω από τις μάζες που μινωμήγισαν στα σκοτεινά, ο Λένιν συνέ-χιζε το λόγο του. Σε κάθε σταυροδρόμι σταματούσαν. Σε κάθε σταυροδρόμι ξανάρχιζε να σκορπίζει τά φλογερά λό-για του. Η κούραση δέν τόν άγγιζε. Κι' έτσι, ώρες κι' ώρες άναβε φωτιά στην πόλη.

Καί σιγά — σιγά το πλήθος άρχισε ν' άραιώνει γύρω από το έμμα μάχης, πα-τέλος σταμάτησε σ' ένα έρημικό δρόμο. Ο Λένιν πήδηξε κάτω.

Τόν πτέρωνε μιá παράξενη έξαψη. Ή-ταν σίγουρος ότι όλες οι μέρες της πε-ρασμένης ζωής του δέν είχαν άλλον προ-ορισμό παρά μόνο να προσετοιμάσουν αϋ-τήν έδω. Άνασκήωσε το γιανό του παλ-τιού του, έσφιξε τά χέρια των συν-όφ-ων φαντάρων του τάνκ. Ήθελε να τόν πάρουν να φάνε μαζί. Μά αυτός ά-νήθηκε.

— Όχι, σύν.ροφοι, τούς έλεγε. Έχω δουλειά. Καί τράβηξε μόνος στο χαμηλό σπι-τάκι, όπου ή αδελφή του Άννα κατοι-κούσε από τήν ήμέρα που είχε πεθάνει ή μητέρα τους. Τού είχε έτοιμάσει τήν κάμαρά του, όπου θροισκόταν ήδη ή Κρούσκοπαγια.

Αδτήν τήν πρώτη νύχτα του της επι-στολής, ο Λένιν έμεινε ως τά ξημερώ-ματα άκίνητος σε μιá παλιά πολυθρόνα, το κεφάλι άνάμεσα στα χέρια του.

Τέσσερις μήνες μετά, ο αλόμονος άν-θρωπος της επανάστασης γινόταν κύριος πτασών των Ρωσών.

πρώτα να ζητήσετε την άδεια από καμιά εικόνα διαφορετικά ξάα.

Τα ξάα που δεν ήξεραν πώς να σκοτώσουν την ώρα τους, δεν σκέφτονταν παρά μόνο πώς να φάνε. Τα είχε όλα κυριεύσει μεγάλη νευρική και κανένα δεν ήταν εύχαρισμένο με τη μερίδα του. 'Ο Νάε άρχισε ν' άνησχει οσοβαρά. Τόσο πεννασμένοι πάνω στο κατόστρομα, ό ένας δίπλα σ'όν άλλο! Μήπως όλη αυτή ή ιστορία κατέληγε με καμιά τρομερή άλληλοσφαγή, σέ περιωρισμένο χώρο; Τα μεγάλα ξάα άρχιζαν να κυττάζουν τα άλλα με βλέμμα α που έφταναν κάποια όπισθοβουλή.

Ήδη τó λιοντάρι είχε ζουλήξει τη μύτη πάνω σ'όν πάτωμα της Κιβωτού γιά νά μήν τού ξεχεται ή εξαίσια μυρωδιά τού άγιου δίπλα του. Ένας σκύλος τού 'Αγίου Βερνάρδου, γνωστός γιά την άγνό τητά του πού την είχε κληρονομήσει από την συχή του έπαφ'ή με τά χιόνια, ζήτησε ένα φ'ίμο:ρο κ' ένασ περαστικός άγ γελός τού έδωσε τη μύτη άμέσως μικροστά σ' όλους γιά παραδειγματισμό. Μα ό λύκος τά εθύρισε όλ' αυτά τελειώς γελοία.

— 'Η πείνα, είπε, δεν περνάει παρά μόνο με τó κρέας και κατ'ά προτίμηση με τó όμο κρέας.

— Έλα, έλα τώρα, δεν ύπάρχει κανένας λόγος νά είναι όμο, τού είπε τó λιοντάρι πού διατηρούσε άκόμη τά καλά του αισθήματα.

— 'Η πείνα είναι πείνα, έπέμενε ό λύκος. Αυτή δημιουργεί τις επαναστάσεις.

— Τάχα'ει ένας περίφημος τρόπος νά ξεγινάς την πείνα σου, είπε ή καμήλα πού είναι πάντα τόσο έγκρατης. Άρκει νά μασουλές ένα κομμα άα ξύλου.

— Δεν είσαι καλά, έκανε έξαλλη ή τίγρις. Άκούς εκεί ξύλο!

Τό λιοντάρι συγκέντρωσε τότε όλο τόν κόσμο του και πήρε τó λόγο:

— Φίλοι μου, άς προσπαθήσουμε ελπε, νά κρατήσουμε την ψυχραιμία μας και νά άντλήσουμε παραδείγματα από τόν έαυτό μας. Τί κάνει ή σάφρα σ'ή μάχη; Έγκαταλείπει την ούρα της γιά

νά περισώσει τις ύπόλοιπες δυνάμεις της. Μεγάλο μάθημα αυτό. Δεν ύπάρχουν πολ'όι από μ'ας πού παρουσιάζουν σ'όν σώμα τους άχρηστα μέρη πού μπορούν νά αφαιρεθούν γιά νά ζήσουν τά χρήσιμα; Για τί νά έχει ό σκύουρος μιά ούρα π'όν μεγάλη από τó μ'όδι του, πού τόν άπολουθεί άπό πίσω σ'όν παρόνοιο; Τί τούς θέλει ή γουρούνα τόσους μαστούς; Δεν νομίζει ότι πάνω από τούς μισούς της είναι περιττοί;

— Δεν τó νομίζει καθόλου, είπε ή γουρούνα από τή θέση της.

— Νά ρωτήσει τή συνείδησή της. — 'Η συνείδησή της είναι άπολύτως ήσυχη.

— Αυτό θά τó δούμε, είπε τó λιοντάρι χωρίς νά χάσει την άταραξία του.

Κι' ό καθένας σκεφτόταν από μέσα του: 'Εγώ δεν έχω άπολύτως τίποτα περισσευόμενο. Όλα μου χρειάζονται.

— Μ' αυτόν τόν τρόπο, συνέχισε τó λιοντάρι θά μπορούσαμε νά θρούμε σ'όν κάθε άδελφί μας δυό — τρία κιλά κρέας πού δεν τού είναι άπαραίτητο.

— Κι' εσύ, γιά νά έχεις τόσο χοχτό κεφάλι; Έκανε άπότομα μιά πελώρια άρκούδα πού είχε μείνει άμ'ήλητη ως εκείνη την ώρα.

— Γιατί πρέπει νά διαθέτει τó κεφάλι μου άρκετό χώρο ώστε νά σ'ός σκέφτομαι τόν καθένα σας χωριστά, άπάντησε τó λιοντάρι. Μα γιά νά σ'ός δείξω τó πνεύμα της θυσίας πού με διακρίνει, θέτω σ'ή διάθεση όλων σας, μεγάλων και μικρών — άρχίζοντας από τούς μικρούς — τή καίτη μου.

Τραναχτά γέλια άκούσθηκαν άπ' όλες τις πλευρές.

— Με στενοχωρείτε πολύ, είπε τó λιοντάρι κρατώντας με κόπο τά δάκρυα πού τού έρχονταν, άγνωστο από π'όν μυστικό κανάλι, άπό τó γείτονά του τόν κροκόδειλο.

Μά ό λόγος του κόπηκε από τά 'εζήτω», πού ύποδέχθηκαν τούς άγγέλους φορτωμένους με καλάθια από τρόφιμα. Όλοι έπεσαν με τά μούτρα σ'όν φαγοπότι κι'

άφου χόρτασαν άρχισαν πάλι νά οίχονυν μελαγχολικές ματιές σ'ήν τερόσα ύψη έκταση πού τούς κύκλωνε όλοϋθε.

Ώρες — ώρες ή συνεφιά άραίωνα λιγάκι κι' όλοι πίστευαν ότι τó κακό θά σ'αματούσε. Μα ό ούρανός συνέχισε τά κλάματά του χωρίς νά νοιάζεται γιά τις συνέπειες.

Μιά μέρα ώστόσο τούς φάνηκε ότι τά ούράνια έβαζαν άπεγνωσμένη προσάθεια νά χαμογέλασουν μέσα από τούς λυγμούς τους. Ένα φ'ως, γκριζωπό σ'ήν άρχή, θαμποχάραζε και ξαφνικά όλα τά χρώματα της καλοκαιρίας έλαμψαν μαζί: τó Ουδάνιο Τόξο!

Μά ή κατάσταση δεν ήταν και πάλι καλύτερη από π'όν γιά νά τά νερά έξακολουθούσαν ν' άνεβαίνουν, λές και σκόπευαν νά φθάσουν τόν ούρανό γιά νά τού άν αποδώσουν τó χαιρετισμό του.

Ό Νάε σ'όν καλός καπετάνιος άνησυχούσε πού έβλεπε νά μικραίνει όλοένα τó διάστημα πού τόν χώριζε από τó ταβάνι τού Σάμπαντος. Όλοι σκέφτονταν: 'ΕΚάτι πρέπει νά κάνουμε. Όποσδήποτε κάτι πρέπει νά κάνουμε. Τί όμως;

— Νά έχετε έμπιστοσύνη! ούρλιασε ό Νάε από τή γέφυρα.

Μά κι' ό ίδιος είχε άρχ'σει ν' άπελπίζεται λιγάκι και γιά νά δείξει σ'όν Θεό την άγωνία του, τού έστειλε σ'όν κρυφά, ό,τι π'όν μαύρο διέθετε σ'όν καρδί του: Ένα κοράκι.

Τό πουλί έφυγε και δεν ξαναόρισε.

— Μα ήταν παῖγμα αυτό, νά στείλεις κοράκι; 'Η παρτίδα ήταν χαμένη εκ των προ έρων, τού είπε ή γυναίκα του σ'όν σ'ντί, πού τόν είχε δει νά άφήνει τó πουλί.

Και οι δυό μαζί άπλωναν μαζί τά χέρια σέ μιά περισσότερά, της οποίας ή λευκότητα και ή έλπίδα της σ'όν μέλλον ήταν τόσο μεγάλη, πού έπρόκειτο νά διασχίσει τούς αιώνες ως έμας.

Ό Νάε έπιασε λουπόν τó πουλί και τού ψιθύρισε κοντά σ': αυτό:

— Γ'ή! Γ'ή! Γ'ή! με την έλπίδα νά τó

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΟΙ κατακτήσεις της έπιστήμης

ΜΕ πολλή επιφύλαξη σχολιάζει ό παγκόσμιος Τόπος την είδηση πού δημοσιεύθηκε πρόσφατα σ'ήν άμερικανική έφημερίδα «Τά Νέα τού Νητρώτ», σύμφωνα με την όποία ό 'Αμερικανός έπιστήμων δρ Σέργιος ντε Καρβάλιο ειδικός επί των καρκινολογικών έρευνών άπεμόνωσε τόν ιδ'όν προκαλεί τόν καρκίνο. Ό δρ ντε Καρβάλιο διευκρινίζει ότι κατόρθωσε ν' άπομονώσει τόν ιδ'όν και τόν καλλιέργησε σέ κύτταρα προσοχόμενα από γαστρικά ύγρά πού συνελέγησαν κατά τή διάρκεια έγχειρήσεων καρκινικής τομής. 'Η καλλιέργεια αυτή χορηγήθηκε με ένέσεις σέ διάφορα ξάα και προκάλεσε την εμφάνιση καρκινικών όγκων. Τό πείραμα μοιάζει άπολύτως με πείραματα πού έγιναν παλαιότερα με τόν ιδ'όν πολιομυελίτιδος και τó μικρόβιο της λίσσας. Όταν ό ιδ'ός καλλιεργείται εργαστηριακά, μπορεί νά παραγάγει όρροδ μειωμένης ισχύος. Ήδη γίνονται πείραματα σέ άνθρώπους, αλλά θά τροφοδοτεί τούς συσσωρευτές των τεχνητών δορυφόρων. 'Η 'Ιαπωνία σκέφθηκε πρακτικότερα νά χρησιμοποιήσει την ήλιακή ένέργεια γιά νά κάνει π'όν άνετη την καθημερινή ζωή τού μέσου 'Ιάπωνος. Έτσι ύπάρχουν σήμερα 300.000 'Ιαπωνικά σάτια πού θερμαίνουν τó νερό γιά τó καυτό λουτρό (τό παροπαράδοτο 'Ιαπωνικό «φοϋρο») με ήλιακή ένέργεια. Τό 'Ισραήλ έχει νά επιδείξει μιά συσκευή παραγωγής ένεργείας από τόν 'Ηλιο, ή όποία θά μπορούσε ν' άνταποκριθεί σέ όλες τις άνάγκες μιάς μέσης άστικής οίκογενείας. Άλλά κάθε συσκευή στοιχίζει 5000 δολάρια (150 χιλιάδες δραχμές) και δίνεται με έγγύηση 15 έτών. Ό περιπτώσεις πού τó βάρος τού παιδιού είναι υπερβολικά άνωτερο τού κανονικού, ενδείκνυται ή εισαγωγή τους σέ νοσοκομείο. 'Η προοπτική γιά τ' άγόρια είναι έλαφρώς καλύτερη παρά γιά τά κορίτσια αλλά άγόρια και κορίτσια παρουσιάζουν την τάση νά παραμένουν π'όν κοινόχοντρο από τ' άλλα παιδιά. 'Η παχυσαρκία γενικά έχει την τάση νά επανεμφανίζεται έπειτα από μιά άρχική μείωση τού βάρους, όταν ό παχύσαρκος ύποβληθεί σέ δίαιτα. Κατόπιν τó πάχος παραμένει ως την ώριμη ήλικία. Οι Λονδρέζοι γίαιτροί πού μελέτησαν τó θέμα συνιστούν την έναρξη

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

έντατικής θεραπείας κατά της παχυσαρκίας από την παιδική ήλικία, και συνεχή παρακολούθηση τού παιδιού γιά νά προληφθούν οι ύποτροπές.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ 79 κρατών, μελών τού ΟΗΕ, συγκεντρώθηκαν πρόσφατα σ'ή Ρώμη γιά νά συζητήσουν σέ π'όν σημείο βρισκονται σήμερα οι έρευνες γιά την εκμετάλλευση της ήλιακής ένεργείας. Σέ γενικές γραμμές, τó συμπέρασμα από τή διάσκεψη αυτή είναι ότι τó ήμισυ τού πληθυσμού της Γ'ης πού στερείται σήμερα τών άγαθών ήλεκτρισμού, δεν μπορεί νά έλπίσει σύντομα σ'ήν ήλιακή ένέργεια. Έλπίζεται όμως ότι σέ λίγα χρόνια θά βελτιωθούν οι συνθήκες έκμεταλλεύσεως. Στις 'Ηνωμένες Πολιτείες ό τομέας αυτός άπασχολεί μιά βιομηχανία πού δαπανά κάθε χρόνο περίπου δέκα εκατομμύρια δολάρια. Έκεί ή ήλιακή ένέργεια χρησιμοποιείται κυρίως γιά νά τροφοδοτεί τούς συσσωρευτές των τεχνητών δορυφόρων. 'Η 'Ιαπωνία σκέφθηκε πρακτικότερα νά χρησιμοποιήσει την ήλιακή ένέργεια γιά νά κάνει π'όν άνετη την καθημερινή ζωή τού μέσου 'Ιάπωνος. Έτσι ύπάρχουν σήμερα 300.000 'Ιαπωνικά σάτια πού θερμαίνουν τó νερό γιά τó καυτό λουτρό (τό παροπαράδοτο 'Ιαπωνικό «φοϋρο») με ήλιακή ένέργεια. Τό 'Ισραήλ έχει νά επιδείξει μιά συσκευή παραγωγής ένεργείας από τόν 'Ηλιο, ή όποία θά μπορούσε ν' άνταποκριθεί σέ όλες τις άνάγκες μιάς μέσης άστικής οίκογενείας. Άλλά κάθε συσκευή στοιχίζει 5000 δολάρια (150 χιλιάδες δραχμές) και δίνεται με έγγύηση 15 έτών. Ό περιπτώσεις πού τó βάρος τού παιδιού είναι υπερβολικά άνωτερο τού κανονικού, ενδείκνυται ή εισαγωγή τους σέ νοσοκομείο. 'Η προοπτική γιά τ' άγόρια είναι έλαφρώς καλύτερη παρά γιά τά κορίτσια αλλά άγόρια και κορίτσια παρουσιάζουν την τάση νά παραμένουν π'όν κοινόχοντρο από τ' άλλα παιδιά. 'Η παχυσαρκία γενικά έχει την τάση νά επανεμφανίζεται έπειτα από μιά άρχική μείωση τού βάρους, όταν ό παχύσαρκος ύποβληθεί σέ δίαιτα. Κατόπιν τó πάχος παραμένει ως την ώριμη ήλικία. Οι Λονδρέζοι γίαιτροί πού μελέτησαν τó θέμα συνιστούν την έναρξη

δείξη ειδικών συσκευών με τις όποιες ό άνειδίκεντος έργάτης μπορεί νά μάθει όποιοδήποτε είδος έργασίας και νά εξειδικευθεί σέ πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. 'Η συσκευή άποτελείται από ένα μαγνητόφωνο πού βρίσκεται σ' ένα μικρό κιβώτιο και συνδέεται με μιά όδ'ήνη προβολής μεγέθους ίσον με τó μέγεθος μιάς όδ'ήνης τηλεόρασεως. 'Η φωνή πού ακούγεται από τó μαγνητόφωνο και οι εικόνες πού προβάλλονται σ'ήν όδ'ήνη παρέχουν άπ'όλες όδηγίες πού επιτρέπουν σ'όν άνειδίκεντο ή σ'όν δ'χι πολύ έξυπνο έργάτη νά εκτελεί την π'όν περίπλοκη έργασία συναρμολογήσεως. Οι νέες συσκευές πού πωλούνται σ'ήν 'Αμερική άντι 300 δολαρίων περίπου, άναμένεται ότι θ' άνεβάσουν τή βιομηχανική παραγωγή κατά 50%. Με την καθοδήγηση των ειδικών πού προβάλλονται μπροστά τους και της φωνής πού ακούει από τó μαγνητόφωνο με άκουστικά, οι έργάτες, άνδρες και γυναίκες, πού άσχολούνται με τή μονότονη έργασία της συναρμολογήσεως, επιτυγχάνουν τó διπλάσιο σχεδόν της κανονικής ήμερησίας άποδόσεως. 'Η έργασία τους μοιάζει τόσο π'όν την παραγωγή των αυτόματων μηχανημάτων, ώστε ό άπαραίτητος έλεγχος της παραγωγής περιορίζεται σ'όν έλάχιστο. Ένα από τά καταπληκτικότερα έπιτεύγματα των συσκευών αυτών είναι ότι μπορούν νά μεταφραστούν σέ άλλο έργοστάσιο, όπου μιά ομάδα άνειδικών των έργατών μπορεί ν' άναλάβει την ίδια πολύπλοκη έργασία πού εκτελούσαν οι ειδικοποιημένοι έργάτες χωρίς την παραμικρή επιδεώρηση και χωρίς την έλάχιστη ιδέα της άποδόσεως τους. Παρόμοιες συσκευές καθοδηγούν τούς ήπαλλήλους γραφείου τού έργοστασίου σ'ήν καθημερινές τους άσχολίες. 'Η άπλή αυτή συσκευή πού αυτοματοποιεί τόν άνθρώπο ονομάζεται «Βιτε-όνικς». Οι 'Αμερικανοί έργάτες δεν έχουν έκδηλώσει καμιά άντίδραση εναντίον της.

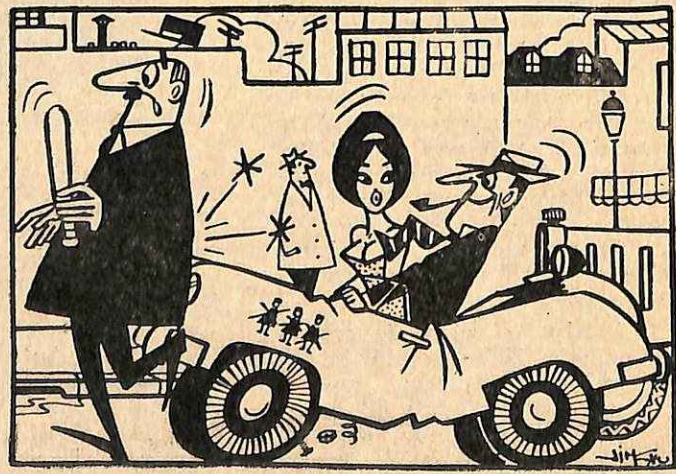
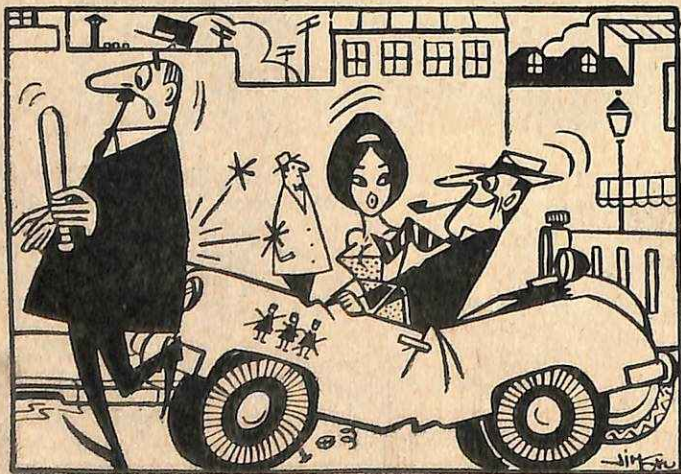
Η ΔΙΕΤΟΝΣΗ των εθνικών πόρων της Κέννας άρχισε νά χρησιμοποιεί ένα νέο ύπλο γιά τó κυνήγι των ρινόκερων: Τά κατευναστικά φάρμακα. Στά τελευταία χρόνια, οι 'Αφρικανοί κυνηγοί, πού κυνηγούν

Επιτεύγματα της τεχνικής

τους ρινόκερους γιά τις διήθεν άφροδισιακές ιδιότητες των κεράτων τους, άπειλούν νά έξοντώσουν τόν πληθυσμό των ρινόκερων της Κέννας. Σήμερα έχουν άπομείνει πολύ λίγοι και γιά νά σωθούν άπό την εξαφάνιση, άποφασίσθηκε ή μεταφορά τους σέ άσφαλέςτερες περιοχές. 'Η μόνη δυσκολία ήταν ότι τά ξάα πρέπει ν' άνινητοποιηθούν γιά νά φορτωθούν σ'όν φορτηγά αυτοκίνητα πού θά τά μεταφέρουν σ'ή νέα τους διαμονή. 'Η διεύθυνση των έθνικών πόρων άνεκάλυψε μιά νέα τεχνική: Ένα άπλό βέλος έμποτισμένο σέ κατευναστικό φάρμακο, άρκει γιά ν' άνινητοποιήσουν τά όγκώδη παχύδερμα και νά φορτωθούν με γερανούς σ'όν αυτοκίνητα.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ έγινε λόγος γιά την κατασκευή, τ'όνson εκ μέρους των 'Αμερικανών, όσο κι' εκ μέρους των Ρώσων, της περιφημής άτομικής βόμβας ούδετερονίου, ή όποία θεωρείται ως ιδιαίτερος καταστρεπτική γιά τούς πληθυσμούς. Άπό τις 'Ηνωμένες Πολιτείες έγγέλλεται ότι «τό θέμα εξετάζεται από τούς άνώτατους κυβερνητικούς κύκλους. 'Η βόμβα ούδετερονίου (νετρονίου) δέ θά χρειάζεται άπ'όν πυροδοτικό μηχανισμό άνάλογο με της άτομικής βόμβας. Γι' αυτό και δέ θά προκαλεί παρά έλάχιστη ραδιενεργό τέφρα και θά δημιουργεί μεγάλες ποσότητες ούδετερονίου. Οι στρατιωτικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις πού θά ύποστούν επίθεση με βόμβες ούδετερονίου θά πάθουν έλάχιστες ζημιές και θά διατηρηθούν σέ καλή κατάσταση, με άσήμαντη άπορόφηση ραδιενεργείας, ώστε νά καταληφθούν από τούς νικητές. 'Η έκρηξη μιάς άτομικής ή ύδρογονικής βόμβας εκλύει ένέργεια διάφορων μορφών και σέ άναλογίες πού ποικίλουν άνάλογα με τόν τύπο κάθε βόμβας. 'Η ένέργεια αυτή εκδηλώνεται με μιά εύρύτατη σειρά άκτινοβολιών, οι όποιες άρχίζουν από τις άκτίνες Γάμμα και τά έρτζιανά κύματα και φτάνουν ως τά φωτεινά κύματα και τις υπέρυθρες άκτίνες. 'Η βόμβα ούδετερονίου θά εκλύει λιγότερες άκτινοβολίες και θά έχει μικρότερες καταστρεπτικές ικανότητες γιά τις κτιριακές εγκαταστάσεις, αλλά θά είναι φονικώτερη γιά τούς άνθρώπους.

ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΑΣ...

Η δεύτερη εικόνα διαφέρει από την πρώτη σ' έπτά σημεία. Μπορείτε νά τά βρείτε σέ δυό λεπτά; (Η λύση σ'ή σελίδα 40)

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 1844

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 29

«Επλάσαν ιδανικούς καταλόγους, ήρπασαν κάλπας, έρριξαν αναρίθμητον πλήθος ψευδών ψηφοδελτίων και τὸ φρικωδέστερον, έχυσαν αίμα». Τὸ Ὑπουργεῖο Μαυροκορδάτου παραιτήθηκε τὸ δρόδν. Ἀμέσως ὁ Ὅθων κάλεσε τὸν Κωλέττη καὶ τοῦ ανέθεσε τὸ σχηματισμὸ τῆς νέας Κυβερνήσεως, τῆς πρώτης κοινοβουλευτικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Κωλέττης ἦταν ὁ θριαμβευτῆς τῶν ἐκλογῶν, ἀλλὰ πολὺ λίγο πιστευε στὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς συνταγματικούς θεσμούς. Ἐλεγε:

— «Τὸ Σύνταγμα εἶναι χάρτης ἀγραφος!».

— Ὁ Ὅθων ἐπανελάμβανε:

— «Τὸ Σύνταγμα εἶναι χαρτί, ποὺ δὲν θὰ ἐφαρμοθεῖ!».

Κανείς, μήτε ἀντιπολιτευόμενος, μήτε κυβερνητικός, μήτε ὁ Ὅθων, μήτε αὐτὸς ὁ συνταγματικός Μαυροκορδάτος δὲν ἐπίστευε στὸ Σύνταγμα.

Ο ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

Ἡ κιβωτός τοῦ Νῶε

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 38

Κάνει ταξιδιωτικὸ περιστέρν. Ἡ περιστερὰ χύθηκε ἴσα μπροστὰ καὶ δὲν ἦρθε πίσω παρὰ τὴν ἄλλη μέρα μόνο νὰ σταθεῖ πάνω στὸν πλατὺ ὄμο τοῦ καπετάνιου. Εἶναι γνωστὸ πὼς κρατῶσε στὸ ράμφος τῆς κλαρκί εἰλιάς.

Τὰ νερὰ εἶχαν ἀρχίσει νὰ κατεβαίνουν καὶ ὁ Νῶε ὠδήγησε τὸ καρὰβι του πρὸς τὸ Ὀδράνιο Τόξο, ἐλπίζοντας ὅτι καὶ σὰν γῆ θὰ ἐβγαίνει ἐπιτέλους ἀπὸ κεῖ μέσα.

Καὶ μιὰ μέρα ἐπιτέλους, τὰ ξημερώματα, τὸ Ὀδράνιο Τόξο στεφάνωνε τὴν κορφή τοῦ Ἀραράτ. Κι' ὅσο πλησίαζαν διέκριναν μιὰ τρελλὴ χαρὰ σ' ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τοῦ βουνοῦ, ποὺ εἶναι συνήθως μάρνη καὶ ἀποκροιστική. Φώναζε σ' αὐτὴν τῆς Κιβωτοῦ μετὰ τὴ βραχνὴ καὶ πετρώδη φωνή του:

— Ἀπὸ δῶ, ἀπὸ δῶ. Κυττάξτε με, εἶμαι βουνὸ καλῆς θελήσεως. Τὶ γίνετε ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα; Λέγαμε πὼς θάμασε ἀναγκασμένοι νὰ τὰ βγάλουμε πέρα χωρὶς ζωὰ καὶ ὠνευρενύμασαν ἤδη δέντρα τετράποδα καὶ με γούνα.

— Ὅταν ἡ Κιβωτὸς ἀράξε ὁ Νῶε ἐβγαλε μπροστὰ μπροστὰ τοὺς ἐπιβάτες του κατὰ ζευγάρια, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς πιδ ἀδύνατους. Στὴν κορφή τῆς σκάλας, δὺ ἐφήμερα ἔντομα δὲν σάλευαν.

— Ἀνέλοιπόν, πετάξτε ἀπέναντι, φώναξε ὁ Νῶε. Δὲν βλέπετε ποὺ φράσαμε; Μπα! μπελῆς ποὺ με βοήθησε σ' αὐτὰ τὰ ἀνάπηρα ἔντομα.

Ζαλισμένα ἀπὸ τὴ μυρωδιὰ τῆς Γῆς ποὺ ἀνέβαινε στὸ κεφάλι τους σὰν καινούργιο κρασί, τὰ ἔντομα δίστασαν λιγάκι καὶ ξαφνικὰ ὤρμησαν ἴσα μπροστὰ τους γιὰ ν' ἀκουμπήσουν χωρὶς ἀπόδοτο στὴν κορφή τοῦ Ἀραράτ στὶς ἐπευφημίες τῶν παριστάμενων.

— Ἦσυρία! Ἦσυρία! φώναξε ὁ Νῶε. Δὲν εἴμαστε στὸ θέατρο. Νὰ κατεβαίνουν οἱ ἐπόμεινοι. Δὲν ἔχουμε νὰ χάσουμε οὔτε λεπτό.

(Μετ. Ε. Γ.)

ΜΙΚΡΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 6

οἱ ὄρμοι, οἱ πλαγιὲς μετὰ τὰ δέντρα, καὶ τὸ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Ἦταν ἕνας ἀπολυτρωτικὸς δρόμος, ποὺ δὲν ἤθελα νὰ σκέφτομαι πὼς τελειώνει κάπου. Ἐνας δρόμος γιομάτος ἐγκαρδιότητα καὶ ψυχῇ. Τὴν ἄλλη μέρα μᾶς ἐβρεξε ἡ θάλασσα, τὸ καὶκάκι χοροπήδαγε καὶ ὁ κὺρ Μαθιὺς παραξενεύτηκε ποὺ ἐμοιαζα σὰν μαθημένος.

— Μωρὲ σὺ κάνεις καὶ γιὰ μοῦτσους;

— Ἄ κάνω λέει; Ἀμ' τί, ψέματα θὰ οὐδέλεγα;

Κι' ὅταν τὴν ἄλλη μέρα πῆρα μερικὰ καρπούζια καὶ τὰ πέταξα σ' αὐτὴν καὶ τὰ περιέμεναν στὴν ἀποβάθρα, ὁ καπετάν Μαθιὺς μετ' ὅρκους νὰ ξαναγυρίσω στὸ χωριουδάκι του. Χειμῶνας εἶναι, μοῦ εἶπε, ἄνοιξη εἶναι, καλοκαίρι, πὲς πὼς εἶσαι φτωχὸς σὰν καὶ μᾶς καὶ γυρίζεις στὸ σπίτι σου. Τὴν ἀποχαιρέτισα. Ἄνοιξε τὰ χέρια του καὶ ἀγάλλιασε καὶ με φίλησε. Φτάνει, καπετάν Μαθιέ, ἐσὺ, σκέφτηκε, φτάνει ἡ γριά σου, φτάνουν μερικοὶ ἄνθρωποι σὰν καὶ σᾶς, γιὰ ν' ἀγαπάει καὶ νὰ πιστεύει κανεὶς ἀκόμα τὴν ἀνθρωπότητα.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΣ

ΚΙ' ΕΜΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3

κτικῶς ἄφθονα. Καὶ στὴν Κοῆτη ὑπάρχουν πανομοιόμορφα εὐρήματα παλαιολιθικῆς ἐποχῆς ἢ ἐλαφρῶς μεταγενέστερης.

Εὐχαριστῶ

Γιάννης Μ. Ἰωαννίδης

Μελίσσου 10

Παγκράτι

Κύριε Διευθυντά,

Στὸ ἴν' ἀριθμ. 112 τεῦχος, ὁ κορυφαῖος ποιητὴς Νικηφόρος Βρεττάκος ἔγραψε ἄρθρο μετὰ θέμα τὴν ἀναβίωση τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Νομίζω ὅτι, ἀν φιλοξενηθεῖ στὶς στήλες τοῦ «Κόσμου» μιὰ ἀρχαία τραγωδία θ' ἀποτελοῦσε προσφο-

Ἡ λύση ἀπὸ τὴ σελίδα 38

- 1) Τὸ ἀριστερὸ πῶδι τοῦ ἀστυφύλακα τῆς τροχαίας, εἶναι πιὸ χαμηλά.
- 2) Τὸ πάνω μέρος τοῦ καπέλλου στὸν κύριο τοῦ δάθους.
- 3) Τὸ ντεκολτέ τῆς κυρίας.
- 4) Τὸ μπροστινὸ φῶς τοῦ αὐτοκινήτου.
- 5) Μιὰ μικρὴ κομποδόχος στὴν ἄκρη ἀριστερά.
- 6) Τὸ ὀπίσθιο φτερό τοῦ αὐτοκινήτου κάνει γωνία.
- 7) Τὸ ἄνω μέρος τοῦ φανοῦ εἶναι στρογγυλό.

ρὰ στὸ ἀναγνωστικὸ του ζωνό.
Μετὰ τῆς
Γεωργίου Χριστιανάκης
Θεσσαλονίκη

Ἀξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Σὲ λίγες μέρες θὰ παραλάβω ἀπ' τὸ τυπογραφεῖο σας τὸν 5ο τόμο τοῦ περιοδικοῦ μας. Διαβάξω ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχος τὸν «Κόσμο» καὶ τὸν ὑποστηρίξω, διαδίδοντάς τον σὰν ἕνα ἀπ' τὰ σίγουρα ἀναγνώσματα τῶν ἡμερῶν μας. Ἐνα ὅμως, ἔχω νὰ παρατηρήσω: πὼς λείπει ἀπ' τὸν «Κόσμος» τὸ ἀντιπολεμικὸ κήρυγμα μετὰ τὴν μορφή τῆς ἀνθολογίας, τοῦ πεζοῦ λόγου, ἢ τοῦ θεατρικοῦ ἔργου.

Φιλικάτα

Πατακίδης Νικόλαος

Σπυρίδωνος Λάμπρου 82

Πειραιᾷ

● Ἡ ἀπάντησή μας ἀναφέρεται καὶ στοὺς δυὸ ἀγαπητοὺς ἐπιστολογράφους: Ἐνας ἄνθρωπος, μετὰ στοιχειώδη καλλιέργεια, πρέπει νὰ ἔχει διαβάσει ὅλες τὶς ἀρχαίες τραγωδίες καὶ ὅλα τ' ἀξιόλογα ἀντιπολεμικὰ ἔργα. Ἦμπορεῖ νὰ τὰ βρεῖ σὲ κάθε βιβλιοπωλεῖο καὶ νὰ χαρεῖ τὴν ἀνεχτίμητη, τὴ μοναδικὴ προσφορὰ τους. Ἐνα περιοδικὸ δὲν εἶναι φιλολογικὸ φροντιστήριον. Εἶναι ὄργανο διαφωτισμοῦ καὶ ἐνημερώσεως γιὰ τὰ μεγάλα σύγχρονα προβλήματα τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ζωῆς.

Κύριε Διευθυντά,

Ὅπως τυχαίως ἔπεσε στὰ χέρια μου τὸ περιοδικὸ σας «Κόσμος». Τὸ διάβασα ὅλο καὶ βρήκα τὸ περιεχόμενό του ὄχι μόνο ἐξαιρετικὸ, ἀλλὰ καὶ πρωτοφανὲς γιὰ ἑλληνικὸ σύγχρονο περιοδικό. Χρόνια ζητοῦσα κάποιο περιοδικό, ἱκανὸ μετὰ τὴν βίλη του τὴν κατάλληλη γιὰ μένα νὰ με κρατᾷ πνευματικὴ συντροφιά. Εὐτυχῶς οἱ ἀναζητήσεις μου κατέληξαν σὲ καρποφόρο πραγματικὰ ἀποτελεσματὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψή τοῦ «Κόσμου» σας, σὰν τέτοιου πνευματικοῦ συντρόφου μου.

Ἐπιθυμῶ νὰ ἐγγραφῶ συνδρομητῆς σας. Στὸ νησί ποὺ ἐργάζομαι ὡς δάσκαλος λόγω τῆς ἀραιῆς θαλάσσιας συγκοινωνίας οὔτε ἐφημερίδες οὔτε περιοδικὰ ἔρχονται.

Εὐχαριστῶ πολὺ

Κυριότης Ἰάκωβος

διδάσκαλος

Τήλος — Λωδεκάνησα

Ἀστυνομικὸ μυθιστόρημα τοῦ G. SIMENON

Μετ. Ε. ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ: «Ἡλικία 32, ἀνάστημα 1,69, μύτη ἴσια στὴν ἄκρη πλατειά, αὐτιά ἰδιότυπα μετὰ μεγάλα πτερύγια, φρύδια ἀραιὰ ξανθὰ, κάτω χείλος προεξέχον, λαίμκος μακρὺς, μάτια πρασινωπά, μαλλιά ξανθὰ». Αὐτὸ ἦταν τὸ πορτραῖτό τοῦ Πέτρου τοῦ Λιθουανοῦ.

Ὁ Μαιγκρέ ἀξιωματικὸς τῆς Ἀστυνομίας δὲν μπορούσε νὰ κάνει λάθος. Ὁ ταξιδιώτης μετὰ αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ γύηκε ἀπὸ τὸ τραῖνο καὶ κατευθύνθηκε στὸ ξενοδοχεῖο Μάτζεστικ. Μὰ στὸ ἴδιο τραῖνο στὸ βαγόνι 5 ποὺ ἡ ἀστυνομία εἶχε ἐπισημάνει τὸν Πέτρο Λιθουανὸ βρέθηκε δολοφονημένος μέσα στὴν τουαλέττα ἕνας ἄνθρωπος μετὰ ἀκριβῶς τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ... ἡλικία περίπου 32 ἀνάστημα 1,69 μύτη ἴσια στὴν ἄκρη πλατειά...

70

ΜΙΑ ἡλιαχτίδα ἔμπαινε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τὸ χῶλ τοῦ Μάτζεστικ εἶχε γίνει σὰν ἀπὸ χρυσάφι. Στὶς ἑννιά τὸ πρωὶ τὸ χῶλ αὐτὸ ἦταν σχεδὸν ἄδειο. Ἀραῖοι πελάτες ἔπαιρναν τὸ πρωῖνό τους σὲ ἀπομονωμένα τραπέζια διαβάζοντας τὴν ἐφημερίδα τους.

Ὁ Μαιγκρέ σιωπαστικὸς σὲ μιὰ πολυθρόνα, κοντὰ στὸ συντριβάνι ποὺ γιὰ ἄγνωστο λόγῳ δὲν λειουργοῦσε αὐτὴ τὴ μέρα. Τὰ χρυσόφανα ἔμεναν μετὰ τὴν ἀκίνητη καὶ μόνο τὸ σῖμα τους ἄνοιγε καὶ ἔκλεινε χωρὶς νὰ καταπίνουν τίποτε. Ἡ εἰκόνα αὐτῆς θύμιζε στὸν ἀστυνόμο τὸ ἀνοικτὸ στόμα τοῦ Τορράνς. Πρέπει νὰ ταράχτηκε γιατί κουνήθηκε πολλές φορὲς ὥσπου νὰ βρεῖ μιὰ θέση ποὺ τὸν ἱκανοποιήσε.

Ἀραῖοι ὑπηρετὲς κυκλοφοροῦσαν στὸ χῶλ. Ὁ Μαιγκρέ τοὺς παρακολουθοῦσε μετὰ τὰ μάτια, ἔξροντας ὅτι ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη μπορούσε νὰ φύγει καμμιὰ σφαῖρα. Τὰ πράγματα εἶχαν πράγματι φθάσει σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο.

Τὸ ὅτι ὁ Μαιγκρέ εἶχε ἀνακαλύψει τὴν ταυτότητα τοῦ Ὀπενχάιμερ ἢ Πέτρου τοῦ Λιθουανοῦ, αὐτὸ δὲν εἶχε καὶ μεγάλη σημασία καὶ ὁ ἀστυνομικὸς δὲν κινδύνευε πολλὰ πράγματα. Ὁ Λιθουανὸς μόλις ποὺ κρυβόταν ἐξ ἄλλου, προκαλοῦσε τὴν Ἀσφάλεια βέβαιος ὅτι δὲν εἶχε καμμιὰ συγκεκριμένη κατηγορία ἐναντίον του.

Μὰ ὑπῆρχε ὁ νεκρὸς τοῦ «Ἀστρου τοῦ Βορρᾶ». Τάπηξε πρὸ πάντων μιὰ ἀνακάλυψη τοῦ Μαιγκρέ: οἱ στενὲς σχέσεις μετὰ τὸν Λιθουανὸ καὶ Μόρτιμερ. Καὶ ἡ ἀνακάλυψη αὐτὴ ἦταν βασικῆς σημασίας. Ὁ Πέτρος ἦταν ἕνας κακοῦργος ποὺ ὠμολογοῦσε πὼς ἦταν κακοῦργος καὶ ποὺ ἔλεγε μετὰ θράσους στὴ διεθνή ἀστυνομία: «Σὰν μπορεῖτε πιάστε με ἐπ' αὐτοφώρου». Ὁ Μόρτιμερ ὅμως ἦταν γιὰ ὅλον τὸν κόσμῳ ἄνθρωπος τίμιος.

Δυὸ ἄνθρωποι μπορούσαν μόνο νὰ εἶχαν ἀντιληφθεῖ τὸν δεσμὸ Λιθουανοῦ — Μόρτιμερ. Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ ἕνας, ὁ Τορράνς, εἶχε ἐκτελεσθεῖ. Ὁ δεύτερος, ὁ Μαιγκρέ, ἔτρωγε μιὰ σφαῖρα στὴν ὀδὸ Φονταίν. Ἐνα τρίτο πρόσωπο, ἕνα χαμένο κομμάτι ποὺ τὰ εἶχε καὶ χαμένα καὶ ποὺ μᾶλλον δὲν θὰ ἤξερε καὶ τίποτε

τὸ συγκεκριμένο, μὰ ποὺ μπορούσε νὰ χρησιμοποιεῖ σὰν βάση γιὰ νέες ἀνακρίσεις, εἶχε καὶ αὐτὸ δολοφονηθεῖ: ὁ Ζοζὲ Λατουρί, κοσμητὸς χορευτῆς.

Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ Μόρτιμερ καὶ ὁ Λιθουανὸς, ἡσυχία φαίνεται μετὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς τρεῖς ἐκτελέσεις, εἶχαν ξαναγυρίσει στὶς θέσεις τους. Ἦσαν ἐπάνω, στὰ πολυτελῆ διαμερίσματά τους παράγγελναν ὅτι ἤθελαν τηλεφωνικὰ ἐπιστρατεύνοντας ὅλο τὸ προσωπικὸ τοῦ ξενοδοχείου, ἔπαιρναν τὸ μπάνιο τους, τὸ πρωῖνό τους, ντύνονταν.

Ὁ Μαιγκρέ δόλιμος τοὺς περιέμενε, κακοδιάθετος, ἄβολα καθισμένος μετὰ μιὰ πολυθρόνα, τὸ ἕνα του πλευρὸ ἀκίνητο καὶ ποινεμένο, τὸ δεξιὸ μπρᾶσο βαρὺ, ὀσώκωτο.

Εἶχε τὴ δύναμη νὰ τοὺς συλλάβει. Μὰ ἤξερε πὼς αὐτὸ δὲν θὰ χρησιμοῦσε σὲ τίποτε. Τὸ πολὺ — πολὺ νὰ βρῖσκονταν ἐνοχοποιητικὲς μαρτυρίες ἐναντίον τοῦ Πέτρου τοῦ Λιθουανοῦ ἢ Φοντὸρ Γιούροβιτς ἢ Ὁσβάλντ Ὁπενχάιμ, ποὺ θὰ εἶχε στὸ ἐνεργητικὸ του καὶ ἄλλα ἀκόμη ψευδώνυμα, μετὰ τῶν ὁποίων ἴσως καὶ τὸ ὄνομα Ὁλὰφ Σβάν.

Μὰ ἐναντίον τοῦ Μόρτιμερ — Λίδιγκστον, Ἀμερικανοῦ ἐκατομμυριούχου: Μιὰ ὥρα μετὰ τὴ σύλληψή του ἡ ἀμερικανικὴ προεδρεία θὰ διαμετρουόταν. Οἱ γαλλικὲς Τράπεζες, οἱ οἰκονομικὲς καὶ βιομηχανικὲς ἐταιρεῖες, στὶς ὁποῖες ἦαν πωδερὸς, θὰ ἐπιστρατεύαν τὶς πολιτικὲς προσωπικότητες.

Τὶ ἀποδείξεις ὑπῆρχαν ἐναντίον του; Τὶ ἐνδείξεις; Πὼς χάρηκε γιὰ μερικὲς ὥρες μετὰ τὸν Λιθουανὸ; Πὼς ἔγραψε στὸ «Πέκουικ» καὶ ἡ γυναῖκα του χόρεψε μετὰ τὸν Ζοζὲ Λατουρί; Πὼς ἕνας ἀστυνομικὸς τὸν εἶδε νὰ μπαίνει σ' ἕνα παλιὸ ξενοδοχεῖο μετὰ τὸ ὄνομα «Βασιλιὰς τῆς Σικελίας»;

«Ὁλ» αὐτὸ θὰ πῆγαιναν στὸ βρόντο. Οἱ ἀνότεροι θὰ ζητοῦσαν συγγνώμη καὶ γιὰ νὰ δοθεῖ ἱκανοποίηση στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες θὰ ἀπῆλλασαν τὸν καθηκόντων του τὸν Μαιγκρέ, τοῦλάχιστον φαινομενικά.

Ὁ Τορράνς ἦταν νεκρὸς! Θὰ εἶχε διασχίσει τὸ ἴδιο αὐτὸ χῶλ πάνω σ' ἕνα φορεῖο στὸ πρῶτο φέγγος τῆς αὐγῆς. Ἐκτὸς ἀν ὁ διευθυντῆς, γιὰ νὰ μὴν ἀποβάλλει κανένα πολὺ πρῶινὸ πελάτη του

στὸ δυσάρεστο αὐτὸ θέαμα, νὰ κα ἀφαιρετὰ νὰ γίνεῖ ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ὑπηρεσίας. Μᾶλλον ἔτσι θὰ εἶχαν γίνεῖ τὰ πράγματα. Οἱ στενοὶ διάδρομοι, οἱ ἐλικοειδεῖς σκάλες, ὅπου τὸ φορεῖο θὰ χτυποῦσε κάθε τόσο πάνω στὰ καγκελλὰ.

Στὴν «εὐποδοχὴ» δημιουργήθηκε κάποια μικρὴ ἀναστάτωση. Τηλεφωνήματα, ἐντολές, πηγαυέλαι. Ὁ διευθυντῆς πλησίασε:

— Ἡ κυρία Μόρτιμερ — Λίδιγκστον φεύγει. Μόλις τηλεφωνήσαν νὰ κα ἐβίσουν τὸ μπαούλο τῆς. Ἦρθε καὶ τὸ αὐτοκίνητο.

Ὁ Μαιγκρέ τὸν κύτταξε μετὰ χλωμὸ χαμόγελο.

— Ποῦ ραῖνο; ρώτησε.

— Θὰ πάρεῖ τὸ ἀεροπλάνο γιὰ τὸ Βερολίνο, ἀπὸ τὸ Μπονζέ.

Δὲν εἶχε ἀποτελειώσει τὴ φράση του καλὰ — καλὰ καὶ γύηκε ἀπὸ τὸ ασανσὸρ μ' ἕνα γοῦζο ταξιδιωτικὸ πανοφάρι καὶ μιὰ, πάντα ἀπὸ χρυσοῦ δαχτυλίδι στὸ χερὶ. Περιπατοῦσε γρήγορα. Φτάνοντας ὡστόσο μπροστὰ στὴν γυριστὴ πόρτα, δὲν ἀντίστροφή στὸν πειρασμὸ νὰ γυρίσει τὸ κεφάλι.

Γιὰ νὰ τὸν δεῖ καλὰ, ὁ Μαιγκρέ σηκώθηκε μετὰ κόπο. Πρόσεξε ὅτι δάγκωσε τὰ χεῖλιά της, γύηκε μετὰ διασύνη καὶ ἄρχισε νὰ χειρονομεῖ στὸ πεζοδρόμιον καὶ νὰ δίνει ἐντολές στὸ σωφρὸ.

Κάλεσαν τὸν διευθυντὴ κάπου ἄλλου. Ὁ ἀστυνομικὸς βρέθηκε πάλι μόνος, δεξιὸς δίπλα στὸ συντριβάνι ποὺ ἄρχισε ξαφνικὰ νὰ λειτουργεῖ. Εἶχαν φαίνεται ὠρμημένη ὥρα.

Ἦταν δέκα ἀκριβῶς. Ὁ Μαιγκρέ πάλι χαμογέλασε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ του, καὶ ξανακάθισε, γιὰ μετὰ χίλιες προφυλάξεις γιὰ τὴν παρρηλικὴ κίνηση τὸ τραῦμα του τὸν πονοῦσε ἀπάσπια.

— Ξαποστρέφονται τοὺς ἀδύνατους.

Καὶ πραγματικὰ αὐτὸ ἦταν. Μετὰ τὸν Ζοζὲ Λατουρί, ποὺ εἶχε κινθεῖ μπόσκος καὶ τὸν ἀπέσυραν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα μετὰ τρεῖς μαχαιρὲς στὸ στήθος, ἔπαυσε εἰλάντῳ καὶ τὴν κυρία Μόρτιμερ ποὺ θὰ ἦταν καὶ αὐτὴ εὐσυνείνητη. Τὴν ἐξέλεσαν στὸ Βερολίνο. Μεγάλω τῆς χατήρι.

Ἐμεναν οἱ δυνατοὶ: ὁ Πέτρος ὁ Λιθουανὸς, ποὺ δὲν τελείωνε μετὰ τὸ ντύσιμό του, ὁ Μόρτιμερ — Λίδιγκστον, ποὺ δὲν θὰ εἶχε τίποτε νὰ χάσει ἀπὸ τὸ ἀριστοκρατικὸ του ὄψος καὶ ὁ Περὶτο Μορέτο, ὁ «σφαγιαστής» τῆς πορείας. Καὶ οἱ τρεῖς, συνδεόμενοι μετὰ ἀόρατα νήματα, ἐτοιμάζονταν.

Ὁ ἐχθρὸς ἦταν ἐκεῖ, ἀνάμεσά τους, τὰ πόδια τεταμένα, τὸ πρόσωπο ἐλαφρότατα βρεγμένο ἀπὸ τὸ πιστολιόματά τοῦ νεφθοῦ.

Ἡ πόρτα τοῦ ασανσὸρ ἄνοιξε. Πρῶτος γύηκε ἀπὸ μέσα ὁ Πέτρος ὁ Λιθουανὸς μ' ἕνα καταπληκτικὸ καλλιὸ κοστοῦμι, ἕνα «Τοῦστερφυλντ» στὰ χεῖλιά.

Ἦταν στὸ σπίτι του. Πλήρως. Μετὰ ἀδιαφορία, σίγουρος γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του, περιπλανήθηκε στὸ χῶλ, στάθηκε ἐδῶ, παραπέρα, μπροστὰ στὶς βιτρίνες ποὺ οἱ μεγάλοι ἐμπορικὸι οἱκοὶ τοποθετοῦν στὰ πολυτελῆ ξενοδοχεῖα, ζήτησε φωτιά ἀπὸ ἕνα γκαρὺν, ἐξήτησε ἕνα πίνιακα τοῦ χρηματιστηρίου, στήθηκε τρία μέτρα πέρα ἀπὸ τὸ Μαιγκρέ στὸ συντριβάνι, τὰ μάτια καρφωμένα πάνω στὰ χρυσόψαρα ποὺ ἐμοιαζαν ἀντικα, πέταξε μετὰ τὸ νύχι του τὴν στάχτη τοῦ τσιγάρου

τον μέσα στο νερό και τραβήξε προς το άναγνωστήριο.

Η ΜΕΡΑ ΜΕ ΤΑ ΠΗΓΑΙΝΕΛΑ

Ο ΠΕΤΡΟΣ ο Λιθουανός ξεφύλλισε μερικές εφημερίδες, έδειξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το «Εβράι-λετ Μπό», ένα φύλλο από την Έσθονία με παλαιά ήμερομηνία, που θα είχε φανείτο ξεχαστεί από κανένα ταξιδιώτη.

Λίγο πριν από τις ένδεκα άναψε δευτερο πούρο, διέσχισε το χάλι κι έστειλε ένα γκρούμι να του φέρει το καπέλλο του.

Χάση στον ήλιο που έλουζε δόξαληψη τη μία πλευρά των Ήλιων Πεδίων, ο καιρός ήταν γλυκός. Ο Λιθουανός βγήκε χωρίς παλτό, μιά γκριζα ρεπούμπλικα στο κεφάλι κι ανέθηκε ως την Έ τουάλ με άργα βήματα, σαν άνθρωπος που βγήκε άπλως να πάρει τον άέρα του.

Ο Μαιγκρέ τον άκολουθούσε από μικρή άπόσταση, χωρίς να προσπαθεί να κρύβεται. Ο έπίθεσμός του που τον ένοηλούσε στις κινήσεις του, δεν τον έκανε να έκτιμά ίδιαιέτως αυτόν τον περίπατο.

Στη γωνιά της όδου Μπερρύ άκουσε ένα έλαφρό σφύριγμα λίγα βήματα μακρύτερα, μιά δέν έδωσε προσοχή. Τό σφύριγμα ξανακούστηκε. Τότε στράφηκε και είδε τον έπιθεωρητή Ντυφορδ που έπιδιδόταν σε μιά τυστέριώδη παντομίμα για να καταλάβει τι άφεντικό του πως είχε κάτι να του πει.

Ο έπιθεωρητής στεκόταν στην δσο Μπερρύ κι έκανε τάχα πως κτύπαε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τη βιτρίνα κάποιου φαρμακείου, έτσι οι χειρονομίες του έμοιαζαν ν' άπευθύνονται σ' ένα κέρνο γυναίκεο κεφάλι που το ένα μάγουλο ήταν σκεπασμένο από έκζεμα.

— Πλησίασε... Άντε! Γρήγορα.

Ο Ντυφορδ κύταε τ' άφεντικό του στενοχωρημένος κι άγανακτισμένος συγχρόνως. Μιά ώρα τώρα τριγύριζε έξω από το Μάτζεστικ έπιστρατεύοντας όλη τη σοφία και εην πονηρία του για να μη γίνει άνυπαρκτός και να που τώρα ο άστυνόμος του χαλούσε τη δουλειά με τις φωνάρες του.

— Τι τρέχει;
— Η Έβραία.
— Βγήκε;
— Έδώ είναι... Και μιά που με σπορεώσατε να φανερωθώ, μιάς βλέπει τώρα και τοις δυό.

Ο Μαιγκρέ κύταε γύρω του.
— Ποι είναι;
— Στο «Σελέκτ». Κάθεσαι μέσα. Μά, κυττάε, ή κουρίνα κουνιέται...

— Μην άρήςεις την παρακολούθηση.
— Χωρίς να κούβομαι;
— Πήγαινε πύς ένα πστήρι στί γειτονικό της τραπέζι αν σου γουστάρει.

Γιατί έδω όπου είχαν φθάσει τα πρόγραμμα, για ποιά λόγο τόσος συνωμοτισμός; Ο Μαιγκρέ συνέχισε το δρόμο του και ξαναβήκε διακόσια μέτρα πύέρα τον Λιθουανό, που δεν είχε κυττάξει να έπωφεληθεί από τη συζήτησή του με τον Ντυφορδ για να του ξεφύγει.

Και γιατί να του ξεφύγει δηλαδή. Η παρτίδα παιζόταν τώρα διαφορετικά. Οι αντίπαλοι κυττάζονταν. Όλα τα χαρτιά σχεδόν είχαν πέσει. Ο Πέτρος άνεβοκατέβηκε δυό φορές το δρόμο από την Έτουάλ στο Ρόν

Πουέν κι ο Μαιγκρέ είχε μάθει πιά τη σιλουέττα του και στίς παραμικρές λεπτομέρειές της, είχε συλλάβει το χαρκακήρα της.

Αυτή ή σιλουέττα ήταν λεπτή, νευρώδης, πύο ραφιναρισμένη από το Μόρτιμερ, του τύπου των ανθρώπων του Βορρά. Στόν Μαιγκρέ είχε δοθεί ή εικάστία να μελετήσει αυτούς τους τύπους από κοντά, την εποχή προπάντων των Ιατρικών σπουδών του — μετά τή είχε παρατήρει — που έμενε στο Καρτίε Λατέν κι' ερχόταν σ' επαφή με τους ξένους σπουδαστές. Όλοι τους ήταν διανοούμενοι, τύποι πνευματικοί και την ίδια αυτή πνευματικότητα την ξανάβρισκε τώρα στα γκριζοπόρινα μάτια του Λιθουανού. Κι' όμως, τη στιγμή που νόμιζε πως μπορούσε να τον κατατάξει σ' αυτή τη φάτσα των διανοουμένων, άνεκάλυπες άλλα στοιχεία που του άνέτρεπαν αυτή την πρώτη εντύπωση.

Μάντευσε κατά κάποιον τρόπο τη σκιά του Ρώσου Φεντόρ Γιούριβιτς, του αλήτη με το τρέντις — κόνι, που ερχόταν να μετρευνεί με τη συγκεκριμένη σιλουέττα του πελάτη του Μάτζεστικ. Τό β,τι άποτελούσαν και οι δυό τον ίδιο άνθρωπο, αυτό ήταν πιά μιά βεβαιότητα σχεδόν χειροπιαστή για τον άστυνόμο. Τό βράδυ του έρχομού του στο Παρίσι, ο Πέτρος εξαφανιζόταν από το ξενοδοχείο του. Την άλλη μέρα το πρωί ο Μαιγκρέ τον άνακάλυπτε στο Φεκάν με τή χαρακτηριστικά του Φεντόρ Γιούριβιτς. Τόν άκολουθούσε ως το «Βασίλιτς Σικελίας», όπου, λίγες ώρες μετά, πήγαινε κι' ο Μόρτιμερ. Τά ξεμυφώματα της άλλης μέρας πολλά άτομα βγήκαν από το άθλιο αυτό ξενοδοχείο, κι' άνάμεσα τους κι' ένας γενειοφόρος γεροντάκος. Την ίδια ώρα σχεδόν ο Λιθουανός ξανάπαρνε τη θέση του στο Μάτζεστικ.

Μά το πύο περίεργο ήταν, που έκτός από μιά φυσική όμοιότητα αρκετά χτυπητή, δεν άπηρχε τίποτ' άλλο το κοινό άνάμεσα σ' αυτά τή δυό πρόσωπα. Ο Φεντόρ Γιούριβιτς ήταν Σλάβος αλήτης, ο άνθρωπος που είχε ξεπέσει, που είχε άποβιγρθεί από την κοινωνική του τάξη και τη νοσταλγούσε. Τίποτε δεν σού χαλούσε την εντύπωση αυτή, καμιά κίνηση που να φαίνεται φτιαχτή, κανένα στραβοπάτημα όταν, επί παραδείγματι, άκουμπούσε σ'ό μπάγκο του καταγωγίου του Φεκάν.

Τίποτα τ' φτιαχτό έπίσης στην προσωπικότητα του Πέτρον του Λιθουανού, που αυτός πάλι ήταν ραφιναρισμένος διανοούμενος. Σε τίποτε δεν λάθνευε: στόν τρόπο με τον όποιο ζητούσε φωτιά από το γκρούμι, στην άνεση με την όποια φορούσε το καπέλλο του, στην έμφυτη χάρη που χαρακτήριζε το περπάτημά του, τη στάση που όταν στεκόταν μπροστά σε μιά βιτρίνα.

Η τελειότητα στην άπόδοση του ρόλου δεν ήταν έπιφανειακή. Ο Μαιγκρέ είχε κι'αυτός παίξει ρόλους. Άν ή άστυνομία μακιγιαρίζεται, και μεταμφέεται σπανιότερα άπ' ό,τι μπορεί να υποθέσει κανείς, καμιά φορά ώστόσο είναι άναγκασιμένη να το κάνει. Ο Μαιγκρέ σαν ζωέμπορος επί παραδείγματι — του είχε συμβεί μιά φορά και είχε πετύχει — έπαίξε τον ζωέμπορο. Δεν ήταν στην πραγματικότητα. Η ενσάρκωση του ρόλου του ήταν έντελώς έπιφανειακή.

Αντιθέτως ο Πέτρος — Φεντόρ ήταν ή Πέτρος ή Φεντόρ — στην όσάλα. Η εντύπωση του άστυνόμου μπορούσε να συνοψισθεί ως έξης: ήταν και τή δυό αυτά αρσάνα συγχρόνως, όχι μόνο έξω τεχνικά, μιά και έσωτερικά. Ζούσε διαδοχικά τίς δυό αυτές τόσο διαφορετικές ζωές, από καιρό ίσως, ίσως από άνέκαθεν.

Όλες αυτές οι σκέψεις γύριζαν άποκομμένες με.αξύ τους και μάλλον συγκεχυμένες στο μυαλό του Μαιγκρέ, ενώ προχωρούσε με άγρια βήματα σε μιά άτυμφοαίρα γλυκαίως έσφορλας.

Κι' άπότομα ή προσωποικότητα του Πέτρον του Λιθουανού ράγισε.

Ι συνήκες που προκάλεσαν το γεγονός στήθηκαν άποκαλυπτικές. Είχε κοινοσταθεί άπέναντα από το «Φονκλ» κι' έκανε μάλισα νά διασχίσει τη λεωφόρο με τη φανερή πρόθεση να πάρει ένα άπεριτίφ σ' αυτό το μπάο πολυτέλειας.

Μά την τελευταία στιγμή άλλαξε γνώμη, συνέχισε το δρόμο του πάνω στο πεζοδρόμιο κι' άπότομα, ταχύνοντας το βήμα, μπήκε σ'ήν όδό Ουάσιγκτον.

Ήταν εκεί ένα ταβερνάκι, σάν αυτό που συναντά κανείς στην καρδιά και των πύο άριστοκρατικών συνοικιών και που προορίζονται για τους σωφρέ των ταξί και τοις μαστόρους των οικοδομών.

Ο Πέτρος μπήκε άδίστακτα σ' αυτό το ταβερνάκι. Ο άστυνόμος μπήκε από πίσω του, τη στιγμή ακριβώς που ο Λιθουανός παρήγγελλε ένα άφένι.

Ήταν όρθιος στο μπάο, που είχε σχήμα πετάλου και που ένα γκαρσόνι καθάριζε μ' ένα βρώμικο πανί. Στ' άριστερά του ήταν μιά παρέα οικοδόμων... Στά δεξιά του ένας εισπραχτίας της Έταιρείας Άερίωφωτος. Ο Λιθουανός έκεί μέσα χτυπούσε πατάριμα με τή λεπτοήτα των τρόπων του, και με την πολυτέλεια της τουαλέτας του. Έβλεπε το περιποιημένο ξανθό μουστάκι του σε σχήμα όδοντόουρτσας, τή άραιά φρύδια του. Κύτταε κι' αυτός τον Μαιγκρέ, όχι κατά πρόσωπο, μιά μέσα από τον καθρέφτη. Κι' ο άστυνόμος άνυλθήθηκε κάποιον τομμούλιασμα στα χείλη, τή λεπτά ρουθούνια να σφίγγονται με πείσμα.

Ο Πέτρος θά άκούσε φαίνεται μεγάλο έλεγχο πάνω στόν έαυτό του. Άρχιζε να πίνει άργά, με μικρές γουλιές, μιά πολύ γρήγορα άλλαξε τακτική και κατάπνε μονορούφι το όπόλοιπο του σπτηριού του, κι' έκανε μιά κίνηση με τή δάχτυλα που έλεγε: «Έμίσό το ξανά».

Ο Μαιγκρέ είχε παραγγείλει ένα βερμούτι. Στο στενόχωρο μπάο φαινόταν πύο ψηλός κι' όγκώδης άπ' ό,τι άλλοι. Δεν άφηνε τον Λιθουανό από τή μάτια. Και ζούσε κατά κάποιον τρόπο δυό σηνές μαζί. Όπως και πύο οι ελκόνες μεπεδούονταν. Τό καταγύγιο του Φεκάν γλυτρούσε πύω από το τωρινό μπάο.

Ο Πέτρος διχαζόταν. Ο Μαιγκρέ τον έβλεπε με το κανελλι κοστούμι του και συγχρόνως με τη φθομένη καμπαρτίνα. Έπιανε το τρίο άφέντι του. Ο ύπαλλλος της έταιρείας φωταερίου είχε τραβήχει σε μιά άκρη κι' έτσι οι δυό άνδρες βρέθηκαν δίπλα — δίπλα στο μπάγκο. Οι άγκώνες τους άγγιζαν. Ο Μαιγκρέ περνούσε δυό κεφάλια τον σόν

τροφό του. Και οι δυό είχαν άπέναντί τους τον μεγάλο καθρέφτη και μέσ' όπ' αυτόν κυττάζονταν.

Από τή μάτια το πρόσωπο του Λιθουανού άρχισε να αλλοιώνεται. Χτύπησε τή δάχτυλά του δείχνοντας το ποτήρι του, πέρασε το χέρι του στο μέτωπό του.

Και τότε, σιγά — σιγά έγινε σάν μιά πάλι σ' ά χαρακτηριστικά του. Στόν καθρέφτη μέσα ο Μαιγκρέ πότε έβλεπε το πρόσωπο του πελάτη του Μάτζεστικ, πότε ή βασανισμένη μορφή του έρωστή της Άννας Γκόρσκι. Μά ή μορφή αυτή δεν έπέλεε ποτέ τελείως. Την βοήλιαζε κάθε τόσο μιά άπεγνωσμένη προσπάθεια των μυών. Μόνο τή μάτια έμεναν του Ρώσου. Τό άριστερό χέρι ήταν πασιμένο στην άκρη του μπάγκου. Τό σώμα ταλαντευόταν.

Ο Μαιγκρέ έπαιχείρισε να κάνει ένα πείραμα. Είχε στην τσέπη του τή φωτογραφία της κυρίας Σβάν που είχε πάρει από το άλμπουμ του φωτογράφου του Φεκάν.

Τί σου χρωστώ; ρώτησε στο γκαρσόνι.

Τέσσεράμισι φράγκα.

Έκαμνε πως έφαγνε στο πορτοφόλι του, άφρησε τη φωτογραφία να πέσει κατά λάθος πάνω στο μπάγκο. Ήσαν χυμένα νερά και βράχθηκε. Μά ο Μαιγκρέ δεν έδειξε νά σκατίστηκε. Έβγαλε πένε φράγκα, και τή μάτια του έξακολουθούσαν να κυττάζον στόν καθρέφτη.

Τό γκαρσόνι, που είχε μάζεψει τη φωτογραφία, τη σκούπιζε με μιά πετσέτα τραυλίζοντας συγγνώμη και δικαιολογίες.

Ο Πέτρος ο Λιθουανός έσφιγγε το ποτήρι του στη χούφτα του, το βλέμμα σκληρό, τή χαρακτηριστικά άκίνητα. Και ξαφνικά άκούστηκε ένας μικρός άσυνήθιστος θόρυβος, τόσο κοφτός που τ' άφεντικό στο ταμείο σφάφηκε άπότομα να κυττάξει.

Τό χέρι του Λιθουανού άνοιξε κι' άφρησε να πέσουν πάνω στο μπάγκο τή θρήνηλα του ποτηριού.

Τό είχε σπάσει άργά. Ένα κόρημ, στο μεγάλο δάχτυλό του, μάτωσε.

Πέταξε ένα νόμισμα έκαστ φράγκων μπροστά και βγήκε χωρίς να κυττάξει τον Μαιγκρέ.

•

ΤΩΡΑ περπατούσε ίσια πύς το Μάτζεστικ. Κανένα ίχνος μέθης. Η σιλουέτα του ήταν ίδια, όπως στην άοχή, το βάδισμά του σταθερό.

Ο Μαιγκρέ πεισματωμένος τον άκολουθούσε. Όπως κόντευαν στο ξενοδοχείο, είδε να ξεκινάει ένα αυτοκίνητο που του ήταν πολύ γνωστό. Ήταν το αυτοκίνητο της Σήμανσης που μετέφερε τή μηχανήματα για τίς φωτογραφίες και τή δαχτυλικά άποτυπώματα.

Αυτή ή συνάντηση του έκοψε λιγάκι τη φόρα. Για μιά στιγμή έλασε την έμπιστοσύνη του, άισθάνθηκε χωρίς στήοιγμα, χωρίς άποκορύμια.

Περνούσε μπροστά από το «Σελέκτ». Ο έπιθεωρητής Ντυφορδ, μέσα από το τζάμι, ου έκανε νόημα, που προσπαθούσε να είναι συνωμοτικό, μιά που έδειχνε καθαρά το τραπέζι της Έβραίας.

Ο Μόρτιμερ; ρώτησε ο άστυνόμος σ' αματώντας μπροστά στο γραφείο του ξενοδοχείου.

— Πήγε στην άμερικανική πρεσβεία

για μεσημεριανό φαγητό.

Ο Πέτρος ο Λιθουανός πήγαινε στο τραπέζι του, στην τραπεζαρία που ή αν άδεια.

— Θα φάτε κι' έσείς; ρώτησε ο διευθυντής στόν Μαιγκρέ.

— Θα βάλε τή πιάνο μου στο τραπέζι του.

Ο άλλος τή έλασε.

— Άλλο. Μά αυτό δεν γίνεται. Η τραπεζαρία είναι άδεια, θά...

— Είπα: στο τραπέζι του.

Μά ο διευθυντής δεν τή έβαλε κάτω κι' έτρεξε από πίσω από τον άστυνόμο.

— Άκούσε με... Θα δημιουργήσει σκάνδαλο... Μπορώ να σάς βάλω σε μιά θέση άπ' όπου θά τον παρακολουθείτε έξ' ίσου καλά.

— Είπα στο τραπέζι του.

Τότε μόνο, που περιπλανιόταν στο χάλι, άνυλθήθηκε πως ήταν κουρασμένος. Μιά άνεπαίσθητη κούραση που βάραινε όλο το κορμί του, όλο του το είναι, ψυχή και σώμα.

Σωριάστηκε στην ίδια πολυθρόνα όπως το πρωί. Μιά όρημη κυρία κι' ένας νεαρός πολύ περιποιημένος έπάνω του, σηκώθηκαν άπότομα, και ή γυναίκα πρόφερε δυνατά για ν' άκουστεί καλά ταρακουνώντας άπειλητικά τή φασμαίν της:

— Αυτά τή ξενοδοχεία κατήνησαν άηδία! Κύτταε αυτό έδώ...
«Αυτό», ήταν ο Μαιγκρέ, που ούτε καν χαμογέλασε.

Η ΕΒΡΑΙΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΟ

ΑΛΛΟ! Χμ... Έσείς είστε;

— Ναι, Μαιγκρέ, έκανε άναστενάζοντας ο άστυνόμος που είχε άναγνωρίσει τη φωνή του Ντυφορδ.

— Σιγά... Με δυό λέξεις, άφεντικό... πήγε στην τουαλέττα... Άφρησε την τσάντα της πάνω στο τραπέζι... Πλησίασε. Πειριέζει περίστροφο.

— Είναι ακόμη εκεί;

— Τρώει.

Ο Ντυφορδ στόν τηλεφωνικό θάλαμο θά είχε ύφος συνωμότη, με καθλατιστικές και τρομαγμένες κινήσεις. Ο Μαιγκρέ κατέβασε τ' άκουστικό χωρίς ν' άπαντήσει. Αλλά τή κόλα που ύφισταμένου του, που τον έκαμιν άλλοτε να χαμογέλα, τώρα του έφροναν ναυτία.

Ο διευθυντής τή είχε πάρει άπόφαση

Κ Ο Σ Μ Ο Σ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έγκυκλοπαιδική
Έδδομοαρία Έπιθεώρηση

Υπεύθυνος έκδότης
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Λεωφόρος Άγ. Φιλοθέης 32
ΦΙΛΟΘΕΗ — ΑΘΗΝΑΙ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΥΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Όδός Μενεμένης 2
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Έμβάσματα και έπιταγαί έπ' όνόματι Λουκή Άκρίτα, όδός Πατησίων 636'.

να βάλει ακόμη ένα σερβίτιο άπέναντί στόν Λιθουανό, που τον ρώτησε:

— Για ποίον προορίζεται αυτή ή θέση;

— Δεν ξέρω, κύριε. Μου έδωσαν έντολές...

Ο άλλος δεν έφερνε άντιρρήσεις. Μιά οίκαγένεια Άγγλων από πέντε άτομα, μπήκε θορυβωδώς στην τραπεζαρία, άπαιρώντας κάτι από την παγερή της άτυμφοαίρα.

Ο Μαιγκρέ, άφου άφρησε τή καπέλλο του και τή βαρή πανωφόρι του στη γκαρταρόμπα, διέσχισε τή σάλλα, στάθηκε λιγάκι πύον καθίσμα, έκανε μάλιστα έναν άόριστο χαμετισμό.

Μά ο Πέτρος δεν φάνηκε να τον πρόσεξε. Τά τέσσερα ή πέντε άφένια που είχε πει, είχαν λησμονηθεί. Ήταν ψυχρός, εύπρεπής, μετρομήνος στίς κινήσεις του. Δεν ποδίδε την παραμικρή νευρική κότση και με τή βλέμμα καρφομένο σ' ένα άόριστο σημείο, έδινε την εντύπωση του μηχανικού που άπασχολείται νοσηρά μ' ένα τεχνικό πρόβλημα.

Η τραπεζαρία γέμισε σιγά — σιγά.

— Τό μουστάκι σας ξεκολλάει... Έκανε έαφνικά ο Μαιγκρέ.

Αυτός έμεινε άτάραχος. Λίγα λεπτά άργότερα άρξέστηκε να περάσει άδιάφορα δυό δάχτυλα πάνω στα χείλη του. Ήσαν αλήθεια, ξεκολλούσε, μιά μόλις φαινόταν.

Ο άστυνόμος, του όποιον ή άπάθεια ήταν παρομώδης στη Γενική Άσφάλεια, ζοα σόσε με κόπο την ψυχραιμία του. Καταλάβαινε ότι το ύπόλοπο άπόγευμα θά είχε να περάσει από αρκετές δομασίες. Δεν περίμενε να κάνει ο Λιθουανός καμιά ξαφνική γκάφα. Τόν ήξερε άρκετά χαρακτηρισμένο. Μά πρωτότερα δεν είχαν φανεί τή πρώτα συμπτώματα κάποιας κατάφρασης; Και δεν ήταν φυσικό να χειροτερεύσει ή κατάσταση του με την παρουσία της βαρειάς αυτής σιλουέτας που διαχώς στήνόνταν, σάν άψυχη όδύνη, άνάμεσα σ' αυτόν και τή φως;

Ο Λιθουανός πήρε τον καφέ του στο χάλι, έήτησε να του φέρον άπό την κάμαρά του ένα έλαφρό πανωφόρι, κατέβηκε στα Ήλιον Πεδία και μπήκε, λίγο μετά τίς δυό, σ' ένα συνοικιακό κινηματογράφο.

Βγήκε στίς έξη, χωρίς να έχει μιλήσει σε κανένα άπόλύτως, χωρίς να ράψει ούτε και να κάνει εην παραμικρή ύποπτη κίνηση. Άνετα καθισμένος στην πολυθρόνα του είχε παρακολουθήσει με ενδιαφέρον τίς περιπέτειες μιάς παιδαγωγού ταινίας «Ουέστερν».

Άν γύριζε πίσω τή κεφαλή του, ένα προχωρούσε μετά πύς την πλατεία της Όπερας, όπου πήρε ένα άπεριτίφ, θά έβλεπε πως ή σιλουέττα του Μαιγκρέ, που τον άκολουθούσε, ποδίδε κάποια κίνηση. Και ίσως να διασθάνονταν πως ο άστυνόμος άρχισε ν' άμφιβάλλει.

Και ήταν αλήθεια. Τόση ώρα στη σκοτεινή σάλλα τού κινηματογράφου ο Μαιγκρέ δεν είχε παύσει να σκέφτεται τή ένδεχόμενο μιάς άτόμης σύλληψης. Μά ήξερε καλά τή τον περίμενε σε μιά τέτοια περίπτωση. Κανένα βετικό στοιχείο έναντίον του. Άπό την άλλη πλευρά, διαδήματα και πείσεις πάνω στόν άνακριτή από τή όπορογείο των Έξωτικών και τή όπορογείο Δικαιοσύνης.

Η ΣΤΝΕΧΕΙΑ: Στο έπόμεν

Ο Ε' ΤΟΜΟΣ

Με τὸ 116 ον τεύχος, στὸ τέλος τοῦ ὁποίου δημοσιεύθηκε εὔρετήριον τῶν τευχῶν 93-116, συμπληρώθηκε ὁ Ε' τόμος τοῦ «ΚΟΣΜΟΥ».

Ἡ παράδοση βιβλιοδετημένων τόμων δ' ἀρχίσει ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου.

